

**„Aukštojo mokslo prieinamumo pokyčių įvertinimas”,
vykdant projektą „Universitetinių studijų prieinamumo gerinimas
taikant naujausias informacines ir komunikacines priemones“**

TYRIMO ATASKAITA

**Vilnius,
2008**

Mokslinio tyrimo ataskaita

„Aukštojo mokslo prieinamumo pokyčių įvertinimas“, vykdant projektą „Universitetinių studijų prieinamumo gerinimas taikant naujausias informacines ir komunikacines priemones“

Užsakovas: Mykolo Romerio universitetas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius

Vykdytojas: Dr. Dainius Žvirdauskas

2008 01 28
Vilnius

TURINYS

Įvadas	5
1 Nuotolinis mokymasis ir raiškos ypatumai.....	7
1.1 Tyrimo metodika	19
1.2 Empirinio tyrimo etapai	22
1.3 Tyrimo imties charakteristikos	23
1.4 Tyrimo rezultatai ir analizė	28
1.5 Ekspertinis interviu	75
1.6 Nuotoliniu būdu studijuojančių studentų apklausa žodžiu	79
Išvados	82
Rekomendacijos	83
Literatūra	87
Priedai	88

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Apklausos raštu tyrimo kriterijai ir indikatoriai	20
2 lentelė. Naudojamų statistinių rodiklių paaiškinimas	21
3 lentelė. Tyrimo etapai	22

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1.3.1 pav. Tyrime dalyvavusių respondentų grupės	23
1.3.2 pav. Visų respondentų pasiskirstymas pagal lytį	24
1.3.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą	24
1.3.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį	25
1.3.5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo instituciją	25
1.3.6 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal lytį	25
1.3.7 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą	26
1.3.8 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal mokymosi įstaigą	26
1.3.9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį	27
1.3.10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą	27
1.3.11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal studijas	27
1.3.12 pav. Tyrime dalyvavę nuotoliniu būdu studijuojantys studentai	28
1.4.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes	29
1.4.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį	30
1.4.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį. Ar turite vaikų?	30
1.4.4 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal amžių	31
1.4.5 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį	31
1.4.6 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal šeimos sudėtį	32
1.4.7 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį	32
1.4.8 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal darbinę patirtį (darbo stažą)	33
1.4.9 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal pajamas	34
1.4.10 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą	34
1.4.11 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį	35
1.4.12 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį. Ar turite vaikų	35
1.4.13 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal veiklos sritį	36

1.4.14 pav. Kokioje veiklos srityje Jūs šiuo metu dirbate?	37
1.4.15 pav. Kokiame skyriuje studijuojate?	37
1.4.16 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių studentų pasiskirstymas pagal amžių	38
1.4.17 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą	38
1.4.18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį	39
1.4.19 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (ar turite vaikų?)	39
1.4.20 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mėnesines darbo pajamas (į rankas)	40
1.4.21 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gaunamas pajamas	41
1.4.22 pav. Tolimesni mokymosi planai, baigus mokyklą	42
1.4.23 pav. Ar žinote kur studijuosite?	42
1.4.24 pav. Ar teko girdėti ką nors apie nuotolines studijas?	43
1.4.25 pav. Ar norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?	44
1.4.26 pav. Jei atsakėte "taip", kodėl norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu	45
1.4.27 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų nuomonė vertinat nuotolinių studijų pasirinkimo priežastis	46
1.4.28 pav. Skirtingo amžiaus nuotoliniu būdu besimokančių asmenų nuomonė vertinat nuotolinių studijų pasirinkimo priežastis	47
1.4.29 pav. Jei esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas, kaip vertinate šių studijų kainą?	48
1.4.30 pav. Ar Jums būtų patogiu studijuoti jei...	48
1.4.31 pav. Ar teko girdėti ką nors apie nuotolines studijas?	49
1.4.32 pav. Ar norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?	51
1.4.33 pav. Jei atsakėte "taip", kodėl norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?	51
1.4.34 pav. Jei esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas, kaip vertinate šių studijų kainą?	52
1.4.35 pav. Kokia kaina už nuotolines studijas (per metus), Jūsų nuomone, būtų pati optimaliausia (nei per didelė, nei per maža)?	53
1.4.36 pav. Ar kaina, kurią Jus mokate už studijas, Jūsų nuomone dabar yra:	53
1.4.37 pav. Dėl kokių paskatų (priežasčių) rinkotės nuotolines studijas?	54
1.4.38 pav. Ar Jums būtų patogiu studijuoti jei...	54
1.4.39 pav. Ar Jūs studijuojate nuotolinių studijų programoje, kurią baigusi (-ęs) gausite diplomą?	56
1.4.40 pav. Dėl kokių priežasčių rinkotės nuotolines studijas?	57
1.4.41 pav. Kur turite galimybę naudotis kompiuteriu ir internetu?	58
1.4.42 pav. Ar naudojate nuotolinio mokymosi aplinkomis?	58
1.4.43 pav. Jei atsakėte "taip", kokiomis nuotolinio mokymosi aplinkomis naudojate?	59
1.4.44 pav. Kaip Jums pateikiama nuotolinių studijų medžiaga?	59
1.4.45 pav. Ar jūs domėjotės aukštųjų mokyklų nuotolinėmis studijų programomis ar mokomaisiais dalykais?	60
1.4.46 pav. Jūs studijuojate kaip...	60
1.4.47 pav. Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius?	61
1.4.48 pav. Atsakymo į klausimą „Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius?“ nuomonių pasiskirstymas pagal lytį	61

1.4.49 pav. Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius? (Mykolo Romerio universitetas)	62
1.4.50 pav. Jei atsakėte „taip“, trumpai atsakykite kodėl?	62
1.4.51 pav. Jei atsakėte „taip“, trumpai atsakykite kodėl? (skirtingi universitetai)	63
1.4.52 pav. Jei atsakėte „ne“, trumpai atsakykite kodėl?	64
1.4.53 pav. Kiek apytiksliai valandų per savaitę skiriate studijoms?	65
1.4.54 pav. Kokiomis savaitės dienomis Jums būtų patogus mokytis nuotolinėse studijose?	66
1.4.55 pav. Pageidavimai mokytis šeštadieniais	66
1.4.56 pav. Kokių mokymosi priemonių, mokantis šiose nuotolinėse studijose, Jūs pageidautumėte?	67
1.4.57 pav. Kokių mokymosi priemonių, mokantis šiose nuotolinėse studijose, Jūs pageidautumėte? (skirtingi universitetai)	68
1.4.58 pav. Kokių turėtumėte pasiūlymų Jūsų nuotolinių studijų tobulinimui?	69
1.4.59 pav. Nuosekliųjų studijų vertinimas	71
1.4.60 pav. Nuotolinių studijų vertinimas	72
1.4.61 pav. Su kokiomis problemomis, studijuodami nuotoliniu būdu, susiduriate dažniausiai	73
1.4.62 pav. Su kokiomis problemomis, studijuodami nuotoliniu būdu, susiduriate dažniausiai (skirtingi universitetai)	74

IVADAS

Visame pasaulyje populiarėja taip vadinamosios Internetinės studijos, kurių metu studentai gali įgyti aukštojo mokslo diplomą neišeidami iš namų. Vieni universitetai organizuoja nuotolines bakalauro studijas, kiti – magistro, treči tiesiog siūlo Internetu mokytis atskirų disciplinų.

Informacinės technologijos tampa įprasta studijų organizavimo dalimi. Nors mokslinėje literatūroje galėtume rasti daug ir įvairių nuotolinių mokymosi apibrėžimų ir teorijų, pagal informacinių technologijų integravimo lygį į atskiro kurso mokymo procesą galima skirti tris mokymo modelius: *Tradicinį*, kai mokomasi sutartu laiku ir sutartoje vietoje, dažniausiai klasėje, bendraujama betarpiškai, ir informacinės technologijos mokymo procese specialiai netaikomos; *Nuotolinį mokymą*, kai visa mokymuisi skirta medžiaga pasiekama, studijos organizuojamos bei bendraujama kompiuterių tinklu. Mokymas dažniausiai vyksta kitoje vietoje nei mokymasis (Moore, Kearsley, 1996); *Mišrų* (angl. blended), kuriam būdingas tradicinio mokymo auditorijoje derinimas su nuotoliniu mokymusi kompiuterių tinklo aplinkoje.

Nuotolinio mokymo studijos Lietuvoje pradėtos dar 1998 metais. Tuo metu buvo įsteigtos trys nuotolinio mokymosi klasės su vaizdo konferencijų galimybe, kurios jungė Vilniaus universitetą, Vilniaus Gedimino technikos ir Kauno technologijos universitetus. Nuo 2001-ųjų Lietuvos nuotolinio mokymo tinklas (LieDM) kuriamas pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001-01-30 įsakymu patvirtintą programą „Informacinės technologijos mokslui ir studijoms“ (ITMiS). Vykdam šią programą Lietuvos nuotolinio mokymosi tinklas buvo išplėstas geografinė prasme, sukurta tinklo bazinė infrastruktūra ir kuriamas mokymosi turinys. Šiuo metu LieDM tinklą sudaro 78 nuotolinio mokymosi klasės, kurios yra įkurtos 60 institucijų - Lietuvos universitetų, kolegijų, akademijų ir suaugusiųjų švietimo centrų, gimnazijų ir profesinio lavinimo mokyklų.

Todėl aktualu įvertinti galimus aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, kai aukštoji mokykla studijų procese siekia kuo plačiau naudoti šiuolaikines informacines-komunikacines priemones, diegia nuotolines studijas ir e-mokymąsi, liberalizuoja neakivaizdines (dalinio laiko) studijas.

Remiantis perkančiosios organizacijos (Mykolo Romerio universiteto) pateikta technine tyrimo užduotimi, buvo formuluojama ir realizuojama tokia tyrimo apibrėžtis:

1. *Tyrimo tikslas* – mokslinio tyrimo pagrindu įvertinti galimus aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, kai aukštoji mokykla studijų procese siekia kuo plačiau naudoti šiuolaikines informacines-komunikacines priemones, diegia nuotolines studijas ir liberalizuoja neakivaizdines (dalinio laiko) studijas.

2. *Tyrimo uždaviniai* - ištirti, kiek ir kaip, naudojant informacines-komunikacines priemones bei diegiant nuotolines studijas, aukštojoje mokykloje galima keisti (mažinti):

- *Situacinius mokymosi barjerus*. Siekis: ištirti ir apibrėžti tipinio nuotolinių (neakivaizdinių, dalinio laiko) studijų studento ar klausytojo socialinį portretą. Galimi tyrimo metodai: studentų ir klausytojų apklausa, ekspertų apklausa, literatūros, dokumentų ir kt. informacijos šaltinių analizė ir pan.
- *Dispozicinius mokymosi barjerus*. Siekis: ištirti potencialių ir esamų klausytojų ir studentų nuostatas nuotolinio mokymosi atžvilgiu (tuo pačiu atliekant ir kelių pagrindinių marketingo elementų -nuotolinio mokymosi *paslaugos poreikio*, klientui patrauklių *paslaugos teikimo bruožų*, klientų *finansinių galimybių* ir pan. – tyrimą). Galimi tyrimo metodai: studentų ir klausytojų apklausa, ekspertų apklausa, literatūros, dokumentų ir kt. informacijos šaltinių analizė ir pan.
- *Institucinius (akademinius ir suderinamumo) mokymosi barjerus*. Siekis: ištirti, kas perkančiojoje organizacijoje sudaro akademinius ir suderinamumo barjerus, palyginti su kitomis institucijomis ir nustatyti, kokių priemonių perkančioji organizacija galėtų imtis, norėdama sumažinti šiuos barjerus. Galimi tyrimo metodai: dokumentų ir kt. informacijos šaltinių analizė, lyginamoji analizė.

3. Tyrimui parengta tyrimo metodologija, instrumentai.

Tyrimui naudoti šie tyrimo metodai:

- **Dokumentų analizė**, taikoma grindžiant tyrimo kriterijų ir indikatorių sistemą bei juos tiriant empiriškai.
- **Apklausa raštu**, atliekama siekiant nustatyti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, kai aukštoji mokykla studijų procese siekia kuo plačiau naudoti šiuolaikines informacines-komunikacines priemones, diegia nuotolines studijas ir liberalizuoja neakivaizdines.
- **Apklausa žodžiu**, atliekama siekiant gilesnio tiriamos problemos kriterijų ir indikatorių išskirimo.
- Apklausa raštu **statistinė duomenų analizė**, atliekama taikant aprašomosios statistikos metodus ir skaičiuojant respondentų nuomonių aritmetinį vidurkį, procentinę raišką, rezultatų standartinį nuokrypį (SD), atliekant klasterinę, diskriminantinę, analizes. Duomenys apdorojami naudojant **SPSS 12** (*Statistical Package for Social Sciences*) programinį paketą.

1. NUOTOLINIS MOKYMASIS IR JO RAIŠKOS YPATUMAI

Šiuo metu švietimo politikoje svarbus prioritetas skiriamas nuotolinio mokymo ir mokymosi diegimui formalaus švietimo įstaigose, ypač mokyklose ir universitetuose. Nuotoliniu mokymu paremtam mokymuisi visą gyvenimą, neformaliai mokymui ir neinstituciniam suaugusiųjų mokymui skiriama daug mažiau dėmesio, taip pat skiriama daug mažiau išteklių skatinant pasinaudoti tokiomis galimybėmis.

2001 m. Komisijos komunikate „Paverskime realybę visą gyvenimą trunkantį mokymąsi Europoje“ ir 2002 m. Tarybos reglamente dėl visą gyvenimą trunkančio mokymosi pabrėžiama mokymosi svarba ne tik konkurencingumo ir gebėjimo įsidarbinti, bet ir socialinės integracijos, aktyvaus pilietiškumo ir asmeninio tobulėjimo atžvilgiu.

Švietimas ir mokymas yra svarbūs siekiant Lisabonos strategijos tikslų – didesnio ekonomikos augimo, konkurencingumo ir socialinės integracijos. Tokiomis aplinkybėmis nacionalinėse reformų programose vis labiau pabrėžiamas mokymosi, pagrįsto informacinėmis technologijomis vaidmuo ir jo poveikis asmeniniam tobulėjimui bei savirealizacijai.

Europos Parlamentas ir Europos Vadovų Taryba¹ įvertino informacinių technologijų svarbą vystant žmogiškuosius išteklius ir priėmė daugiametę programą (2004-2006), padėsiančią veiksmingiau diegti IKT Europos švietimo ir mokymo sistemose. Svarbiausias programos tikslas - naudoti IKT siekiant aukštesnės švietimo ir mokymo kokybės mokymosi visą gyvenimą srityje.

Atviros, lanksčios nuotolinio mokymo formos, kurios greta IKT paremto mokymosi vyravo pastarąjį dešimtmetį, šiuo metu iš naujo svarstomos, tačiau jau platesniame kontekste. IKT paremtas mokymasis daro mūsų gyvenimą, mokymąsi ir darbą lankstesnius, jis laikomas viena iš svarbiausių priemonių siekiant įgyvendinti Lisabonos strategijos tikslus. Vis didesnę svarbą įgauna neformalus² mokymasis ir neinstitucinis³ mokymasis, taip pat mokymasis darbo vietoje.

2004 m. EESRK nuomonėje dėl Lisabonos strategijos įgyvendinimo gerinimo⁴

1 2003 m. gruodžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos Sprendimas Nr. 2318/2003/EB, patvirtinantis daugiametę (2004–2006 m.) veiksmingos informacijos ir komunikacijos technologijų (IKT) integracijos į Europos švietimo ir mokymo sistemas programą (e-mokymosi programa).

2 *Neformalus mokymasis* vyksta šalia mokymo, kurį užtikrina visuotinės bendrojo ir profesinio lavinimo sistemos, tačiau jį baigus nebūtinai išduodami diplomai ar kvalifikacijos pripažinimo pažymėjimai. Neformalus mokymasis gali būti surengtas darbo vietoje arba jį gali surengti pilietinės visuomenės grupės arba organizacijos (tarp jų jaunimo organizacijos, profesinės sąjungos ir politinės partijos). Neformalaus mokymosi paslaugas gali siūlyti organizacijos ar tarnybos, įsteigtos siekiant papildyti formalaus mokymosi sistemas. EU Commission, SEC(2000) 1832.

3 *Neinstitucinis mokymasis* – tai mokymasis iš kasdieniųjų situacijų, išylančių darbo aplinkoje, šeimoje, laisvalaikiu. Neinstitucinis mokymas nėra organizuojamas ar institucionalizuojamas (apibrėžiant tikslus, trukmę ir žinių lygį). Dalyvis neinstitucinį mokymasis supranta kaip neplanuotą (be išankstinio ketinimo) mokymąsi. Paprastai baigimo pažymėjimai neišduodami. EU Commission, SEC(2000) 1832.

4 EESRK nuomonė 1438/2004 dėl *Lisabonos strategijos įgyvendinimo gerinimo*.

atkreipiamas dėmesys į poreikį iširti naujas, žiniomis grindžiamos ekonomikos galimybes ir spartesnės informacinių technologijų bei inovacinių procesų sklaidos svarbą. Taip pat atkreiptas dėmesys į švietimo sistemų spragas ir būtinybę labiau įtraukti socialinį aspektą į švietimo sistemas.

Pastarąjį dešimtmetį Bendrijos iškeltos iniciatyvos dėl IKT paremto mokymo, iš dalies davė labai gerų rezultatų, tačiau dalis jų buvo nesuderintos ir tarpusavyje nekoordinuojamos, todėl neturėjo laukiamo kiekybinio ir kokybinio poveikio. Iš pradžių taikyti mokymosi modeliai naudojant elektroninio ryšio priemones, kurie buvo orientuoti į pavienius asmenis, perteikiant tik iš anksto numatytą medžiagą, beveik nesinaudojant didaktine parama ir mokymosi vertinimu, iš dalies nuvylė tuos, kurie siekė greitai prisiderinti prie tokios mokymo formos.

Sparti technologijų pažanga, didėjantis konkurencijos spaudimas, taip pat nevienodi keleto pastarųjų metų vyriausybės politinių veiksmų tempai, kuriais buvo siekiama įtraukti IKT į švietimą ir profesinį rengimą, neleido tinkamai skatinti konsoliduoto profesinės kvalifikacijos tobulinimo.

Derėtų pabrėžti, kad Mokymosi visą gyvenimą strategijoje IKT pagrįstam mokymosi formoms skiriamas nemažas dėmesys ir priskiriamas didelis vaidmuo, nes šiandien jau niekas neabejoje, kad naujausios IKT technologijos persmelkė visas gyvenimo stritis, taip pat ir švietimą. Planuojama, kad iki 2010 m. 12,5 % suaugusiųjų ES gyventojų nuo 25 iki 64 metų dalyvaus įvairių formų visą gyvenimą trunkančio mokymosi programose, šiuo metu vidutiniškai dalyvauja 10 %⁵. Tik diegiant daugiau priemonių, kurios taikomos skleidžiant IKT paremtą švietimą ir profesinį rengimą, galima pasiekti užsibrėžtus tikslus.

Atsižvelgiant į tai, kad per artimiausius penkerius metus tik 15 % naujų darbo vietų bus skirtos žemą kvalifikaciją turintiems asmenims, o 50 % naujų darbo vietų pareikalaus aukštos darbuotojų kvalifikacijos⁶, dar didesnių sunkumų iškyla Komisijos ir valstybių narių švietimo ir profesinio rengimo programoms.

Naujoji ES iniciatyva, kuri buvo pradėta vadovaujantis Komisijos komunikatu „i2010“⁷ yra *elektroninės integracijos* iniciatyva, kuri apima tiek IKT integraciją, tiek ir IKT siekiant integracijos⁸. Elektroninės integracijos politikos tikslas – pašalinti kliūtis taikant IKT ir remti IKT naudojimą, norint užkirsti kelią atskirčiai, taip pat siekiant pagerinti ekonomikos našumą ir užimtumo galimybes.

Svarbus elektroninės integracijos aspektas – IKT paremtas nuotolinis mokymas, siekiant sumažinti visuomeninę atskirtį arba išvengti tų profesinių grupių atstovų atskirties, kuriems sunkiau

5 „Švietimo ir profesinio rengimo modernizavimas – gyvybiškai svarbus gerovės ir socialinės sanglaudos Europoje veiksnys“. COM (2005) 549 final, 2005 11 30.

6 2005 2 21 Tarybos išvados dėl švietimo, jaunimo ir kultūros.

7 COM(2005) 229 final.

8 Ministrų konferencija *ICT for an inclusive society*, Ryga, 2006 6 11.

naudotis tradicinėmis kvalifikacijos tobulinimo formomis dėl geografinės padėties sąlygojamų ypatumų, socialinių priežasčių arba dėl jų specialių mokymosi poreikių.

1999–2000 metais Europos Tarybos aukštojo mokslo ir tyrimų skyriaus ekspertai iškelė idėją išanalizuoti nuolatinio mokymosi galimybes aukštojo mokslo sistemoje, įvertinant tris svarbiausias sudedamąsias šio proceso stadijas:

- besikeičiantis studento vaidmuo įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą idėją aukštosiose mokyklose;
- naujų informacinių technologijų naudojimo nuolatinio mokymosi sistemoje vaidmuo (sunkumai ir pranašumai);
- naujų struktūrų ir kreditų sistemos kūrimas, įvertinant jau turimą studento patyrimą ir bandant jį įvertinti kreditų sistema.

Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatyme (2001, Nr. 115) yra deklaruojama, kad aukštojo mokslo uždavinys – ugdyti išsilavinusią, mokslui ir naujausioms technologijoms bei kultūros vertybėms imlią asmenybę ir visuomenę, kurti, kaupti ir skleisti mokslo žinias bei kultūros vertybes, įtvirtinti nacionalinės kultūros savitumą.

Įstatymo 39 straipsnyje teigiama, kad aukštosiose mokyklose yra organizuojamos dviejų tipų studijos:

- nuosekliosios,
- nenuosekliosios studijos.

Pagrindinės nuosekliųjų pirmosios pakopos studijų formos yra šios: dieninės, vakarinės ir neakivaizdinės studijos.

Nenuosekliųjų studijų formas nustato pati aukštoji mokykla.

Įstatymo 43 straipsnyje (apibrėžiančiame tęstinį mokymąsi) yra teigiama, kad visuomenės ir ūkio poreikiams tenkinti aukštoji mokykla gali organizuoti studijas asmeniui perkvalifikuoti, jo kvalifikacijai kelti, profesiniams įgūdžiams tobulinti. Šios studijos vykdomos pagal nuosekliųjų arba nenuosekliųjų studijų programas aukštosios mokyklos nustatytais sąlygomis. Tęstinių studijų rezultatai gali būti aukštosios mokyklos nustatyta tvarka įvertinami kreditais.

Kaip teigiama “Nuotolinių studijų kokybės vertinimo Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose analizėje” (2005), nuotolinis mokymasis nėra minimas tarp pagrindinių nuosekliųjų pirmosios pakopos studijų formų, todėl kai nėra aiškiai apibrėžto reglamentavimo, nuotolinio mokymosi programos nėra įtraukiamos ir į studijų bei mokymo programų registro 10 aukštojo mokslo universitetinių pirmosios pakopos ir antrosios pakopos bei vientisųjų studijų programų sąrašus. Tačiau, įvertinus tai, kad įstatymu yra skatinama modernizuoti ne tik aukštojo mokslo

studijų teikimo tvarką ir principus, bet ir pačią studijų sistemą, galima tikėtis, kad nuotoliniu būdu teikiama kursais galėtų būti papildytos ne tik oficialiai įregistruotos mokymosi programos, bet ir iš esmės arba nuosekliai pakeista neakivaizdinių studijų forma.

Šiuo metu dar mažiau teisiškai reglamentuotas neformalusis suaugusiųjų švietimas. Senstenlėjęs *LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas* (1998, Nr. VIII-822) reglamentuoja neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemą, nustato jos sandaros, veiklos ir valdymo pagrindus. Įstatymo tikslas – suteikti teises garantijas neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalyviams, vykdytojams ir socialiniams partneriams, padėti įgyvendinti įgimtą žmogaus teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, laiduoti asmeniui galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, kurių jam reikia kaip demokratinės visuomenės piliečiui ir tam tikros profesijos specialistui, prisidėti prie kūrybingo ir prasmingo laisvalaikio.

Įstatymo 4 straipsnyje yra teigiama, kad neformalusis suaugusiųjų švietimas, be asmens bendrosios kultūros ugdymo, apima ir profesinei veiklai reikalingų žinių įgijimą ir gebėjimų lavinimą bei tobulinimą, o 5 straipsnyje kaip viena iš neformaliojo suaugusiųjų švietimo formų yra įvardijamas ir neakivaizdinis (nuotolinis) švietimas.

Ką apie nuotolinį švietimą kalbą mokslininkai? Neužsibrėžėme tikslo visapusiškai ir išsamiai išnagrinėti teorijų ir mokslinių svarstymų. Teorinis pagrindimas mus, šiuo atveju, domina tiek, kiek nuotolinės studijos gali mažinti socialinius, ekonominius, dispozicinius ir kt. mokymosi aukštojoje mokykloje barjerus. Holmerg (1977) teigimu, nuotolinio švietimo sąvoka apima įvairias visų lygių mokymosi formas, išskyrus intensyvių studentų mokymą klasėje dalyvaujant dėstytojui, bet suteikiantis planavimo laisvę ir kuruojančios organizacijos paramą.

Panašiai nuotolinį švietimą apibrėžia ir Keegan (1986) teigiantis, kad nuotolinis švietimas – bendroji sąvoka, apimanti skirtingus mokymo etapus:

- *Neakivaizdinis švietimas* (aukštesniojo švietimo lygyje Didžiojoje Britanijoje),
- *Namų studijos* (aukštesniojo švietimo lygyje JAV),
- *Savarankiškos studijos* (aukštojo švietimo lygyje JAV),
- *Užsienio studijos* (Australijoje),
- *Mokymas nuotoliniu būdu* (Open university).

Moore (1990) nuomone, nuotolinis švietimas yra dialogu, struktūra ir savarankiškumu paremtas ryšys, kuriam reikia techninių tarpininkavimo priemonių. Nuotolinis švietimas – tai visų švietimo programų kompleksas, kurį galima apibūdinti kaip geresnės struktūros švietimą, turintį nors ir mažiau dialogo galimybių, bet teikiantį daugiau galimybių dirbti didesniais atstumais. Jis apima ne tik mokymą, bet ir mokymąsi.

Anot Peters (1973), nuotolinis mokymas – žinių, įgūdžių, požiūrių perteikimo mechanizmas, naudojantis daug techninių informacijos priemonių, ypač skirtingose vietose tuo pat metu esantiems studentams mokytis. Tai technizuota mokymo ir švietimo forma.

Nuotolinis mokymasis – tai mokymo priemonių visuma, kur mokymas skiriasi nuo mokymosi veiklos, įskaitant tokią veiklą, kuri būtų organizuojama dalyvaujant besimokančiajam ir vyknt bendravimas tarp atskirų dalių ir kitų struktūrų (Motore, 1990).

Kaip teigia Bates (1995), nuotolinis mokymasis – tai žinių ir įgūdžių suteikimas lankstesne švietimo ir mokymosi forma nei tradicinis universitetinis mokymas.

Nuotolinis kursas – tai studijų modulis, parengtas pagal nuotolinio mokymosi specifiką ir teikiamas studijuojančiam virtualioje mokymosi aplinkoje, pasitelkiant informacines ir telekomunikacijų technologijas bei priemones.

Nuotolinis mokymasis skiriasi nuo tradicinio mokymosi ir jam būdingi kiti ypatumai ir mokymo organizavimo principai. Pagrindinė tokio mokymosi ypatybė yra ta, kad galima mokytis bet kur ir bet kada. Taip pat nėra ir tiesioginės sąveikos tarp dėstytojo ir studentų, būdingos tradiciniam mokymui. Kita vertus, sėkmingam mokymo proceso vyksmui yra būtina sąveika tarp dėstytojo ir studento, studento ir mokymo turinio bei tarp pačių studentų. Nuotolinio mokymo formų privalumai yra šie: nepriklausomumas nuo mokymosi vietos, galimybė derinti mokymosi tempą prie individualių besimokančiųjų poreikių, šiuolaikinių informacinių technologijų taikymas, galimybė sudaryti sąlygas kelti kvalifikaciją nepalankioje padėtyje esančių visuomenės grupių atstovams.

Pasak M. Keegan (1986), nuotolinį švietimą apibūdina tokie komponentai:

- Dėstytojo ir besimokančiojo atskyrimas (tuo skiriasi nuo dieninių studijų);
- Švietimo organizacijos įtaka (skiriasi nuo privataus mokymo);
- Techninių priemonių naudojimas mokomojo turinio perdavimui ir bendravimui tarp dėstytojo ir besimokančiojo;
- Dvikryptis bendravimas (besimokantysis gali inicijuoti dialogą);
- Galimybė kartkartėmis susitikti (akivaizdūs susitikimai);
- Industrializuotos švietimo formos apraiškos.

Komunikavimo kompiuterių terpėje galimybės sudaro visas prielaidas efektyviai sąveikai, o mokyme to galima pasiekti laikantis šių mokymo principų:

Interaktyvumo principas. Mokantis virtualioje mokymosi aplinkoje (VMA), skirtingai nei tradiciškai mokantis auditorijoje, nėra tiesioginio ryšio tarp dėstytojo ir studento, ir mokymo procesas gali būti nebevaldomas. Interaktyvumas, t.y. sąveika tarp mokymo proceso dalyvių, yra

būtina sąlyga valdomam mokymo proceso vyksmui. Mokymasis virtualioje mokymosi aplinkoje turi būti organizuojamas taip, kad sąveika tarp dėstytojo ir studento, studento ir mokymo turinio bei tarp pačių studentų, būtų maksimali.

Aktyvaus mokymosi principas. C.C.Bonwell ir J.A.Eison (1991) teigia, kad aktyvus mokymasis nereiškia būti budriam - aktyvus mokymasis reiškia, kad studentai skaito, rašo, diskutuoja, sprendžia problemas, taiko įgytas žinias praktikoje, analizuoja, sintezuoja ar vertina. Aktyvus mokymasis reikalauja, kad studentai mąstyti ir mąstyti būtų apie tai ką, jie daro. Kitaip tariant, tai mokymasis veikiant (angl. *learning by doing*).

Mokymosi bendradarbiaujant principas. Bendradarbiavimas – tai aktyvus studentų ir dėstytojo dalyvavimas bendroje veikloje siekiant geresnių mokymosi rezultatų. Bendradarbiavimas apima visus aukščiau išvardintus principus. Visi bendroje veikloje dalyvaujantys studentai turi turėti galimybę patarti vienas kitam, dalintis nuomonėmis ir idėjomis, diskutuoti, klausti ir gauti atsakymą. Dėstytojas turi užimti tarpininko ir grupės vadovo vaidmenį, kad galėtų sukurti tinkamą darbinę atmosferą, kelti veikimo tikslus, koordinuoti dalyvių veiksmus, spręsti iškilusius nesutarimus, skatinti ir kreipti grupės bendrą veiklą reikiama linkme. Studentai turi aktyviai dalyvauti bendroje veikloje pateikdami savo sumanymus, objektyviai vertindami kitų darbus, patardami, generuodami naujas idėjas, klausdami ir atsakydami į kitų pateiktus klausimus.

Nuotolinio mokymosi sistemoje ypač svarbu sudaryti **lankstaus** mokymosi galimybes, kurios, anot Rowntree (1989), gali reikštis įvairiais lygiais.

Taikant nuotolinį mokymo užtikrinama įvairių informacijos pateikimo formų naudojimo galimybė: tekstas, grafika, garso ir vaizdo įrašai, tiesioginės televizijos transliacijos kartu naudojamos bendram tikslui siekti. Be to, nuotolinis mokymas pasižymi šiais kriterijais:

- Lankstumu. Prireikus mokymosi medžiagą galima greitai pakeisti, pritaikyti įvairaus lygio besimokančiųjų grupėms. Galima greitai pateikti naujausią informaciją.
- Ekonomiškumu. Tą patį kursą gali naudoti didelis vartotojų kiekis. Mokymosi medžiaga daug pigesnė, negu spausdinta. Sprendžiama patalpų problema, nekainuoja kelionės ir t.t.
- Globalumu. Studentas gali būti bet kurioje pasaulio vietoje.
- Informacija gaunama tada, kai reikia. Tuo skiriasi nuo įprastų studijų, kuriose privaloma dalyvauti užsiėmimuose nurodytu laiku.
- Interaktyvumu. Jei studijų medžiaga parengta gerai, studentas aktyviai veikia.
- Bendravimo/bendradarbiavimo galimybėmis. Naikinami profesiniai ir geografiniai barjerai.

Universitetinėse ir neuniversitetinėse studijose nuotoliniai kursai gali būti:

1. Nuotoliniu būdu teikiamos studijų programos dalis;
2. Teikiami atskirai (priklauso įprastai studijų programai);
3. Naudojami kaip papildoma priemonė įprastam kursui (teikiamam dienine, vakarine ar neakivaizdine forma).

Išskiriami **3 nuotolinių studijų modeliai** (JAV modelis):

- Synchroninis (nuotolinių studijų modulis teikiamas realiame laike – vaizdo konferencijos).
- Asinchroninis (savarankiškas mokymasis, naudojant studijų institucijos paramos sistemą – virtualios mokymosi aplinkos (VMA)).
- Mišrus (asinchroninis mokymasis su griežtai ribotu kontaktinių valandų skaičiumi auditorijose – mokymosi medžiaga/užduotys VMA derinamos su konsultacijomis auditorijose).

Lietuvoje nuotolinės studijoms organizuoti naudojami visi trys studijų modeliai, tačiau dažniausiai naudojamas mišrus nuotolinių studijų modelis.

Kaip teigiama “Nuotolinių studijų kokybės vertinimo Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose analizeje” (2005), Lietuvoje 2005 m. nuotolines studijas teikė 18 valstybinių aukštųjų mokyklų (10 universitetų ir 8 kolegijos) ir 3 nevalstybinės aukštosios mokyklos. Dalis jų kartu su kitomis švietimo institucijomis yra apsijungusios į LieDM tinklą.

LieDM tinklas yra nuotolinio mokymosi Lietuvoje infrastruktūra, suteikianti galimybes universitetams, kolegijoms, profesinio rengimo mokykloms ir kitoms švietimo ir ugdymo institucijoms teikti nuotolinio mokymosi paslaugas. LieDM projekto metu įdiegtas vaizdo konferencijų tinklas sudaro sąlygas plėtoti bendrą mokymosi paramos sistemą didžiuosiuose Lietuvos miestuose, kur didesnis universitetų, kolegijų skaičius, taip pat yra daugiau studentų ir dėstytojų. LieDM tinklą sudaro 24 nuotolinio mokymosi centrai (14 iš jų – aukštosiose mokyklose), kuriuose yra: 3 vaizdo konferencijų studijos, 7 vaizdo konferencijų mini studijos, 2 regioniniai nuotolinio mokymosi centrai, 18 nuotolinio mokymosi klasių, 6 nuotolinio mokymosi internetinės klasės, 340 kompiuterizuotų darbo vietų ir profesionali vaizdo, garso ir multimedijos produktų kūrimo studija.

Šiuo metu LieDM tinklą sudaro 78 nuotolinio mokymosi klasės, kurios yra įkurtos 60 Lietuvos universitetų, kolegijų, akademijų ir suaugusiųjų švietimo centrų, gimnazijų ir profesinio lavinimo mokyklų.

Kol kas Lietuvoje galima studijuoti 10 skirtingų magistrantūros programų trijuose universitetuose. Penkios iš jų – Vilniaus Gedimino technikos universitete, trys – Kauno technologijos universitete ir dvi – Vilniaus universitete.

Lietuvoje kol kas tik vienintelis universitetas (Mykolo Romerio universitetas) pasirengė teikti bakalauro studijų programą nuotoliniu būdu. Tai bakalauro studijų programa “Teisė ir valdymas”. Programos parengimas iš dalies buvo finansuojamas ES Socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis. Bet pirmiausia Lietuvoje buvo orientuotasi į magistratūros studijas, kadangi magistrantai yra labiau motyvuoti nei bakalaurai ir tuo pačiu siekta realizuoti vieną pagrindinių nuotolinių studijų funkcijų – tęstinį mokymąsi.

Nuotolinių studijų paskaitos dažniausiai vykdomos vaizdo konferencijų pagalba. Virtualiose mokymosi aplinkose talpinama kurso medžiaga, testai, apklausos, darbų sąrašai, archyve yra kaupiami paskaitų vaizdo įrašai. Kiekvienas studentas gali prisijungti prie virtualios mokymo aplinkos ir susirasti reikiamą informaciją.

Lietuvoje organizuojamos ne tik visos studijų programos nuotolinės studijos, bet ir siūlomos atskirų studijų dalykų (modulių) ar jų ciklą studijos, kuriuos gali rinktis kiekvienas studentas arba asmuo konkrečiu laiku ir nestudijuojantis aukštojoje mokykloje. T.y. realizuojama atvirųjų nuotolinių studijų idėja, kai klausytojai laisvai pasirenka atskirus studijų dalykus nuotolinėms studijoms. Daugelis Lietuvos universitetų ir aukštųjų mokyklų turi nuotolinių studijų centrus ar klases, kurios organizuoja atskirų dėstomųjų dalykų mokymą per atstumą.

Lietuvos nuotolinio mokymosi tinklo koordinacinio centro duomenimis, 2006-2007 m. m. iš viso nuotoliniu būdu magistrantūroje studijavo 646 studentai per visas 10 studijų programų. Per dvejus metus studentų skaičius išaugo daugiau nei šimtu. Atskiruose nuotolinio mokymosi kursuose šiemet užregistruota beveik 35 tūkstančiai besimokančiųjų.

Kokios yra esminės organizacinės, pedagoginės ir technologinės nuotolinio mokymosi charakteristikos? Nuotoliniame mokyme naudojamos įvairios informacijos technologijos, kurias D.Rutkauskienė (2003) skirsto į keturias grupes:

- spausdinta medžiaga,
- garso perdavimo,
- vaizdo perdavimo,
- duomenų perdavimas kompiuterių tinklais.

Išskiriami tokie nuotolinio mokymo etapai:

1 karta. Jokio interaktyvumo. Medžiaga perduodama knygu, radijo ar kasečių pagalba. Vienintelis bendravimo būdas – paskambinti telefonu.

2 karta. Asinchroninis mokymas. Medžiaga perduodama televizijos ar radijo pagalba. Galima perdavimo metu ar po jo skambinti, rašyti elektroniniu paštu.

3 karta. www dokumentų panaudojimas. Internete pateikiamas tvarkaraštis, programa, mokymo turinys. Yra pokalbių galimybė (sinchroninis bendravimas).

4 karta. Įvairiais būdais pateikiamas mokymo turinys. Įvairios bendravimo formos derinamos tarpusavy. Naudojamos integruotos kursų valdymo sistemos.

5 karta. Lanksčios sistemos, interaktyvi multimedija, įvairios komunikavimo priemonės, institucijų portalai, realizuojantys galimybę pasiekti visas siūlomas funkcijas ir resursus.

Priemonės, kurios reikalingos studentui mokantis nuotoliniu būdu:

- Prisijungimas, registracijos procesas, registravimo(si) į kursus procesai;
- Asmeninis profailas (informacija apie vartotoją), pasiekimų vertinimai;
- Kursų katalogai, keičiamas (customized) namų puslapis;
- Iš anksto numatyti ir personalizuoti (asmeniui pritaikyti) mokymosi keliai;
- Kursai, kuriuos sudaro tokie elementai:
 - Tekstas, grafiniai elementai, fotografijos;
 - Srautinė (streaming) animacija, audio, video medžiaga;
 - Simuliacijos, interaktyvūs pratimai,
 - Internete veikiančios ir parsisiunčiami įrankiai;
 - Svarbių dalių žymėjimas (bookmarks), elektroninės užrašų knygutės;
 - Išankstinių žinių ir įgūdžių vertinimas, vertinimas po mokymosi, testai;
 - Grįžtamojo ryšio įvairios formos;
 - Parsiunčiami kursai arba atskiri jų elementai;
 - Elektroninės pasiekimų matavimų sistemos;
 - Moderuojamos ir nemoderuojamos diskusijos, pokalbiai, kitos bendravimui skirtos priemonės;
 - Vaizdo transliacijos ir jų įrašai, pasisakymai internetu – gyvai ir archyvai;
 - Pagalbos sistema – informacija internete, klausimai-atsakymai;
 - Nuorodos į kitus susijusius puslapius.

Nuotolinės studijos gali būti kelių tipų:

- Universitetinės arba kitokio lygio studijos, po kurių įgyjamas atitinkamas diplomai;
- Kvalifikacijos kėlimas:
 - prie aukštųjų mokyklų;
 - firmose, organizuojančiose kursus;
 - darbo vietoje;
 - savarankiškos studijos.

Nuotolinių studijų sistemą sudaro šios struktūrinės dalys: turinys; technologijos; metodika; paslaugos (servisai).

Nuotolinių studijų medžiaga:

- susieta semantiniiais ryšiais į nedideles informacijos porcijas išdalinta medžiaga;
- paskaitų konspektai;
- pavyzdžiai;
- pratimai;
- savikontrolės klausimai ir atsakymai;
- užduotys (praktikavimuisi ir vertinamosios);
- nuorodų rinkiniai.

Aplinkos:

- Paskaitos ir konsultacijos auditorinių užsiėmimų metu;
- Spausdinta medžiaga;
- Studijų medžiaga virtualioje mokymosi aplinkoje;
- Studijų medžiaga kompaktinėje plokštelėje (CD);
- Internetas kaip begalinis informacijos šaltinis;
- Konsultacijos virtualioje mokymosi aplinkoje;
- Vaizdo konferencijos;
- Kita.

Reikalinga įranga:

Techninė įranga

- Kompiuteris;
- Interneto ryšys.

Programinė įranga

- Naršyklės (pvz., Internet Explorer);
- Vaizdo grotuvas (pvz., Windows Media Player);
- Adobe Acrobat Reader (pdf dokumentų peržiūrai);
- Flash grotuvas ir priedas naršyklei (nuoseklių ir interaktyvių multimedijos elementų peržiūrai);
- Kita programinė įranga (priklausomai nuo to, kokia forma pateikti mokymosi elementai).
- Įranga, kuri reikalinga dėstytojui, įgyvendinančiam nuotolines studijas:
- Tekstų redaktoriai;
- Elektroninės lentelės;

- Pateikčių rengimo priemonės;
- Grafikos elementų rengimo priemonės;
- Audio ir video medžiagos rengimo priemonės;
- Tinklapių kūrimo priemonės;
- Animuotų ir interaktyvių elementų kūrimo priemonės;
- Pdf dokumentų rengimo priemonės;
- FTP klientai;
- Kompiuterinės mokymo sistemos.

Išskiriami šie bendradarbiavimo būdai ir priemonės:

- Akivaizdiniai susitikimai;
- Elektroninis paštas;
- Diskusijos virtualioje aplinkoje;
- Pokalbiai virtualioje aplinkoje;
- Vaizdo ir garso konferencijos.

Priemonių paskirtis ir parama studijuojantiems:

- Dalykinė;
- Organizacinė;
- Techninė;
- Psichologinė;
- Grupinis darbas, pvz., kolektyvinis projektų rengimas;
- Pasiekimų vertinimas.

Suteikiamos galimybės dėstytojui:

- Atsisakyti tradicinio paskaitų skaitymo (dėstytojas diktuoja, studentas užsirašo);
- Individualizuoti studijų procesą ir bendravimą su besimokančiuoju;
- Sudaryti palankias galimybes asmeniui studijuoti savo gyvenamojoje vietoje jam patogiu laiku, pagal jo galimybes ir poreikius;
- Pateikti ir pasiekti mokomąją medžiagą iš bet kur, turint kompiuterį ir interneto ryšį;
- Greičiau atnaujinti mokomąją medžiagą, paliekant laiko asmeniniam-profesiniam tobulėjimui;
- Motyvuoti studentą savarankiškai studijų veiklai;
- Operatyviai informuoti studentą apie jo mokymosi pasiekimus, pasikeitimu tvarkaraštyje.

Naujų informacinių technologijų įgyvendinimas kelia naujų reikalavimų dėstytojams, tiek dirbantiems universitete, tiek kolegijoje ar mokykloje. Šie pokyčiai lemia „pasikeitusius dėstytojų ir

besimokančiųjų santykius, dėmesį mokymuisi, didesnei besimokančiųjų autonomijai, grupinio darbo ir mokymosi bendradarbiaujant akcentavimą. Didėja dėstytojo, kaip pagalbininko ir vadybininko, vaidmuo; keičiasi kontrolės sritis, ji pereina nuo dėstytojo besimokančiajam“ (Jenkins J., 1999, p. 3).

Apibendrinant galima teigti, kad Europos ir pasaulio šalyse vis labiau pripažįstama, kad kokybiškos nuotolinės studijos, paremtos šiuolaikinėmis informacijos ir komunikacijos technologijomis, turi būti vystomos ir plėtojamos kaip galinčios suteikti lygiavertį išsimokslinimą, palyginti su tradicinėmis studijomis.

Mokymasis nuotoliniu būdu gali vykti įvairiomis kryptimis: studijos norimam išsilavinimui ar kvalifikacijai įgyti, mokymasis profesinei veiklai reikalingų žinių ir įgūdžių bei bendrasis kultūrinis lavinimasis. Siekiant gerinti mokslo ir studijų prieinamumą, kelti šalies gyventojų profesinę kvalifikaciją, mokymasis nuotoliniu būdu neišvengiamai tampa vienu priimtinausiu mokymosi būdu. Nors nėra aiškiai apibrėžtos nuotolinį mokymąsi reglamentuojančios teisinės bazės, visgi, patvirtintos ir įgyvendinamos kelios tiesiogiai su nuotolinio švietimo plėtra susijusios valstybinės programos, o ir pačios nuotolinės studijos vis labiau diegiamos aukštajame moksle.

Šis tyrimas skirtas temai, kuri dar beveik netyrinėta Lietuvoje: ar nuotolinių studijų plėtra turi įtakos aukštojo mokslo prieinamumui Lietuvoje? Ir tyrimas turėtų padėti atsakyti į klausimą, kokios strategijos turėtų imtis aukštojo mokslo institucija, norėdama plėtoti nuotolines studijas, e-mokymąsi ir integruoti jį į savo studijų sistemą.

1.1 Tyrimo metodika

1.1.1 Apklauso raštu tyrimo metodika

Lietuvoje aukštosiose mokyklose studijuojama palyginus nedidelis skaičius vyresnio amžiaus studentų. To priežastis – įvairūs mokymosi barjerai: situaciniai, kuriais remiantis vertinamas besimokančiojo socialinis kontekstas; dispoziciniai, rodantys besimokančiojo požiūrį į mokymąsi; instituciniai, kuriais remiantis vertinamos mokymosi galimybės ir studijų prieinamumas. Instituciniai barjerai gali būti išskiriami į: akademinis (pritaikymas prie tvarkaraščio, per didelis sudėtingumo lygis, literatūros stoka) bei suderinamumo (laiko stoka, finansinių galimybių stoka, suderinimas su darbu) barjerus. Lietuvos aukštosios mokyklos, kaip ir daugelis užsienio aukštųjų mokyklų, ieško įvairių galimybių mažinti mokymosi barjerus. Viena iš tokių galimybių yra nuotolinės (neakivaizdinės, dalinio laiko) studijos. Nuotolinės studijos gali padėti sumažinti ne tik institucinius, bet ir akademinis bei suderinamumo barjerus. Nuotolinių studijų studentams ir klausytojams gali būti sudaromos galimybės studijuoti pagal lankstų studijų tvarkaraštį, pateikiama visa pagrindinė studijų procesui būtina mokomoji medžiaga, studijas jie gali derinti su darbu bei asmeniniu gyvenimu. Nuotolinėse studijose studijuojantiems asmenis nereikia išvykti iš gyvenamosios vietos, nutraukti darbo. Taigi, daugelis pasaulio ir Lietuvos aukštųjų mokyklų, siekdamos didinti aukštojo mokslo prieinamumą, plėtoja nuotolines studijas ir siekia įvairiais būdais liberalizuoti visas neakivaizdines studijas. Todel išleika svarbūs probleminis klausimas kokie galimi aukštojo mokslo prieinamumo pokyčiai, kai aukštoji mokykla studijų procese siekia kuo plačiau naudoti šiuolaikines informacines-komunikacines priemones, diegia nuotolines studijas ir liberalizuoja neakivaizdines (dalinio laiko) studijas?

Siekiant nustatyti tiriamos problemos ypatumus, išryškinti tyrimo kriterijai ir indikatoriai. Tyrimo kriterijai tiesiogiai atspindi tyrimo klausimus, indikatoriai – požymius, pagal kuriuos bus sprendžiama apie tiriamą problemą bei ieškoma atsakymų į tyrimo klausimus (1 lentelė).

Apklauso raštu tyrimo kriterijai ir indikatoriai

Eil. Nr.	Tyrimo klausimai	Tikslinės grupės, respondentai	Tyrimo indikatoriai
1	2	3	4
1	Ištirti ir apibrėžti tipinio nuotolinių (neakivaizdinių, dalinio laiko) studijų studento ar klausytojo socialinį portretą.	Studentai	Lytis; Amžius; Išsilavinimas; Ankščiau įgyta specialybė; Darbo stažas; Šeimyninė padėtis; Dabartinė darbinės veiklos sritis; Mėnesinės darbo pajamos; Informaciniis technologinis raštingumas ir jo taikymo galimybės; Vietovė.
2	Ištirti potencialių ir esamų klausytojų ir studentų nuostatas nuotolinio mokymosi atžvilgiu	Studentai	Studijų pasirinkimo priežastys; Gebėjimas naudotis nuotolinio mokymosi priemonėmis; Studijų medžiagos pateikimo būdai; Interesas domėtis aukštųjų mokyklų nuotolinėmis studijų programomis ar mokomaisiais dalykais; Studijų bei mokymosi poreikio tenkinimas; Studentų laiko sasnauodos studijoms; Studentų požiūris į nuotolinių studijų kainą; Nuotolinių studijų pasirinkimo priežastys; Studentų požiūris į studijų laiką; Požiūris į nuotolines ir tradicines studijas ypatumai.
3		Vyresnių klasių mokiniai	Mokinių ateities planai ir mokymosi poreikiai; Pageidaujama specialybė; Informaciniis technologinis raštingumas ir jo taikymo galimybės; Informacijos apie nuotolines studijas prieinamumas; Nuotolinių studijų poreikis; Požiūris į nuotolinių studijų kainą; Požiūris į nuotolines studijas.
4	Ištirti, kas perkančiojoje organizacijoje sudaro akademinis ir suderinamumo barjerus, palyginti su kitomis institucijomis ir nustatyti, kokių priemonių perkančioji organizacija galėtų imtis, norėdama sumažinti šiuos barjerus.	Studentai	Mokymosi medžiagos poreikis; Požiūris į nuotolinių studijų tobulinimą; Svarbiausios problemos, kurios kyla studijuojant nuotoliniu būdu.
		Nuotolinio mokymosi studijų ekspertai	Nuotolinių studijų privalumai ir trūkumai; Nuotolinių studijų tobulinimo galimybės ir perspektyvos.

1.1.2 Kiekybinių duomenų analizės metodai

Tyrimo duomenys apdoroti naudojant SPSS for Windows 12.0 programinę įrangą. Konkrečiai skaičiuoti aprašomosios statistikos dydžiai. Tyrime užsibrėžta ne didesnė nei 5 proc. leistina statistinių sprendimų paklaida.

2 lentelė

Naudojamų statistinių rodiklių paaiškinimas

Rodiklio žymėjimas	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio paaiškinimas
R/Nr	Reitingo pozicijos numeris	Reitingo pozicijos numeris (R/Nr) parodo, kelintą vietą konkretus įvertintas objektas užima sąraše, sudarytame įverčių mažėjimo tvarka. Pavyzdžiui, jei informacijos apie užsieniečių mokymąsi šaltinių sąraše “tėvai” R/Nr. yra 1, vadinasi, iš visų vertinimui patektų informacijos šaltinių pastarąjį apklaustieji įvertino palankiausiai.
M	Įverčio aritmetinis vidurkis	Aritmetinis balų rinkinio vidurkis, gaunamas sudedant visus įverčius ir padalinant juos iš atsakiusių skaičiaus.
N	Atsakiusių skaičius	Nors duomenų matrica apima virš 1000 tiriamųjų atsakymų, atskirais atvejais pasitaiko, kad į konkretų klausimą atsakė mažiau respondentų. Dydis N parodo tiriamųjų, kurie atsakė į konkretų klausimą, skaičių, nuo kurio buvo skaičiuojami įvairūs statistiniai rodikliai – procentai, vidurkis ir pan.
Mo	Įverčio modalinė reikšmė	Moda (Mo) – dažniausiai pasitaikantis balas arba matmuo balų grupėje. Pavyzdžiui, jei teiginiai buvo vertinami balais nuo 1 iki 5, o balui 4 teko daugiausiai procentinių dažnių, tai moda ir bus lygi 3.
SD	Standartinis nuokrypis	Standartinis nuokrypis (SD) – pastovus sklaidos vidurkio atžvilgiu matas. Normaliojo skirstinio atveju 68,26 proc. visų atvejų yra tarp plus vieno standartinio nuokrypio ir minus vieno standartinio nuokrypio nuo vidurkio; 95,40 proc. – sritis tarp plus dviejų ir minus dviejų standartinių nuokrypių nuo vidurkio; o daugiau kaip 99 procentai yra tarp plus trijų ir minus trijų standartinių nuokrypių nuo vidurkio. Kuo SD reikšmė mažesnė, tuo apklaustųjų nuomonė nagrinėjamu klausimu yra vieningesnė. Ir atvirkščiai, kuo didesnis SD, tuo nuomonė nagrinėjamu klausimu mažiau vieninga.
p<=0,05	Statistinės paklaidos tikimybė	Statistinės paklaidos tikimybės p kritinė riba parodo, koks yra leistinas statistinių sprendimų paklaidos dydis. Visi standartiniai sprendimai, netenkinantys sąlygos p<=0,05, šioje tyrimo ataskaitoje buvo traktuojami kaip nepagrįsti. Tai reiškia, kad šiame tyrime užsibrėžta ne didesnė nei 5 proc. leistina statistinių sprendimų paklaida.

1.2 Empirinio tyrimo etapai

Siekiant nustatyti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, kai aukštoji mokykla studijų procese siekia kuo plačiau naudoti šiuolaikines informacines-komunikacines priemones, diegia nuotolines studijas ir liberalizuoja neakivaizdines buvo atliktas empirinis tyrimas, kuris buvo vykdytas trimis etapais (žr. 3 lentelę).

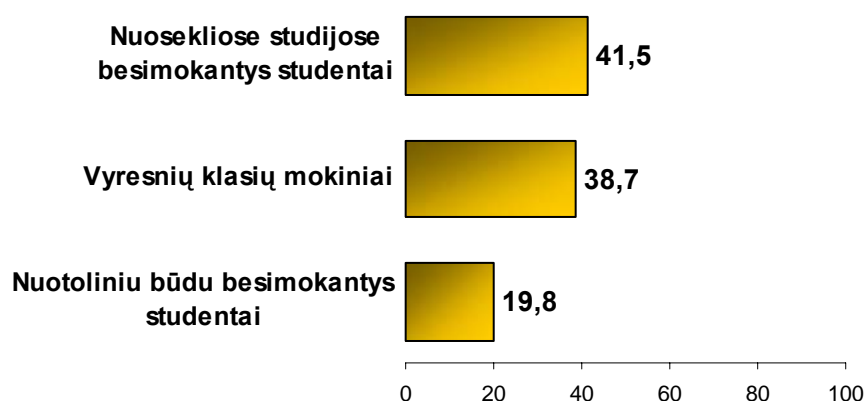
3 lentelė

Tyrimo etapai

Eil. Nr.	Tyrimo etapai
	Pirmas etapas
1	Tyrimo metodologijos pagrindimas, tyrimo instrumento validacija ir suderinimas su užsakovu
	Antras etapas
2	Tyrimo procedūrų atlikimas (logistika)
2.1.	Tyrimo imties sudarymas
2.2.	Anketų spausdinimas
2.3.	Tyrimo atlikimas anketų siuntimas paštu ir jų surinkimas
2.4.	Tyrimo atlikimas dalyvaujant pačiam tyrėjui, apklausa žodžiu
2.5.	Anketų vedimas, tyrimo duomenų bazės formavimas
	Trečias etapas
3	Atlikta statistinė apklausos duomenų analizė
4	Parengta tyrimo ataskaita
5	Tyrimo ataskaita įrašyta į kompaktinį diską bei atspausdinta tyrimo ataskaita

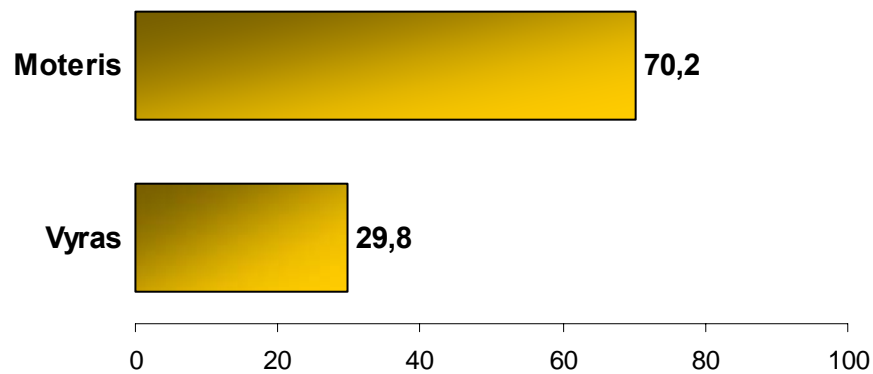
1.3 Tyrimo imties charakteristikos

Tyrimui buvo atrinkta penkiuose universitetuose (Mykolo Romerio universitete (MRU), Vilniaus Gedimino technikos universitete (VGTU), Šiaulių universitete (ŠU) ir Kauno Technologijos universitete (KTU) nuotoliniu būdu studijuojantys ir nuosekliųjų studijų studentai bei bendrojo lavinimo mokyklų vyresnių klasių mokiniai. Taip pat tyrime dalyvavo nuotolinio mokymosi studijas organizuojantys ekspertai. Šiame tyrime ekspertais buvo pasirinkti asmenys, kurie glaudžiai susiję su IKT panaudojimu, organizuojant nuosekliausias ir nuotolines studijas. Šiame tyrime ekspertus atstovavo Kauno Technologijos universitete distancinio mokymo centro technologijų skyriaus vedėjas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto nuotolinių studijų centro direktorius, Lietuvos informacinių technologijų centro direktorius ir jo pavaduotojas, Šiaulių ir Klaipėdos universitetuose nuotoliniu būdu besimokantiems studentams dėstančios lektorės. Tyrime dalyvavo 133 nuotoliniu būdu studijuojantys studentai, 21 nuotoliniu būdu besimokantis klausytojas, 323 nuosekliųjų tradicinių studijų studentai ir 301 bendrojo lavinimo mokyklų vyresniųjų klasių mokinys, bei nuotolinio mokymosi studijas organizuojantys ir jose dalyvaujantys ekspertai. Viso apklausoje dalyvavo 778 respondentai.

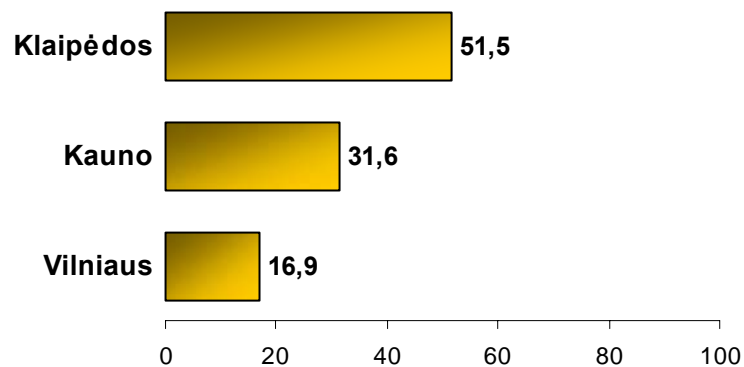
1.3.1 pav. Tyrime dalyvavusių respondentų grupės

Didžiausią tyrime dalyvavusių respondentų dalį sudarė nuoseklioje studijose besimokantys studentai (41,5 %), vyresniųjų (11-12) klasių mokiniai (38,7 %) ir šiek tiek mažesnę dalį – nuotolinėse studijose studijuojantys studentai (19,8 %) (1.3.1 pav.)

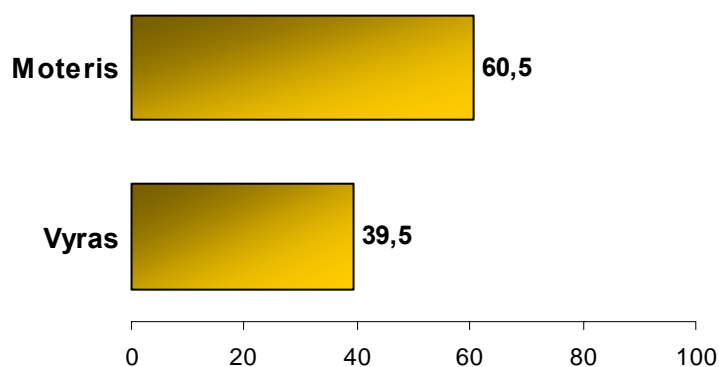
1.3.2 pav. Visų respondentų pasiskirstymas pagal lytį

Didžiąją dalį tyrime dalyvavusių respondentų sudarė moterys - 70,2 % visų respondentų (1.3.2 pav.).

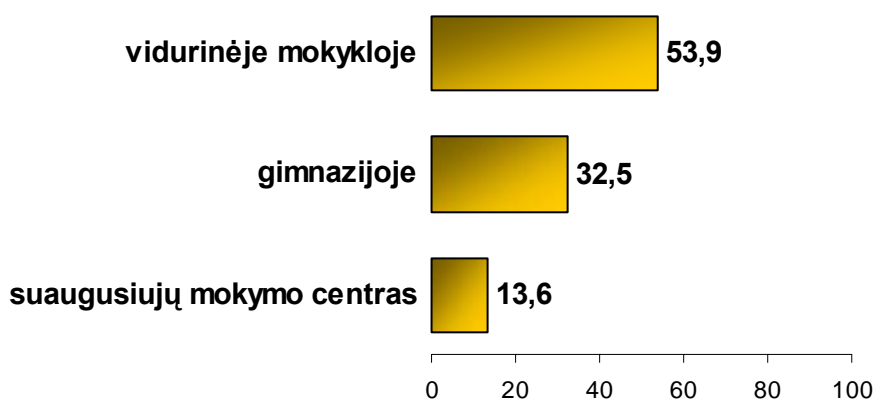
1.3.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą (11-12 klasių mokiniai, N=301)

Šiame tyrime buvo apklausti ir 11 bei 12 klasių mokiniai - respondentai iš Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus miestų. Kaip matyti 1.3.3 paveiksle, šioje respondentų grupėje daugiausiai respondentų (51,5 %) buvo iš Klaipėdos, 31,6 % iš Kauno ir mažiausiai – 16,9 % - iš Vilniaus.

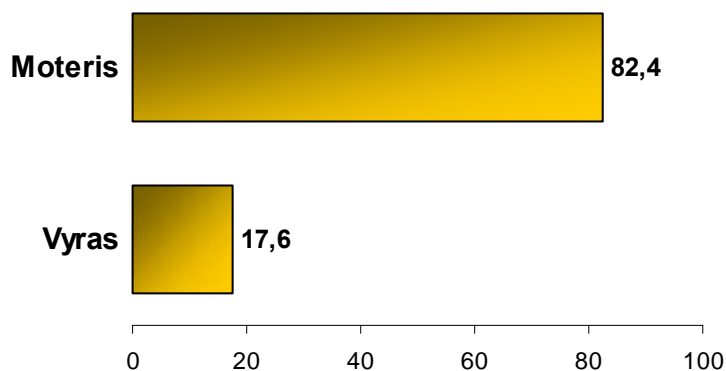
1.3.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį (11-12 klasių mokiniai, N=301)

Iš 11-12 klasių mokinių tyrime dalyvavo 60,5 % moterų ir 39,5 % vyrų (1.3.4 pav.), kurių didesnę dalis mokosi vidurinėse mokyklose (53,9%), šiek tiek mažiau gimnazijose (32,5%) ir mažiausiai suaugusiųjų mokymo centruose (13,6%) (1.3.5 pav.).

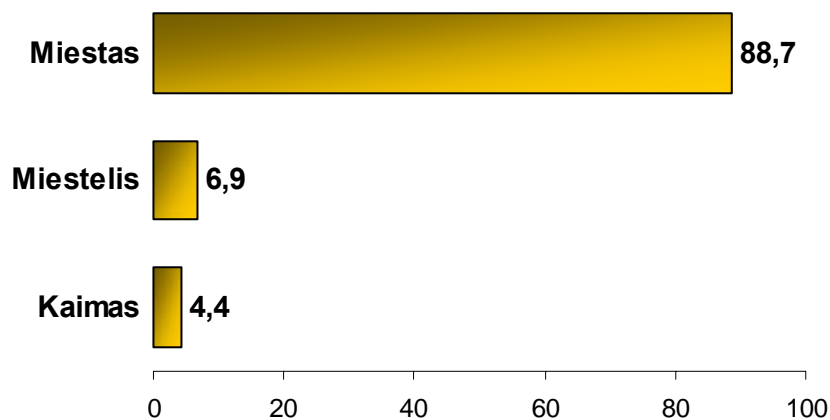
1.3.5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo instituciją (11-12 klasių mokiniai, N=301)

Tyrime dalyvavo nuoseklioje studijoje studijuojantys respondentai, tarp kurių 82,4 % sudarė moterys ir 17,6 % vyrai (1.3.6 pav.).

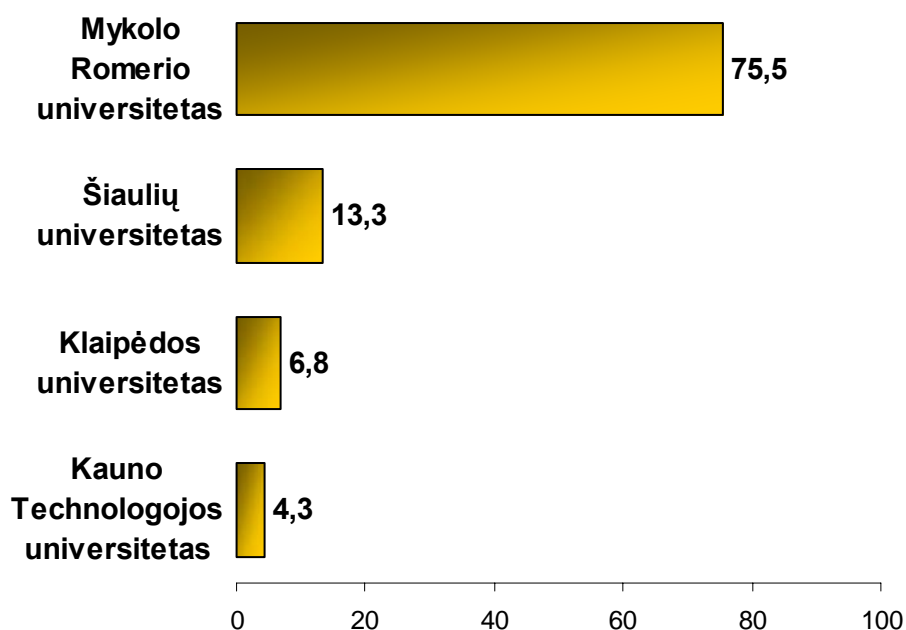
1.3.6 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal lytį

88,7 % respondentų gyvena miestuose, tik 6,9 % miesteliuose ir dar mažiau – kaimuose (4,4 %) (1.3.7 pav.).

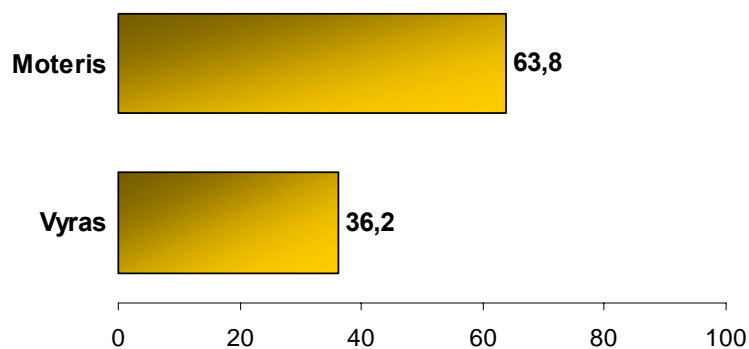

1.3.7 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą

Daugiausiai tyrime dalyvavo nuosekliųjų studijų studentų, kurie mokosi Mykolo Romerio universitete (75,5 %), daug mažiau besimokančių Šiaulių universitete (13,3 %), mažiausiai iš Klaipėdos universiteto (6,8 %) ir Kauno technologijos universiteto (4,3 %) (1.3.8 pav.).

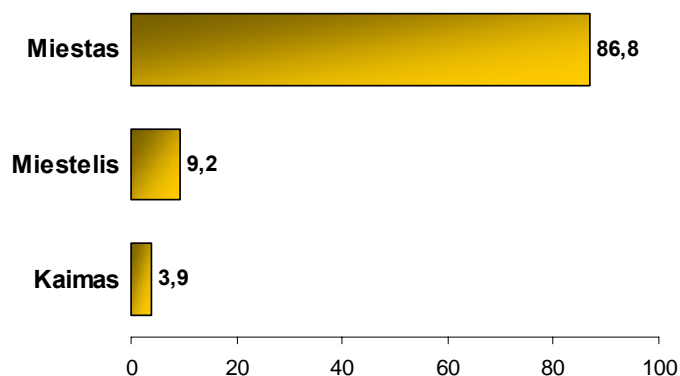

1.3.8 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal mokymosi įstaigą

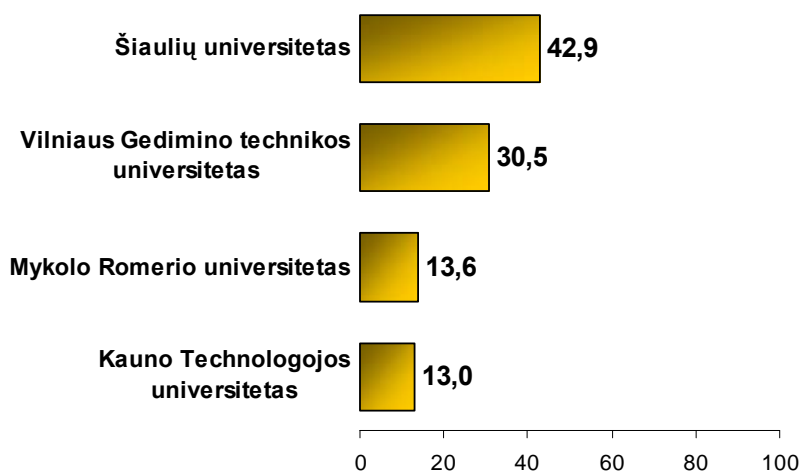
1.3.9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Tyrimė dalyvavo nuotoliniu būdu studijuojantys studentai, tarp kurių 63,8 % sudarė moterys ir 36,2 % vyrai (1.3.9 pav.).

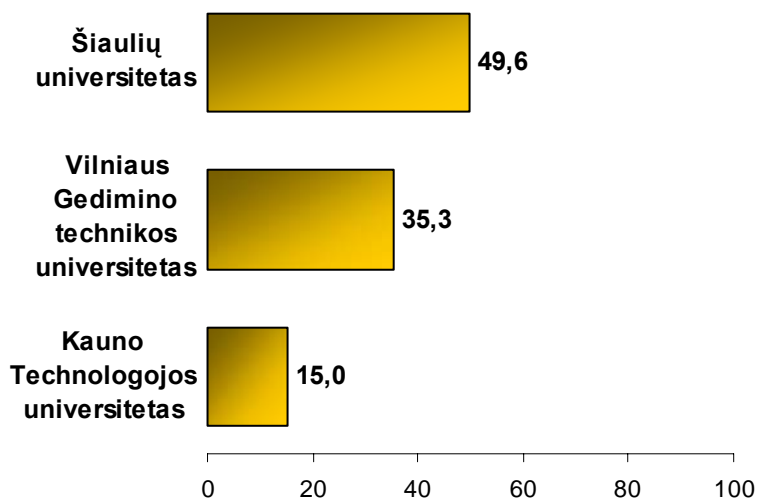
1.3.10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

86,8 % respondentų gyvena miestuose, tik 9,2 % miesteliuose ir dar mažiau – kaimuose (3,9 %) (1.3.10 pav.).

1.3.11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal studijas (nuotoliniu būdu besimokantys studentai ir klausytojai N=154)

Siekiant įvertinti galimus aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, kai aukštoji mokykla studijų procese siekia kuo plačiau naudoti šiuolaikines informacines-komunikacines priemones, siekia naudoti nuotolines studijas ir liberalizuoja neakivaizdines (dalinio laiko) studijas, buvo apklausti studentai, studijuojantys nuotoliniu būdu Mykolo Romerio universitete (MRU), Vilniaus Gedimino technikos universitete (VGTU), Šiaulių universitete (ŠU) ir Kauno Technologijos universitete (KTU). Iš respondentų pasiskirstymo pagal tai, kuriame universitete jie studijuoja diagramos matyti, kad daugiausiai apklausta tokias studijas pasirinkusių studentų, studijuojančių ŠU (42,9 %), tik šiek tiek mažiau iš VGTU (30,5 %) ir beveik po tiek pat iš MRU ir KTU (atitinkamai 13,6 % ir 13,0 %) (1.3.11 pav.).

1.3.12 pav. Tyrime dalyvavę nuotoliniu būdu studijuojantys studentai (N=133)

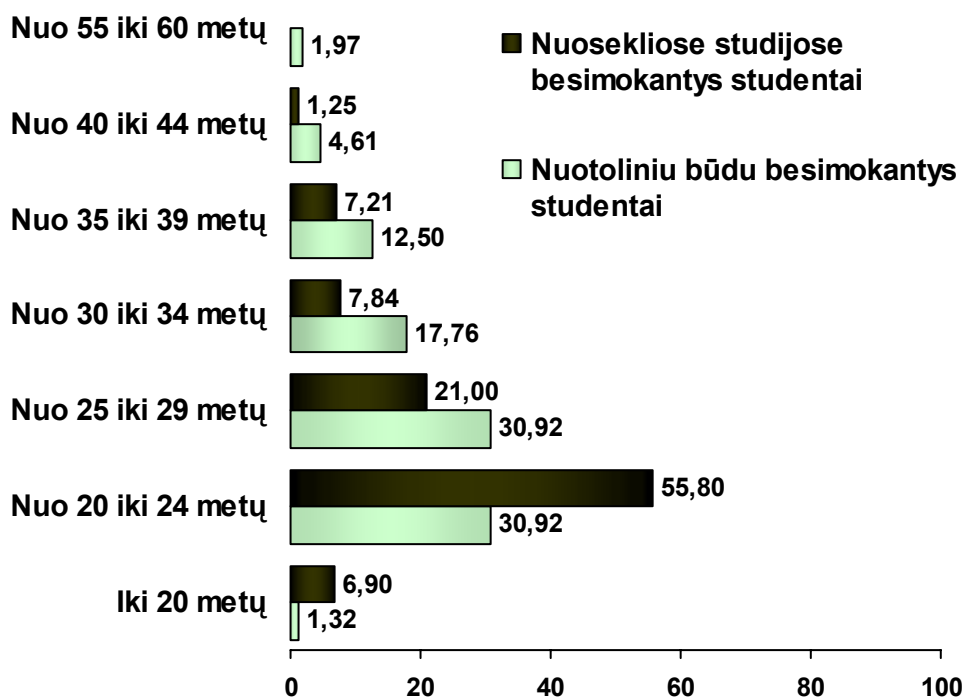
Tyrime dalyvavo trijuose universitetuose (Šiaulių universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Kauno technologijos universitete) nuotoliniu būdu studijuojantys studentai. Daugiausiai respondentų tarpe buvo ŠU nuotoliniu būdu studijuojančių studentų (49,6 %), mažiau VGTU nuotoliniu būdu studijuojančių studentų – 35,3 % ir mažiausiai KTU nuotoliniu būdu studijuojančių studentų – 15 %.

1.4 Tyrimo rezultatai ir analizė

Tyrimo rezultatai šioje ataskaitoje analizuojami ir interpretuojami pateikiant juos grafinėje formoje (diagramų pavidalų). Šioje tyrimo ataskaitos dalyje siekiama atsakyti į tyrimo užsakovų pateiktus probleminius klausimus.

Probleminiai klausimai: *Situacinis mokymosi barjeras.* Iširti ir apibrėžti tipinio nuotolinių (neakivaizdinių, dalinio laiko) studijų studento ar klausytojo socialinį portretą.

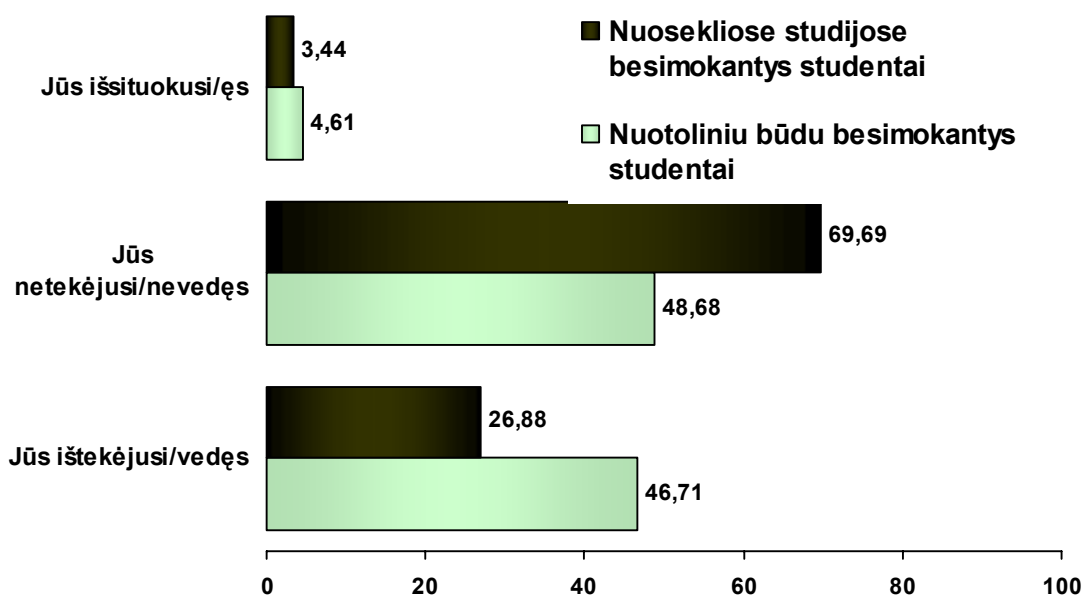
Šiame tyrime dalyvavo ne tik nuotoliniu būdu besimokantys studentai bet ir nuosekliųjų (tradicinių) studijų studentai.

1.4.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (nuosekliųjų studijų ir nuotoliniu būdu besimokantys studentai)

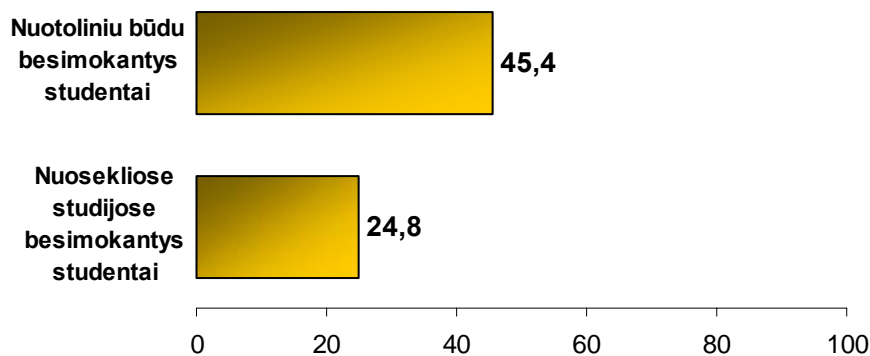
Didžiausią dalį tyrime dalyvavusių studentų, sudarė respondentai, kurių amžius nuo 20 iki 24 metų (55,80 % nuosekliųjų studijų studentų ir 30,92 % nuotoliniu būdu studijuojančių studentų), per pusę mažiau buvo respondentų, kurių amžius nuo 25 iki 30 metų (30,9 % nuotoliniu būdu studijuojančių studentų ir 21 % nuosekliųjų studijų studentų). Mažiausiai tarp šios grupės respondentų buvo studentų, kurių amžius iki 20 metų (1,32 % nuotoliniu būdu studijuojančių studentų ir 6,90 % nuosekliųjų studijų studentų) bei nuo 55 iki 60 metų (1,97 nuotoliniu būdu studijuojančių studentų) (1.4.1 pav.).

Kaip matyti 1.4.2 paveiksle, didžiąją dalį studijuojančių nuoseklioje studijoje ir nuotoliniu būdu, sudaro nesukūrę šeimų studentai (69,69 % nuosekliųjų studijų studentų ir 48,68 % nuotoliniu būdu studijuojančių studentų). Daugiau ištekėjusių ar vedusių studentų yra nuotoliniu būdu besimokančių studentų tarpe (46,71 %) (1.4.2 pav.).

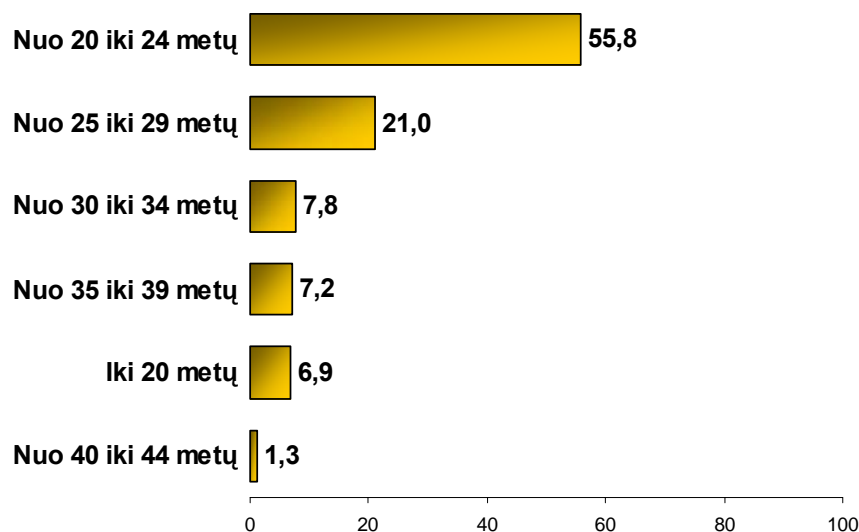
1.4.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (nuosekliųjų studijų ir nuotoliniu būdu besimokantys studentai)

1.4.3 paveiksle matyti, jog 45,4 % nuotoliniu būdu besimokančių studentų pažymėjo atsakymą, jog turi vaikų. Tarp nuotoliniu būdu besimokančių studentų šis pritarimo procentas 24,8 %.

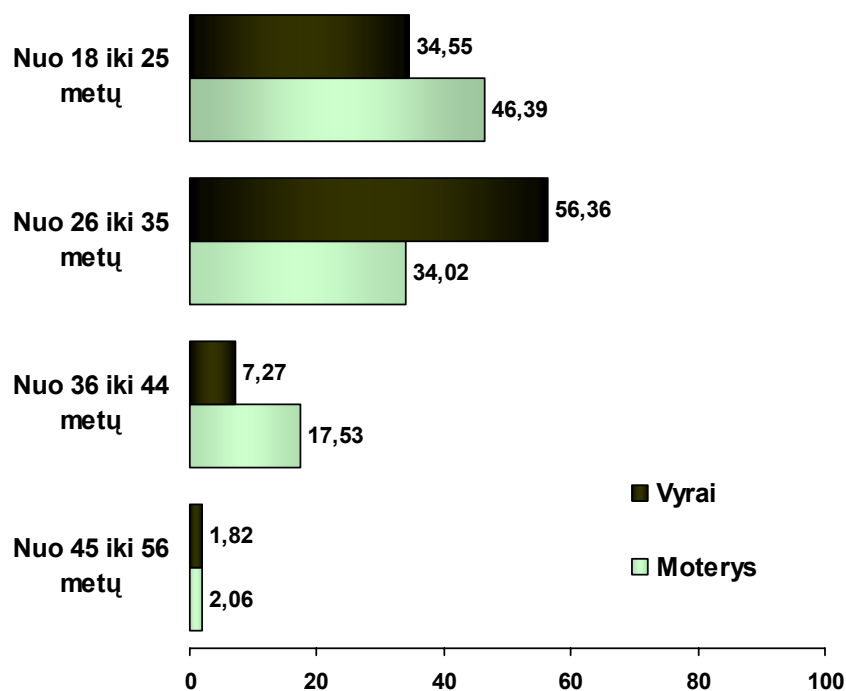
1.4.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį. Ar turite vaikų? (nuosekliųjų studijų ir nuotoliniu būdu besimokantys studentai)

Nuosekliųjų studijų studentų atstovų tarpe daugumą sudarė respondentai, kurių amžius nuo 20 iki 24 metų (55,8 %), mažiau respondentų, kurių amžius nuo 25 iki 29 metų (21 %), mažiausiai respondentų tarpe buvo nuosekliųjų studijų studentų, kurių amžius nuo 40 iki 44 metų (1,3 %) (1.4.4 pav.).

1.4.4 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal amžių

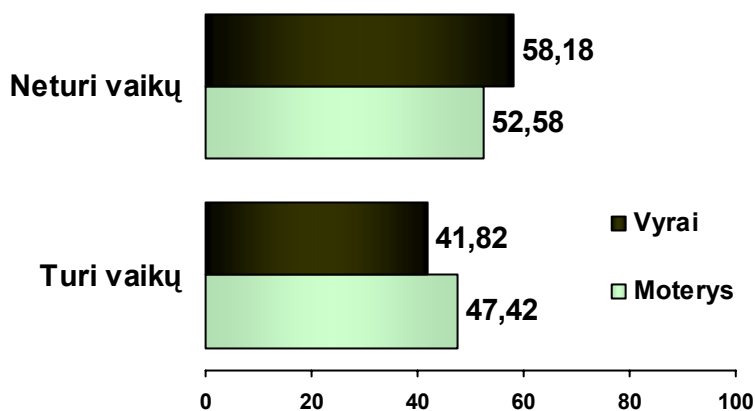
Nagrinėjant respondentų pasiskirstymą pagal amžių matyti, jog daugiausiai tyrime dalyvavo vyrų, kurių amžius nuo 26 iki 35 metų (56,36 %) ir moterų, kurių amžius nuo 18 iki 25 metų (46,39 %).

1.4.5 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (pritarimo proc. N=154)

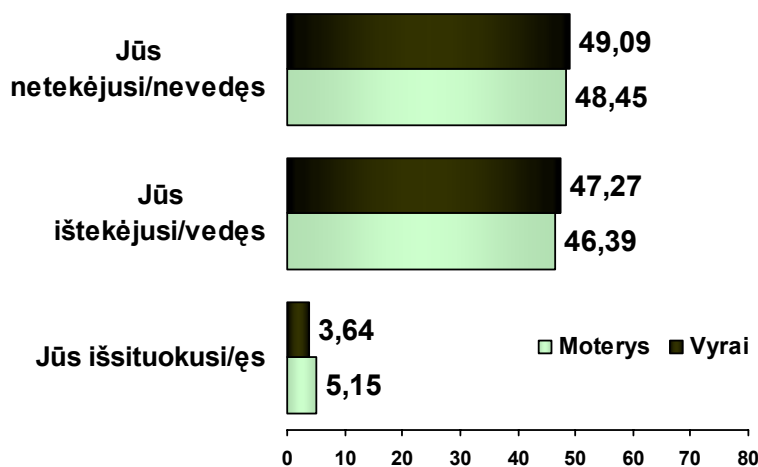
Beveik visose amžiaus grupėse dominavo moterys, tik amžiaus grupėje nuo 26 iki 35 metų moterų buvo ženkliai mažiau negu vyrų – 34,02 %. Tyrime dalyvavo labai panašus kiekis vyrų ir

moterų, kurių amžius nuo 45 iki 56 metų (1,82 % vyrų ir 2,06 % moterų). Amžiaus grupėje nuo 36 iki 44 metų dominavo moterys – 17,53 % moterų ir 7,25 % vyrų.

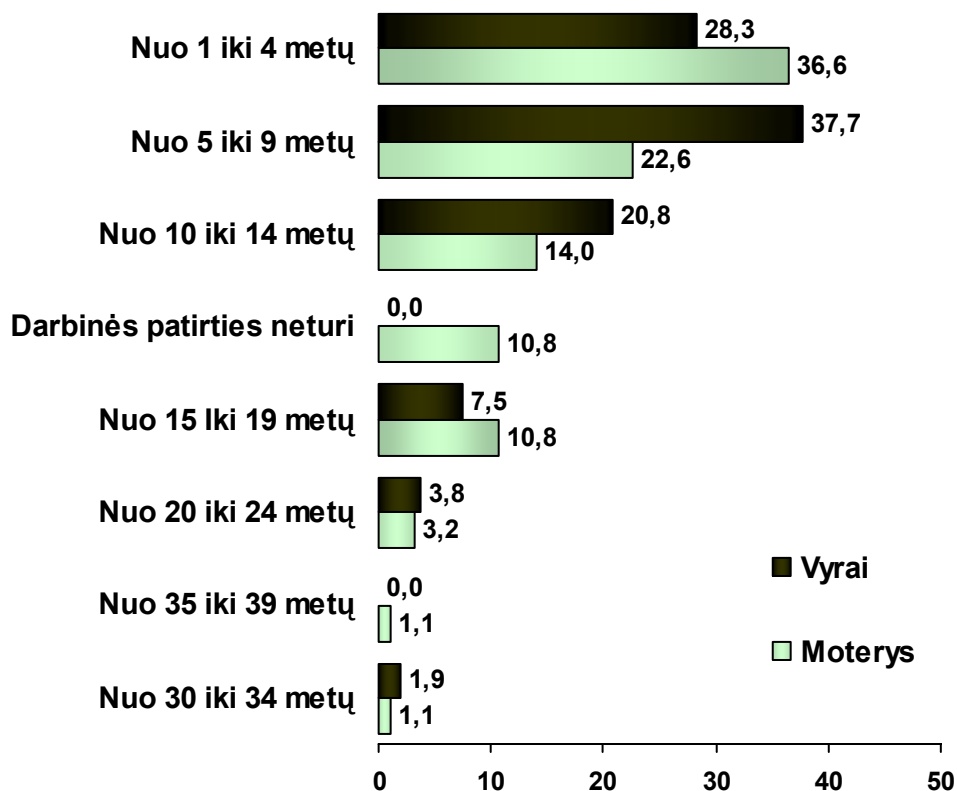
1.4.6 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal šeimos sudėtį (pritarimo proc. N=154)

Tarp turinčių vaikų studentų nedaug, tačiau dominavo moterys – 47,42 % moterų ir 41,82 % vyrų. Tarp atsakiusių, jog neturi vaikų, buvo 58,18 % vyrų ir 52,58 % moterų.

1.4.7 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (pritarimo proc. N=154)

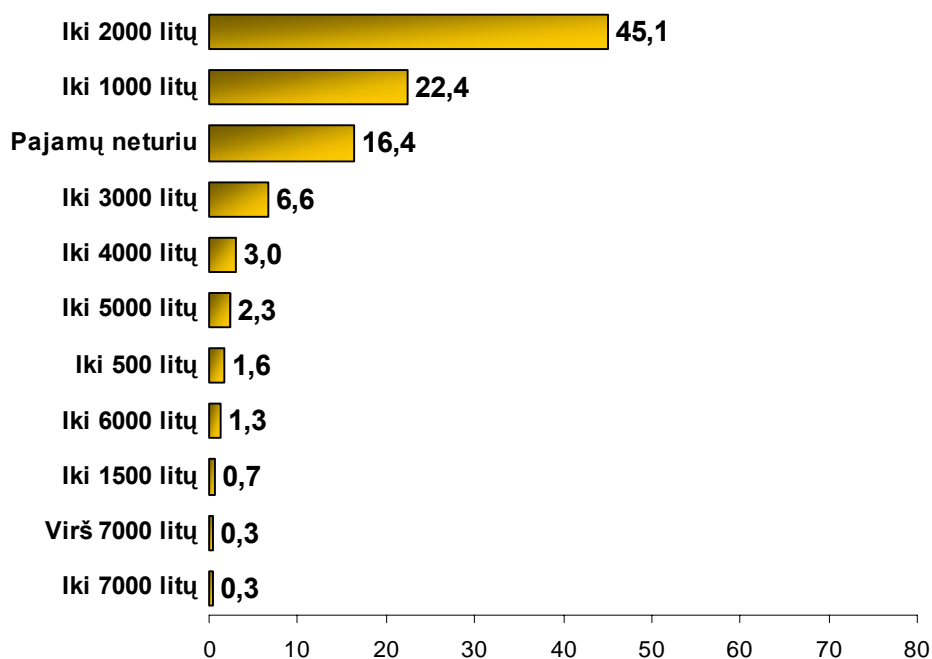
Tarp nuotoliniu būdu besimokančių studentų (vyrų ir moterų) pasiskirstymo pagal šeimyninę padėtį didelių skirtumų nepastebėta. Tarp atsakiusių, jog yra vedę tik šiek tiek daugiau vyrų 47,27 % (46,39 % moterų), taip pat vyrų šiek tiek daugiau tarp atsakiusių, jog yra nevedę – 49,09 % (48,45 % moterų). Tik šiek tiek daugiau studijuojančių nuotoliniu būdu moterų tarp pasisakiusių, jog yra išsituokę (5,15 % moterų ir 3,64 % vyrų).

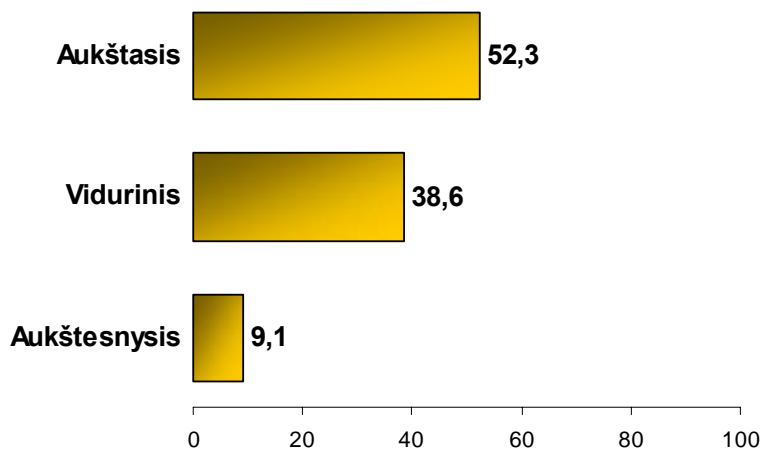
1.4.8 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų pasiskirstymas pagal darbinę patirtį (darbo stažą) (pritarimo proc. N=154)

Nuotoliniu būdu besimokančių moterų tarpe daugiausiai yra moterų, turinčių 1-4 metų darbinę patirtį (36,6 %). Tarp neturinčių jokios darbinės patirties studijuojančiųjų nuotoliniu būdu tarpe – vien moterys – 10,8 %. Moterų daugiau ir tarp turinčių nuo 15 iki 19 metų darbinę patirtį (10,8 % moterų ir 7,5 % vyrų). Didžiąją dalį nuotoliniu būdu studijuojančių vyrų sudarė respondentai, atsakę, jog jie turi nuo 5 iki 9 metų (37,7 %) ir nuo 10 iki 14 metų (20,8 %) darbinę patirtį. Tarp studijuojančių nuotoliniu būdu respondentų, turinčių nuo 30 iki 34 metų darbinę patirtį, vyrų ir moterų skaičius panašus (1,9 % vyrų ir 1,1 % moterų) (1.4.8 pav.).

Didžioji dauguma respondentų atsakė, jog jų pajamos yra iki 2000 litų per mėnesį (45,1 %), mažesnė dalis respondentų – uždirbantys iki 1000 litų per mėnesį (22,4 %), 16,4 % tyrime dalyvavusių nuosekliųjų studijų studentų jokių pajamų neturi. Mažiausiai buvo atsakiusių, jog jų pajamos yra iki 7000 litų per mėnesį arba daugiau nei 7000 litų per mėnesį (po 0,3 %) (1.4.9 pav.).

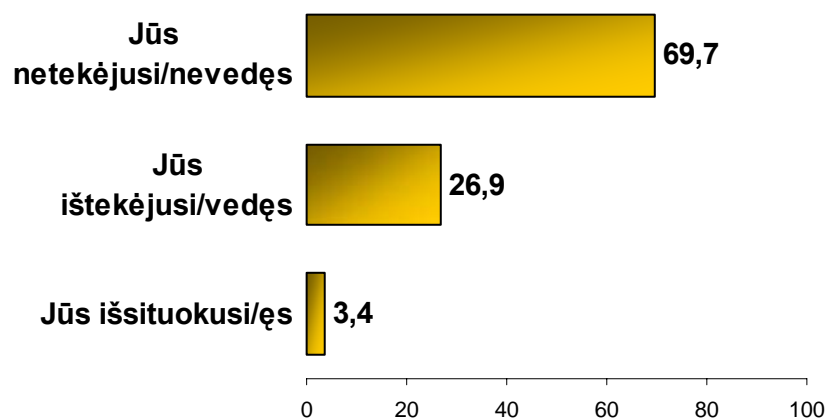

1.4.9 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal pajamas

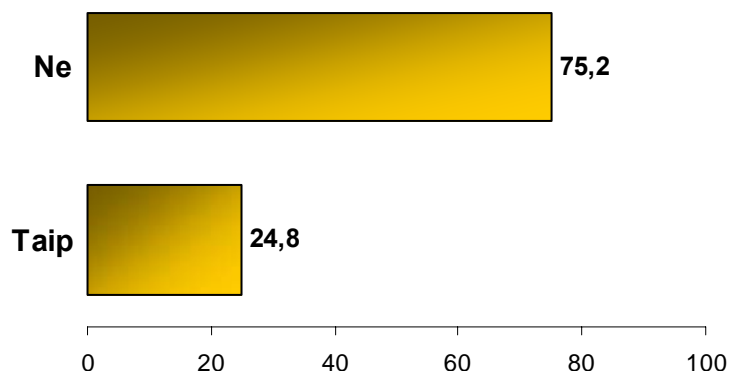
1.4.10 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Pusė visų tyrime dalyvavusių nuosekliųjų studijų studentų pažymėjo, jog turi aukštąjį išsilavinimą (52,3 %), šiek tiek mažiau – turi vidurinį išsilavinimą (38,6 %), mažiausiai tyrime dalyvavusių nuosekliųjų studijų studentų atsakė, jog turi aukštesnįjį išsilavinimą (9,1 %) (1.4.10 pav.).

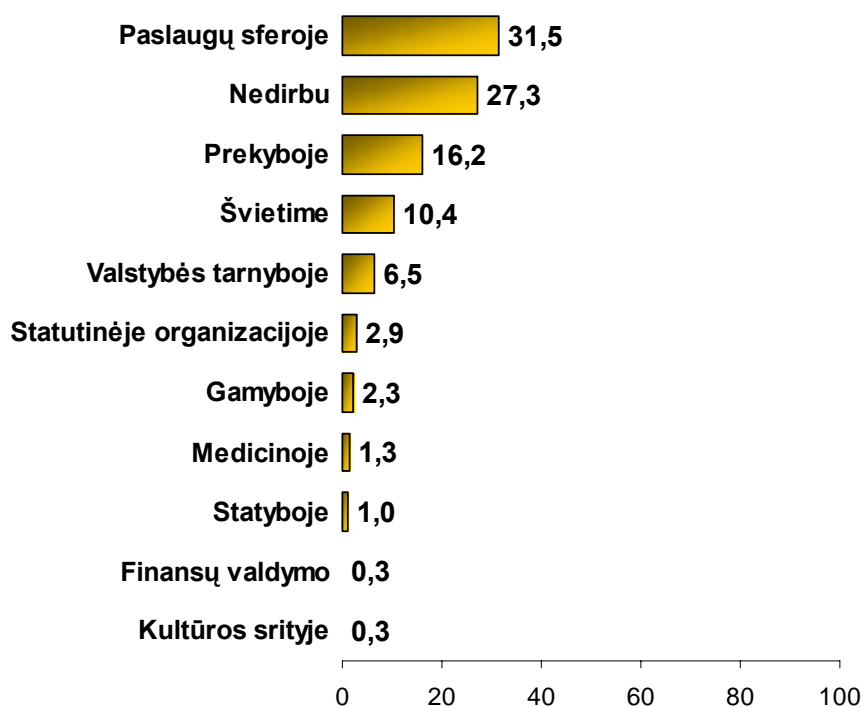
1.4.11 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį

Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių nuosekliųjų studijų studentų neturi šeimos – yra netekėjusios ir nevedę (69,7 %), 26,9 % respondentų atsakė, jog yra vedę arba ištekėjusios, o 3,4 % - išsituokusių (1.4.11 pav.). Tik 24,8 % nuosekliųjų studijų studentų augina vaikus (1.4.12 pav.)

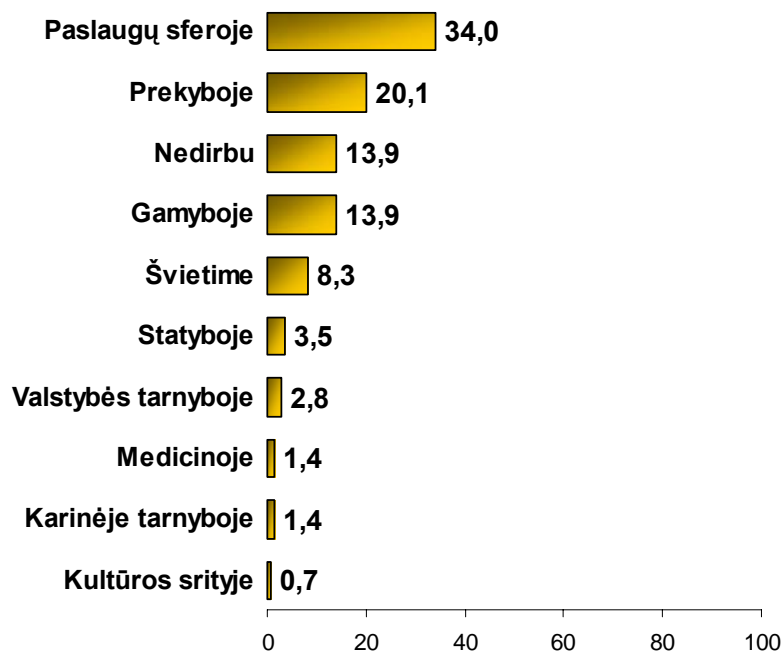
1.4.12 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį. Ar turite vaikų?

Nuosekliųjų studijų studentų buvo klausiama kokioje veiklos srityje jie šiuo metu dirba. Daugiausiai dirbančių studentų yra pasirinkę paslaugų sferą (31,5 %), perpus mažiau – prekybos sferą (16,2 %), 27,3 % studentų atsakė, jog nedirba jokioje sferoje. Tarp studijuojančių nuoseklyse studijose yra dirbančių švietime (10,4 %), valstybės tarnyboje (6,5 %), statutinėje organizacijoje (2,9 %), gamyboje (2,3 %), medicinoje (1,3 %), statyboje (1,0 %), finansų valdymo, bei kultūros srityse (po 0,3 %) (1.4.13 pav.).

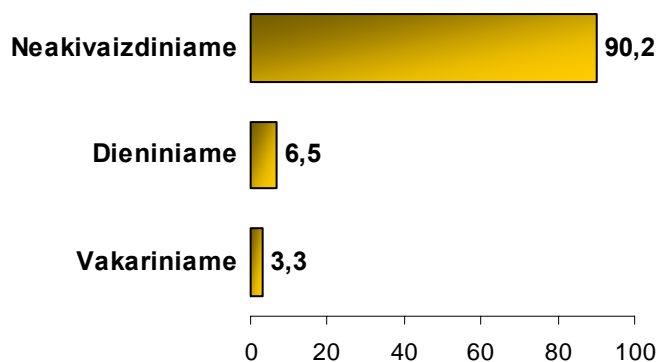
1.4.13 pav. Nuosekliųjų studijų studentų pasiskirstymas pagal veiklos sritį (Nuosekliųjų studijų studentai, N=323)

Nuotolinėse studijose studijuojančių respondentų buvo klausiama, kokioje veiklos srityje jie šiuo metu dirba. Iš respondentų pasisakymų paaiškėjo, jog nemaža dalis studijuojančiųjų šiuo metu dirba paslaugų sferoje (34,0 %), prekyboje (20,1 %), gamyboje (13,9 %) arba nedirba (13,9 %). Mažiausiai tarp dalyvavusių apklausoje respondentų buvo dirbančių kultūros srityje (0,7 %) ir karinėje tarnyboje bei medicinoje (po 1,4 %) (1.4.14 pav.).

1.4.14 pav. Kokioje veiklos srityje Jūs šiuo metu dirbate? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

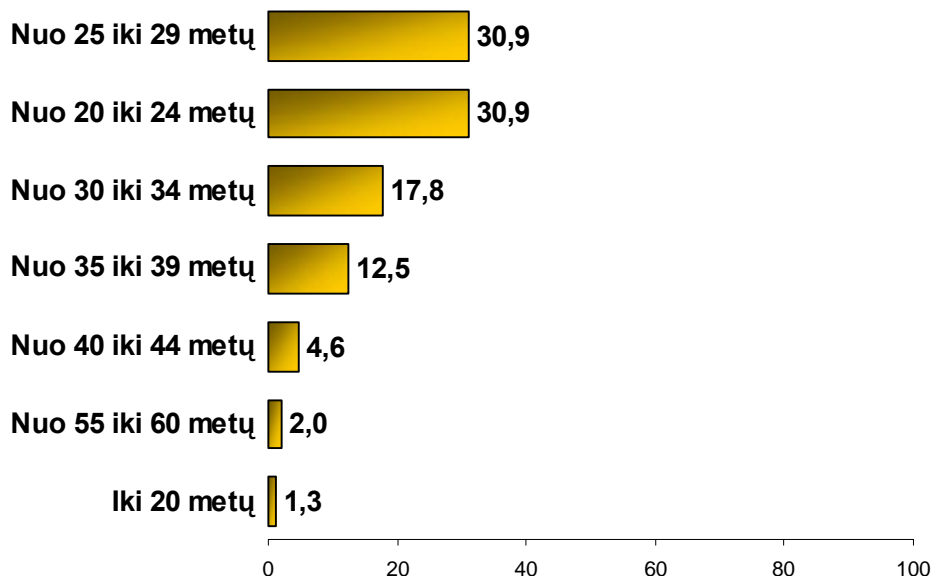
Kaip matyti 1.4.15 pav. didžioji dauguma apklausoje dalyvavusių nuotolinių studijų studentų yra pasirinkę studijas neakivaizdiniu būdu (90,2 % šios grupės respondentų), 3,3 % mokosi vakariniame skyriuje ir 6,5 % - dieniniame. Toks respondentų pasiskirstymas rodo, kad patraukliausias ir patogiausias nuotolinių studijų būdas – neakivaizdinės studijos, sudarančios sąlygas studentams ne tik studijuoti, bet ir dirbti ar užsiimti kita norima veikla.

1.4.15 pav. Kokiame skyriuje studijujete? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

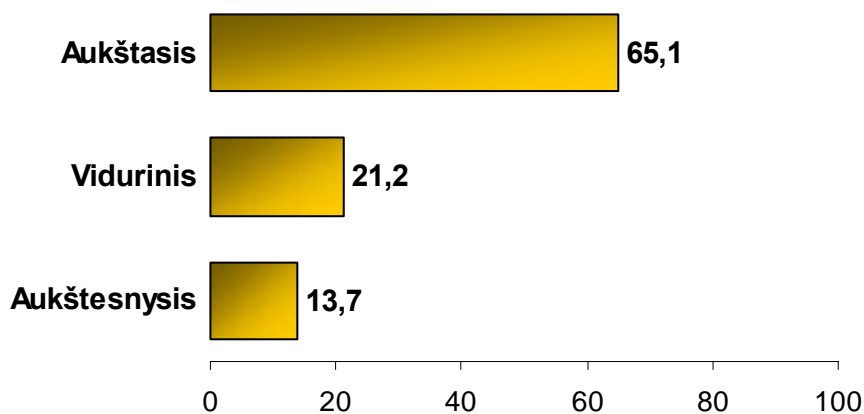
Nuotoliniu būdu studijuojančių studentų atstovų tarpe daugumą sudarė respondentai, kurių amžius nuo 20 iki 29 metų (30,9 % - nuo 20 iki 24 metų ir 30,9 % - nuo 25 iki 29 metų), 17,8 %

respondentų amžiaus grupėje nuo 30 iki 34 metų. Mažiausiai nuotolinėse studijose studijuojančių studentų yra iki 20 metų amžiaus (1,3 %) arba nuo 55 iki 60 metų amžiaus grupėje (2 %).

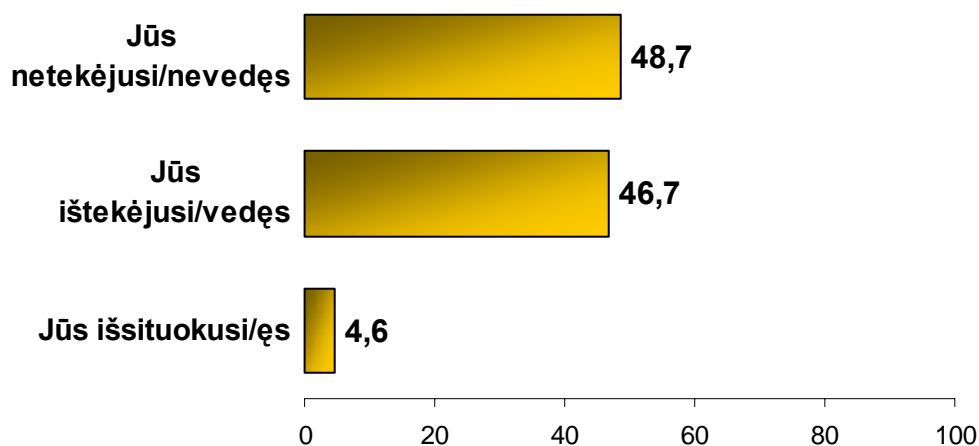
1.4.16 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių studentų pasiskirstymas pagal amžių, N=154

Daugiau nei pusė nuotoliniu būdu besimokančių studentų yra su aukštauju išsilavinimu (65,1 %), 21,2 % studentų, turinčių vidurinį išsilavinimą ir 13,7 % - aukštesnį išsilavinimą.

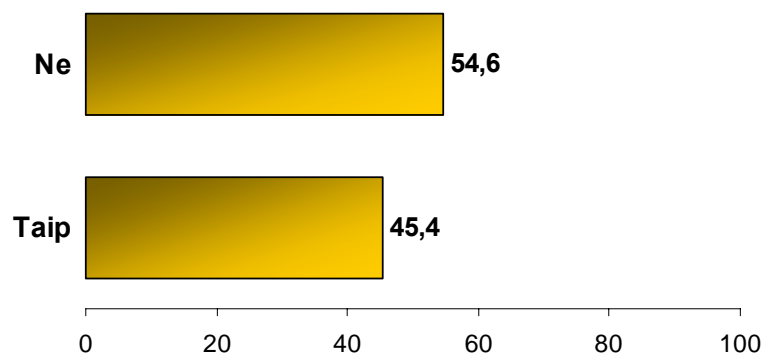
1.4.17 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Pagal šeimyninę padėtį, turintys šeimas nuotoliniu būdu besimokantys studentai (46,7 %) sudaro tik šiek tiek mažesnę dalį, nei nesukūrę šeimų (48,7 %), išsituokusių yra 4,6 % (1.4.18 pav.).

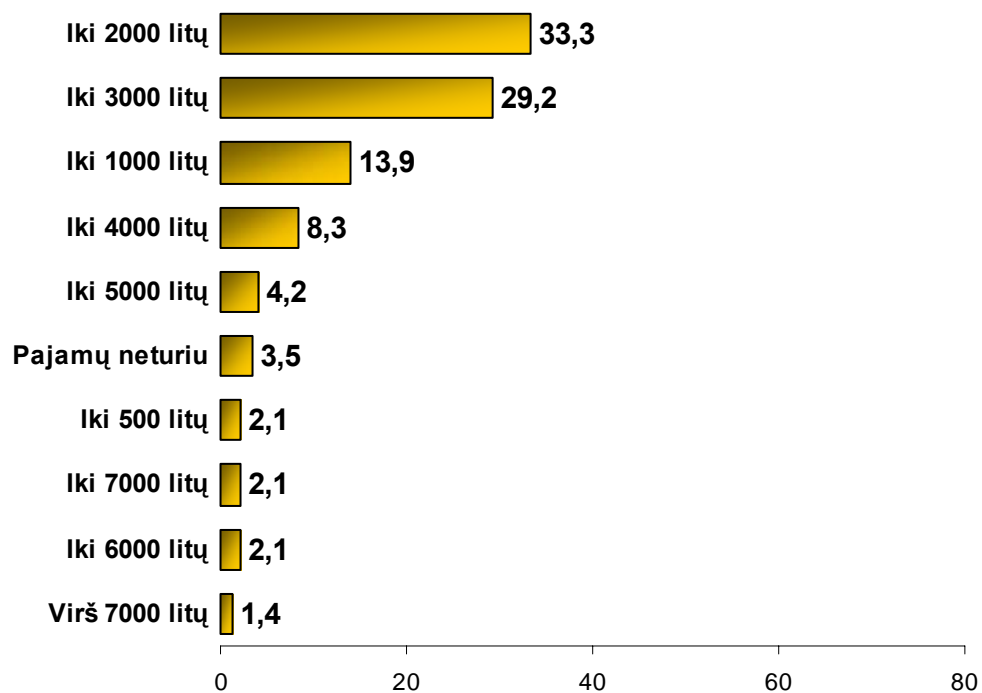
1.4.18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Tarp studijuojančių nuotoliniu būdu 45,4 % augina vaikus (1.4.19 pav.).

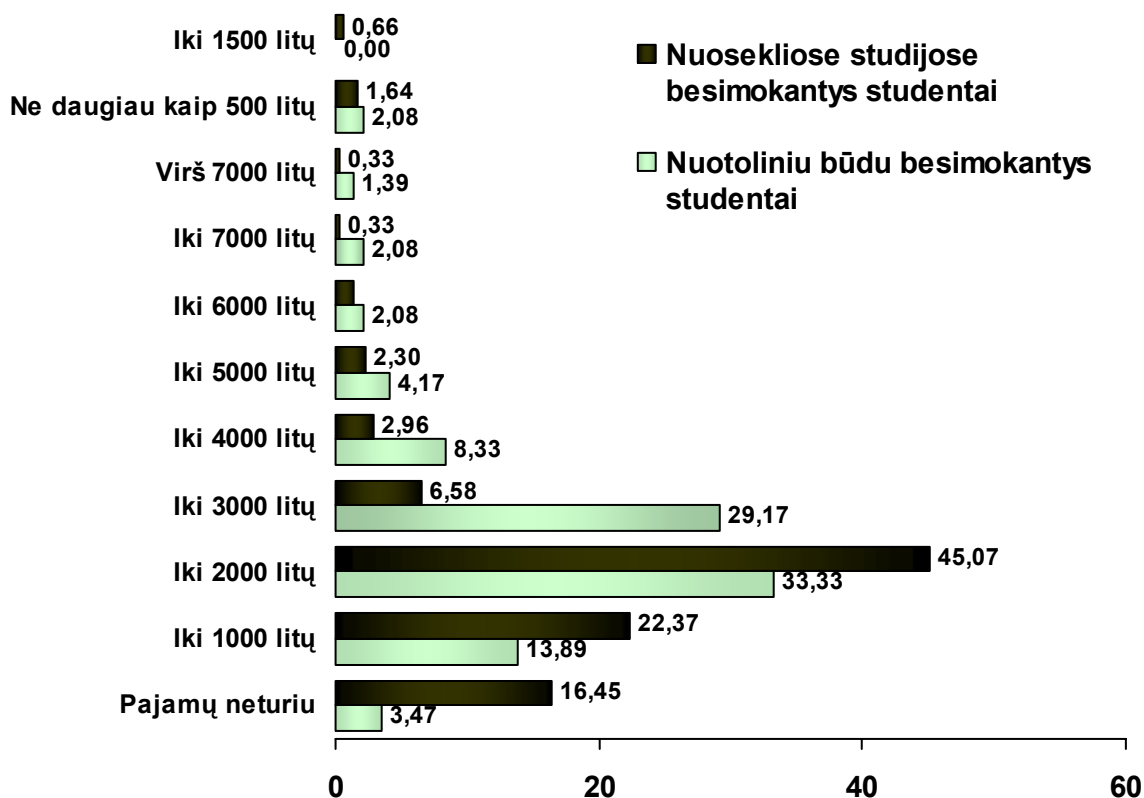
1.4.19 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (ar turite vaikų?) (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Dauguma respondentų atsakė, jog jų pajamos yra iki 2000 litų per mėnesį (33,3 %), šiek tiek mažesnė dalis respondentų – uždirbančių iki 3000 litų per mėnesį (29,2 %), 13,9 % tyrime dalyvavusių nuotolinių studijų studentų uždirba iki 1000 litų per mėnesį. Mažiausiai buvo atsakiusių, jog jų pajamos yra virš 7000 litų per mėnesį (1,4 %). 3,5 % respondentų atsakė, jog jokių pajamų neturi (1.4.20 pav.).

1.4.20 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mėnesines darbo pajamas (į rankas) (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Lyginat nuotoliniu būdu ir studijuojančių nuoseklosiose studijuose besimokančių studentų pajamas matyti, jog studentai, besimokantys nuoseklosiose studijose ir nuotoliniu būdu, dažniausiai pažymėjo atsakymą, jog uždirba iki 2000 litų per mėnesį (45,07 % nuosekliųjų studijų ir 33,3 nuotoliniu būdu besimokančių studentų), daugelis nuotoliniu būdu studijuojančių studentų pažymėjo, jog uždirba iki 3000 litų per mėnesį (29,17 %). 22,37 % apklausoje dalyvavusių nuoseklosiose studijose studijuojančių respondentų uždirba iki 1000 litų per mėnesį, o 16,45 % apklausoje dalyvavusių nuoseklosiose studijose studijuojančių respondentų – jokių pajamų neturi (tarp studijuojančių nuotoliniu būdu tokių buvo tik 3,47 %) (1.4.21 pav.).

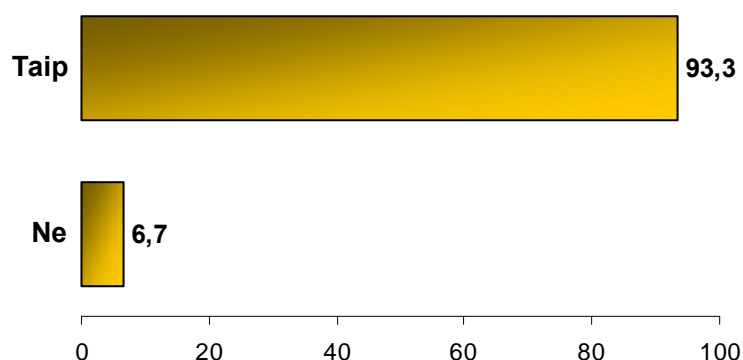
1.4.21 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gaunamas pajamas (nuosekliųjų studijų ir nuotoliniu būdu besimokantys studentai)

Respondentų buvo klausiama kokius dalykus jie studijuoja nuotolinėse studijose (žr. 1 priedą).

Siekiant apibūdinti ir apibrėžti tipinio nuotolinių (neakivaizdinių, dalinio laiko) studijų studento ar klausytojo socialinį portretą, galime konstatuoti, kad nuotoliniu būdu dažniausiai studijuoja 20 - 39 metų amžiaus studentai, tuo tarpu tradicinėse studijose daugiausiai mokosi 20 - 29 metų amžiaus asmenys. Nuotolinėse studijose dažniau mokosi vyresnio amžiaus ir solidesnės darbo patirties turintys studentai. Nuotoliniu būdu dažniau nei nuoseklioje studijoje mokosi šeimas sukūrę ir vaikų turintys asmenys. Nors didesnė dalis nuotoliniu būdu besimokančių studentų vis dar nėra sukūrę šeimų ir neturintys vaikų, tačiau, lyginat su tradicinių studijų studentais, šie duomenys akivaizdžiai skiriasi. Lyginant kokiose veiklos srityse dažniausiai dirba tiek nuotolinių, tiek nuosekliųjų studijų studentai matyti, kad tiek viena respondentų grupė tiek kita dažniausiai dirba paslaugų sferoje, tačiau tarp nuoseklioje studijoje studijuojančių studentų yra žymiai daugiau nedirbančių asmenų. Lyginant nuotoliniu būdu besimokančių ir nuosekliųjų studijų studentų mėnesines pajamas galime konstatuoti, jog nuotoliniu būdu studijuojančių studentų mėnesinės pajamos žymiai didesnės nei nuoseklioje studijoje besimokančių studentų. Taigi, nuotoliniu būdu dažniau studijuoja vyresnio amžiaus, sukūrę šeimas, turintys vaikų ir gaunantys didesnes mėnesines pajamas asmenys.

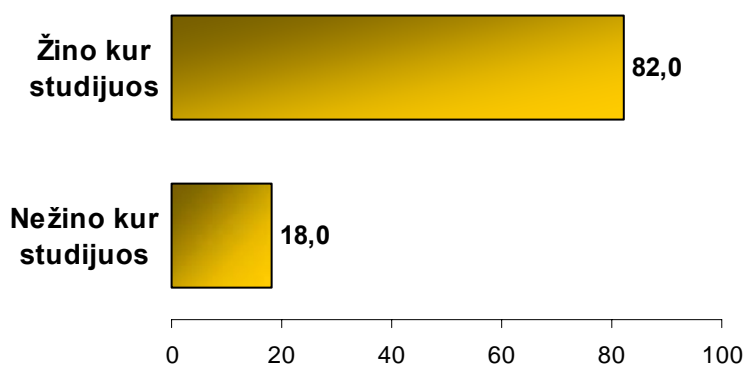
Probleminis klausimas: Ištirti potencialių ir esamų klausytojų ir studentų nuostatas nuotolinio mokymosi atžvilgiu (tuo pačiu atliekant ir kelių pagrindinių marketingo elementų - nuotolinio mokymosi *paslaugos poreikio*, klientui patrauklių *paslaugos teikimo bruožų*, klientų *finansinių galimybių* ir pan. – tyrimą).

Siekiant ištirti potencialių ir esamų klausytojų ir studentų nuostatas nuotolinio mokymosi atžvilgiu, tyrime taip pat dalyvavo vyresniųjų klasių bendrojo lavinimo mokyklos mokiniai.

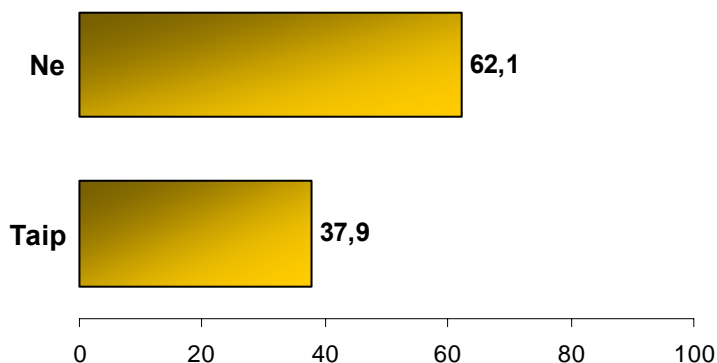
1.4.22 pav. Tolimesni mokymosi planai, baigus mokyklą (11-12 klasių mokiniai, N=301)

11–12 klasių mokiniams buvo užduotas klausimas **Gal galėtumėte atsakyti, ką planuojate veikti baigę mokyklą?** Net 93,3 % mokinių atsakė, kad planuoja mokytis (1.4.22 pav.).

1.4.23 pav. Ar žinote kur studijuosite? (11-12 klasių mokiniai, N=301)

Moksleivių taip pat buvo prašome įrašyti savo numatomų studijų arba darbo vietą - net 82 % iš pasiryžusių studijuoti moksleivių jau yra numatę kur studijuos, tik 18 % atsakiusių, jog žada studijuoti, dar nežino kur, arba bandys patekti ten, kur pasiseks. (1.4.23 pav.). 11–12 klasių respondentų tarpe buvo ir tokių, kurie baigę mokyklą žada dirbti ir mokytis.

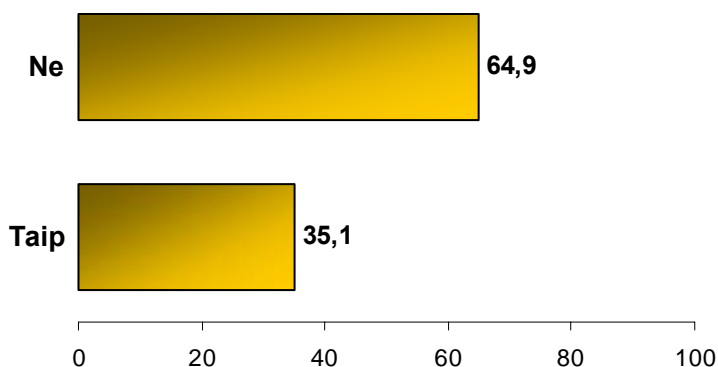

**1.4.24 pav. Ar teko girdėti ką nors apie nuotolines studijas?
(11-12 klasių mokiniai, N=301)**

Mokinių buvo klausiama ar jiems teko ką nors girdėti apie nuotolines studijas. Tik 37,9 % pasisakiusių atsakė, jog yra girdėję apie tokias studijas (1.4.24 pav.). Tie kurie atsakė, kad „taip, man teko girdėti apie nuotolines studijas“, galėjo atsakyti į klausimą ką jie yra girdėję apie tokį studijavimo būdą: *atsiskaitinėti galima internetu; atsiunčia informacija ir užduotys kompiuteriu; esu girdėjęs apie jų patogumus, galimybes; galima baigti vidurinę mokyklą nuotoliniu būdu. Yra specialios programos; galima derinti darbą su studijomis, galėčiau pasirinkti laiką kada galiu atvykti į sesijas; galima gyventi kitoje šalyje ir atlikti užduotis; galima internetu atsiskaityti; galima mokytis individualiai prie kompiuterio, nesant mokymo įstaigoje; galima mokytis neakivaizdžiai, priklausomai ką siūlo universitetas; galima studijuoti internetu; Galima studijuoti kitose šalyse, darbas vyksta internetu; galima studijuoti užsienio universitete internetu; galima studijuoti užsienio universitetuose, gauti užduotis, padaryti ir išsiųsti darbus. Taip pat ir Lietuvoje; galimybės suderinti su darbo grafiku; Gaunamas darbas kompiuteriu ir kai jį padarai siunti e.paštu atsakymus į nuotolinių studijų centrą; gera mokytis, pakanka laiko; Girdėjau apie Vilniaus universitete teikiamą paslaugą-nuotolinės studijos; girdėjau, kad galima mokytis nuotoliniu būdu, interneto pagalba; Įmanoma studijuoti užsienio aukštosiose mokyklose, su kuriomis mūsų mokykla yra sudariusi sutartį; jog galima mokytis namuose, nelankant paskaitų universitete. Tik reiktų turėti kompiuterį su prijungtu internetu; Jog norint studijuoti nuotolinėse studijose reikia vykti į Vilnių išsilaikyti tam tikrus egzaminus; jog tai studijos kai duodama galimybė studijuoti kitame mieste, tačiau turint kompiuterį ir internetą neišeiti iš namų; kad galima atsiskaitinėti internetu, neiti į paskaitas; Kad galima dirbti ir mokytis suderinti laiką su mokslais; Kad galima gyventi savo gimtajame mieste, o studijuoti kitame, gaunant užduotis į savo kompiuterį; kad galima mokintis ir studijuoti kompiuterio ir interneto pagalba; Kad tai patogus būdas mokytis ten kur nori, nors ir*

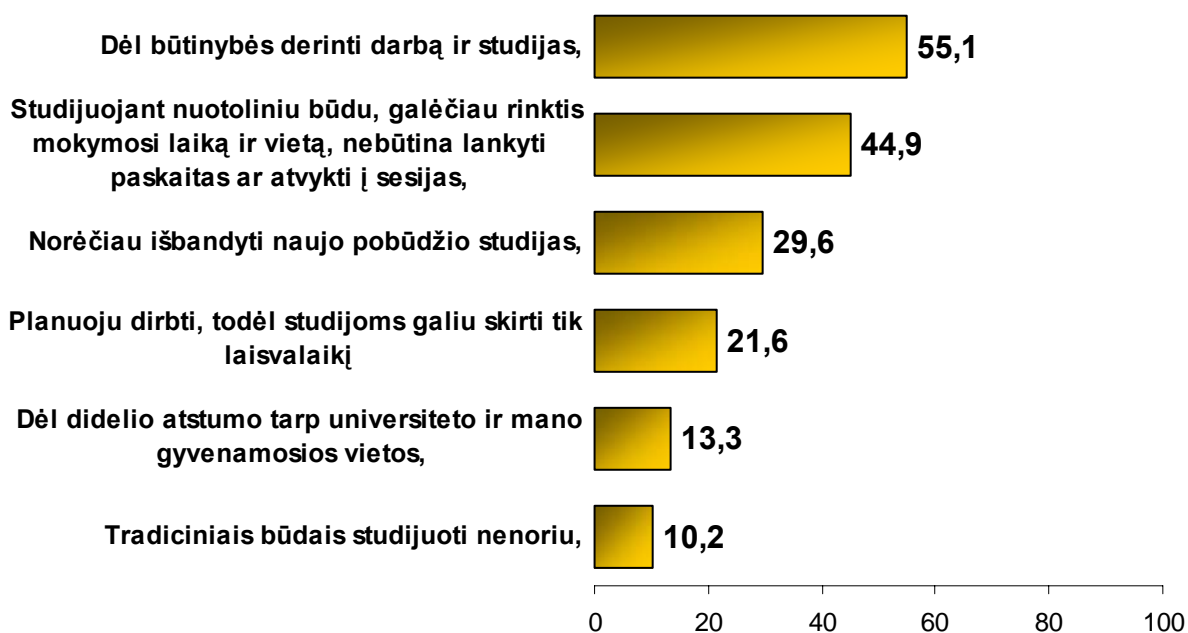
neturi galimybių nuvykti į kitą miestą, ar šalį; kad tai viena yra iš studijų galimybių, kurias galima mokytis nelankant paskaitų; Mokytiis neakivaizdžiai; Mokomasi neišvykstant iš savo miesto (galima mokytis kompiuteriu); Mokomasi savarankiškai, galima atsiskaityti neišvykstant iš savo namų, pvz. internetu; nebūtina lankyti paskaitas ar vykti į sesijas, mokomasi per atstumą; Netiesioginis metodas, mokymasis ir atsiskaitymai kompiuteriu; ne visiems patinka, bet pripranta. Iš pradžių sunku labai mokytis, nes negali dar surast sau vietos be įpratimo; nieko gero, nes nėra kontakto su žmonėmis, daug nusirašymo, mažai bendravimo; Nieko nežinau plačiau apie jas, tik žinau, kad toks mokymosi būdas yra; Nuotolinės studijos remiasi neakivaizdiniu studento dalyvavimu paskaitose, o neakivaizdiniu. Šiuo būdu galima derinti darbą ir studijas, dalyvauti juose, kai įmanoma; Papildomas mokymasis per atstumą, kai užduotys ir informacija yra atsiunčiama ir universitete lankytis nereikia; patogiu ir lengva mokytis; patogiu mokytis, platesnės galimybės gauti medžiagą, konsultacijas, lengvesni atsiskaitymai; per kompiuterį išsiųsdami visus darbus, įskaitas; prieinamas mokslas, daug konsultacijų susirašant, daug atsiskaitymų; studijos internetu; Studijos neakivaizdinės. Nebūtina lankyti visų paskaitų, tik tuomet, kada galime, mokymasis vyksta daugiausia savarankiškai. Tik būtina atsiskaityti visus darbus.

Studijuoti nuotoliniu būdu norėtų 35,1 % tyrime dalyvavusių moksleivių. Net 64,9 % mokinių atsakė, jog nuotoliniu būdu studijuoti nenorėtų (1.4.25 pav.).

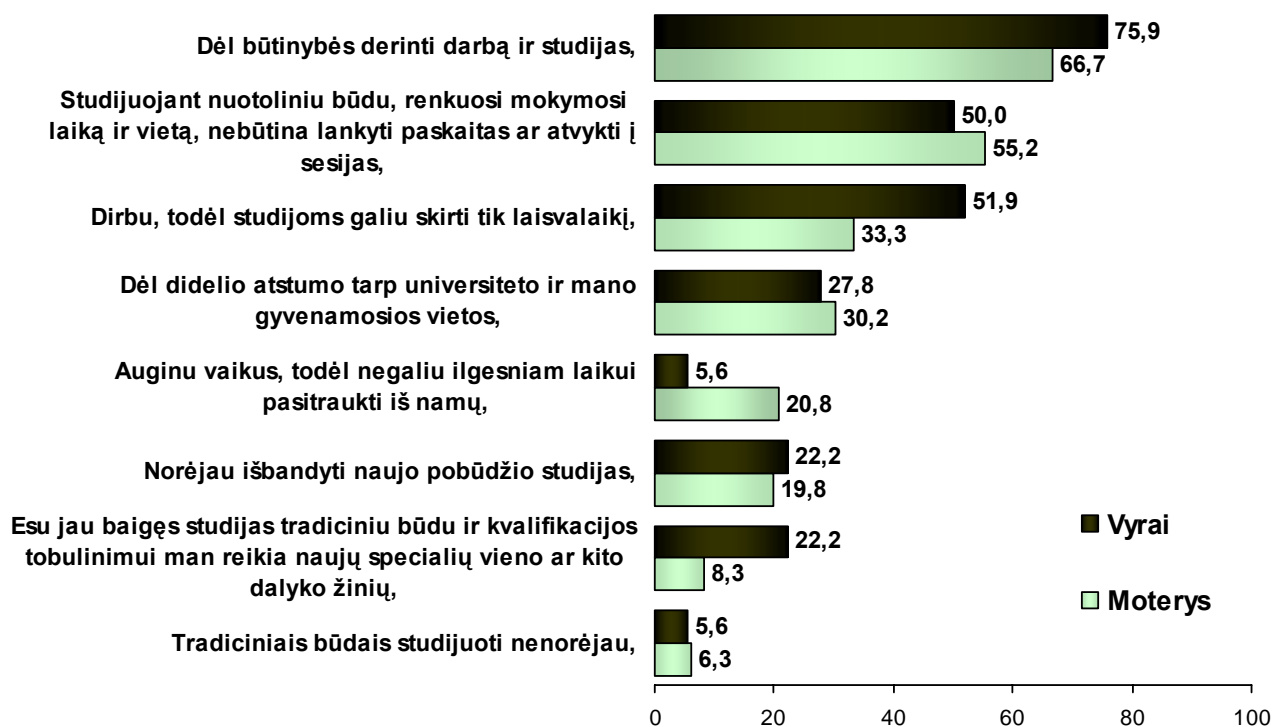
**1.4.25 pav. Ar norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?
(11-12 klasių mokiniai, N=301)**

Moksleiviai, kurie sutiktų rinktis tokį studijavimo būdą, tai dažniausiai darytų dėl būtinybės derinti darbą ir studijas (55,1 %), taip pat dėl to, jog studijuojant nuotoliniu būdu jie galėtų rinktis mokymosi laiką ir vietą, nes nebūtina lankyti paskaitas ir atvykti į sesijas (44,9 %), daugelis sutiktų dėl to, kad norėtų išbandyti naujo pobūdžio studijas (29,6 %). Mažiausio pritarimo susilaukė teiginys, jog nuotolinės studijos būtų pasirinktos tik dėl nenoro studijuoti tradiciniu būdu (10,2 %) (1.4.26 pav.).

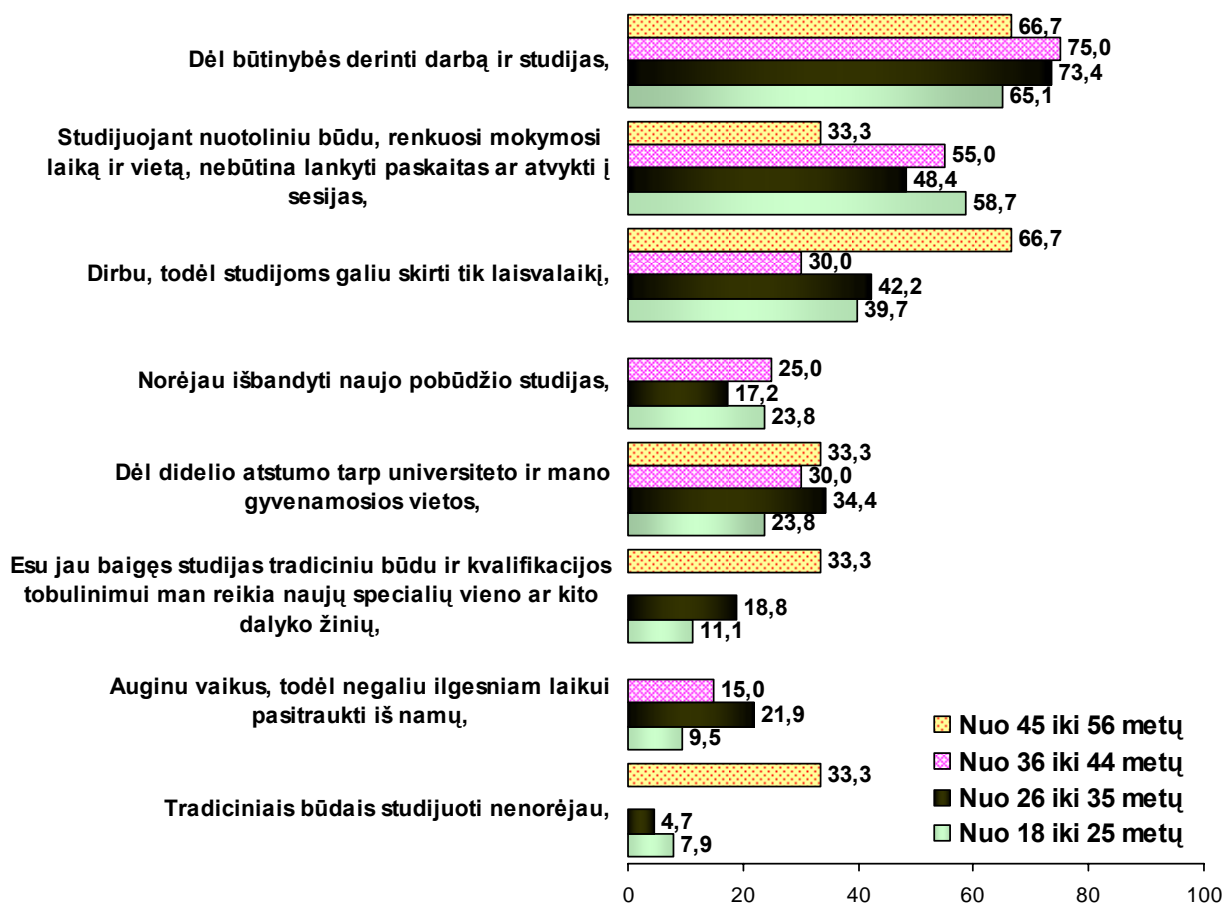
**1.4.26 pav. Jei atsakėte "taip", kodėl norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?
(11-12 klasių mokiniai, N=176)**

Didelių nuomonės skirtumų, dėl ko buvo pasirinktos studijos nuotoliniu būdu, tarp moterų ir vyrų nepastebėta, išskyrus tris teiginius: daug daugiau moterų negu vyrų nuotolines studijas rinkosi dėl to, jog augina vaikus ir negali ilgesniam laikui pasitraukti iš namų (20,8 % moterų ir 5,6 % vyrų), didesnė dalis vyrų, nei moterų šias studijas rinkosi todėl, kad studijoms gali skirti tik laisvalaikį, nes dirba (51,9 % vyrų ir 33,3 % moterų), didesnė dalis vyrų, nei moterų, nuotoliniu būdu studijuojančių respondentų tarpe, jau yra baigę studijas tradiciniu būdu ir kvalifikacijos tobulinimui jiems reikia naujų specialių vieno ar kito dalyko žinių (22,2 % vyrų ir 8,3 % moterų).

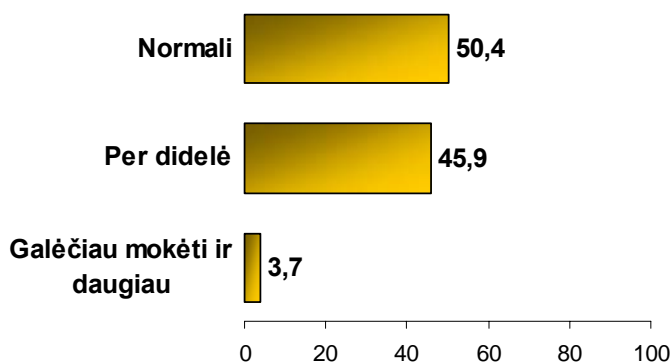
1.4.27 pav. Nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų nuomonė vertinat nuotolinių studijų pasirinkimo priežastis (pritarimo proc. N=154)

Didžiausio pritarimo nuotoliniu būdu besimokančių moterų ir vyrų tarpe sulaukė teiginys, jog tokį studijavimo būdą jie pasirinko dėl būtinybės derinti studijas ir darbą (75,9 % vyrų ir 66,7 % moterų), o mažiausio pritarimo – teiginys, jog tradiciniais būdais jie studijuoti nenorėjo (5,6 % vyrų ir 6,3 % moterų).

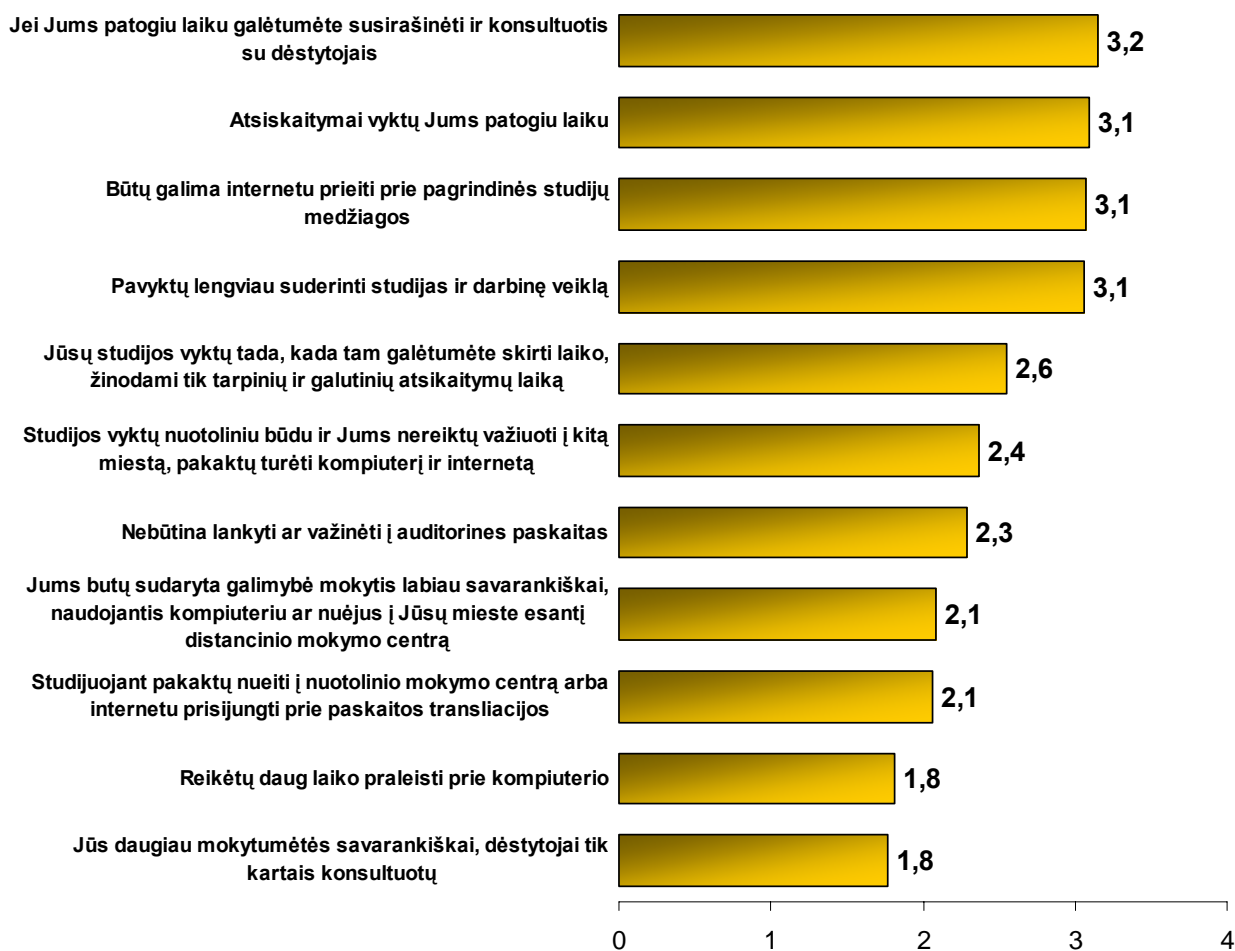
1.4.28 pav. Skirtingo amžiaus nuotoliniu būdu besimokančių asmenų nuomonė vertinat nuotolinių studijų pasirinkimo priežastis (pritarimo proc. N=154)

Vertinant nuotolinių studijų pasirinkimo priežastis pastebėta, jog dėl būtinybės derinti darbą ir studijas nuotolinį studijavimo būdą rinkosi visų amžiaus grupių studentai beveik vienbalsiai. Dėl to, kad dirba ir studijoms gali skirti tik laisvalaikį daugiausiai pritarė nuotoliniu būdu studijuojantys respondentai, kurių amžius nuo 45 iki 56 metų (66,7 %) ir nuo 26 iki 35 metų (42,2 %). Teiginiui, jog yra jau baigęs studijas tradiciniu būdu ir kvalifikacijos tobulinimui jiems reikia naujų specialių vieno ar kito dalyko žinių labiausiai pritarė nuotoliniu būdu studijuojantys respondentai, kurių amžius nuo 45 iki 56 metų (33,3 %), šiam teiginiui taip pat pritarė 26-35 metų amžiaus respondentai (18,8 %) ir 18-25 metų amžiaus respondentai (11,1 %), studijuojantys nuotoliniu būdu. Mažiausiai visų amžiaus grupių respondentai pritarė teiginiui, jog nuotolinį studijavimo būdą rinkosi dėl to, jog tradiciniais būdais studijuoti nenorėjo – šiam teiginiui labiau pritarė 45 iki 56 metų amžiaus grupės respondentai (33,3 %), mažiau 18-25 metų amžiaus grupės (7,9 %) ir 26-35 metų amžiaus grupės (4,7 %) respondentai (1.4.28 pav.).

1.4.29 pav. Jei esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas, kaip vertinate šių studijų kainą? (11-12 klasių mokiniai, N=158)

Moksleivių, kurie yra kažką girdėję apie nuotolines studijas, buvo klausiama kaip jie vertina nuotolinių studijų kainą. Nuomonės pasidalino beveik po lygiai – šiek tiek didesnę pusę moksleivių tvirtino, jog nuotolinių studijų kaina yra normali (50,4 %), kita pusė – jog kaina per didelė (45,9 %), maža dalis moksleivių pasisakė, jog už nuotolines studijas jie galėtų mokėti ir didesnę kainą (3,7 %) (1.4.29 pav.).

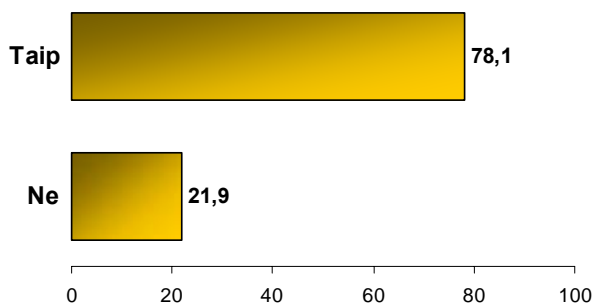

1.4.30 pav. Ar Jums būtų patogus studijuoti jei... (11-12 klasių mokinių nuomonė, N=301)

Štai kokius nuotolinių studijų privalumus labiausiai akcentavo 11-12 klasių mokiniai: kad jiems patogiu laiku galėtų susirašinėti ir konsultuotis su dėstytojais (M=3,2), atsiskaitymai vyktų jiems patogiu laiku (M=3,1), būtų galima internetu prieiti prie pagrindinės studijų medžiagos (M=3,1), pavyktų lengviau suderinti studijas ir darbinę veiklą (M=3,1), studijos vyktų tada, kada tam būtų galima skirti laiko, žinant tik tarpinių ir galutinių atsikaitymų laiką (M=2,6), studijos vyktų nuotoliniu būdu ir nereiktų važiuoti į kitą miestą, pakaktų turėti kompiuterį ir internetą (M=2,4) (1.4.30 pav.).

Paklausti, kokią specialybę planuoja įgyti, didelė dauguma moksleivių rašė, jog yra dar neapsisprendę *dar galvoju; dar neapsisprendžiau; Dar nesu apsisprendusi; dar nenusprendžiau; dar nesu apsisprendusi šimtu procentu; Dar nesu apsisprendusi; dar nežinau, kur įstosiu; Dar nežinau, siesiu mokslus su vadyba ar nekilnojamuoju turtu; Dar nežinau; dar tiksliai nežinau, bet planuoju studijuoti su policija susijusius dalykus; dar tiksliai nežinau, bet traukia viešbučių administracija; yra keli variantai; nesu pilnai apsisprendęs; net neįsivaizduoju kol kas; Nežinau kol kas; dar nesu tiksliai apsisprendusi. Tiksliai nežinau, galbūt psichologiją; tiksliai nusprendžiau; kol kas nežinau.* Dauguma iš apklaustų respondentų planuoja savo ateitį sieti su medicina: *Medicina; norėčiau būti gydytoja; odontologas; pediatro specialybę; Kinerioterapiautas; kineziterapeute; medicina arba kosmetologė; mediko (gydytojo), chirurgija; Daktarės; dantų technika; dantų technikos; ginekologija, kažkas su medicina; gydytoja; bendrosios praktikos gydytoja; gydytojas-odontologas; kardiochirurgo.* Daugelis ateityje norėtų tapti finansininkais, bankininkais, ekonomistais, vadybininkais, inžinieriais, dizaineriais, studijuoti anglų kalbą, būti teisininkais, mokslininkais, sportininkais. Kelios merginos svajoja apie kosmetologės specialybę, o yra tokių, kurie pasitenkins būdami vairuotojais ar kasininkėmis.

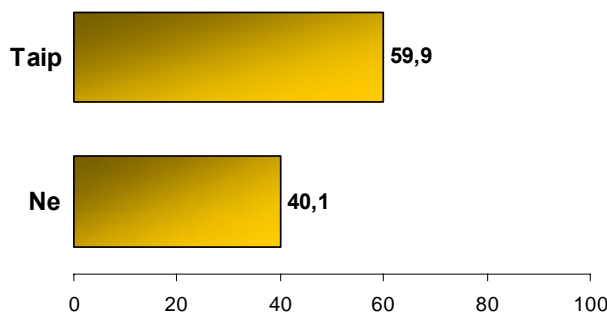
Nuoseklių studijų studentų, taip pat kaip ir mokinių buvo klausiama ar jiems teko ką nors girdėti apie nuotolines studijas. Kad yra girdėję apie tokias studijas atsakė net 78,1 % nuosekliųjų studijų studentų.

1.4.31 pav. Ar teko girdėti ką nors apie nuotolines studijas?
(Nuosekliųjų studijų studentai, N=323)

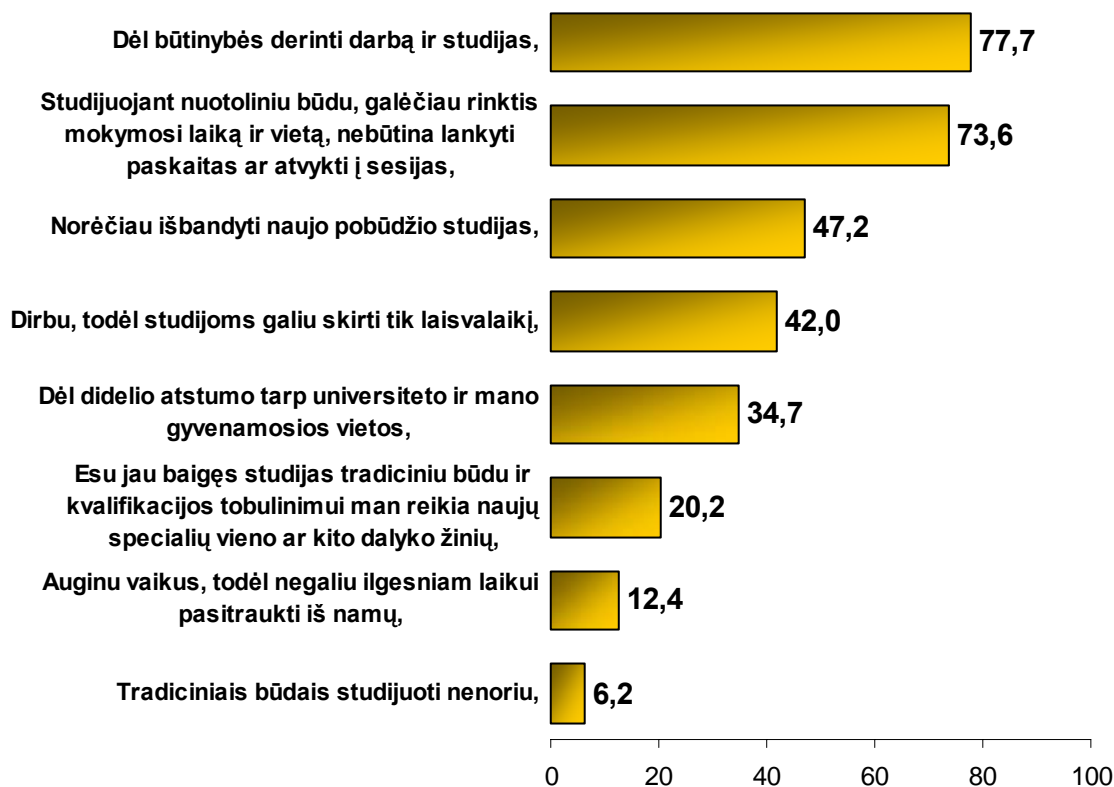
Tie kurie atsakė, kad „taip, man teko girdėti apie nuotolines studijas“, galėjo atsakyti į klausimą, ką jie yra girdėję apie tokį studijavimo būdą: *apskritai, kad tokios egzistuoja informacinių technologijų pagalba; asmenys, kurie yra labai užimti arba dėl kitų priežasčių negali studijuoti įprastu būdu, gali studijuoti nelankydami paskaitų; atsiskaitinėju vieną paskaitą nuotolinio valdinio metodu; baigiau nuotolinių kursų kūrimo kursus, pati parengiau nuotolinį kursą; buvo paskaita-studijavome; Darbą galima derinti su studijomis; Dėstytojai bendrauja su studentais, studijuoja, mokosi internet; Domėjausi Distancinio Mokymo(si) Sistemomis, tokiomis kaip "Moodle", WebCT; Esu girdėjusi, jog tai mokymosi būdas kai yra atstumas tarp mokytojo ir besimokančiojo; Esu girdėjusi, kad esant net kitoje šalyje tokiu būdu galima mokytis, gauti užduotis ir pan.; Esu tik girdėjus, susipažinti su jų galimybėmis iš esmės neteko; Galima derinti darbą ir studijas; Galima įgyti specialybę tiesiogiai nelankant švietimo įstaigos ir pan.; Galima mokytis savarankiškai, nereikia lankyti paskaitų, o atsiskaitymas mano manymu vyksta internetu; Galima studijuoti neribota laiką, derinti studijas su darbu, rinktis pageidaujama specialybę; galimybė studijuoti internetu (egzaminų laikymas, teorinės medžiagos gavimas, kitoks atsiskaitymas); galimybė studijuoti namuose, neatsitraukiant nuo darbo, bendravimas su dėstytojais ir kolegomis internetu, vieno kredito kaina 110 lt.; girdėjau, kad yra tokia galimybė MRU. Man rodos teisė ir valdymas; Girdėjau, kad jos yra. Jų efektyvumo ir kokybės rezultato nežinau. Kainos taip pat nežinau; kad yra tokia galimybė. Bet greičiausiai tai girdėjau užsienyje, ne Lietuvoje; Kad yra toks studijų būdas; Kad mažiau reikia lankytis universitete, daugiau savarankiško darbo; kad mokymasis vyksta internetu, reikia atvykti tik į sesijas, gali studijuoti studentai gyvenantys užsienyje; kad tai yra vienas iš būdų įgyti išsilavinimą, lankant paskaitas ir laikant egzaminus pagal laisvesnę grafiką; Kad tokios organizuojamos MRU. Žinau tokių studijų veikimo principą; kad tokios pastaruoju metu yra tiesiog "kepamos" Lietuvos aukštosiose mokyklose, bet mūsų visuomenė dar per daug atsargiai į tokias studijas žiūri; Kas tai yra, netgi teko užsisakyti papildomai medžiagos studijoms; Kažką girdėjau, bet labai mažai...; MRU interneto psl. esu skaičius apie nuotolines studijas, pirkusi tam tikro dalyko medžiagą; Nuotolinės studijos sudaro palankias sąlygas studijuoti, jei yra didelis atstumas tarp mokymo įstaigos ir gyvenamosios vietos; Nuotolinės studijos vyksta tuomet, kai iš vieno miesto paskaitos yra transliuojamos į kitą miestą informacinių technologijų pagalba. Dėstytojas veda paskaitą, jis yra filmuojamas ir visa tai galima matyti per savo kompiuterį esant kitame mieste; Studijos "sėdint namuose", t.y. nebūtina lankyti paskaitų, užduotys ir studijų medžiaga gaunama el. paštu; Studijos vyksta distanciniu būdu. Savivaldus mokymasis. Pradėjo kurtis ir Lietuvoje; Šiaip, tai ganėtina patogus mokymosi būdas tiems, kuriems iš tiesų yra sunku, bet būtina derinti darbą ir mokslus, bet aš asmeniškai nenorėčiau taip mokytis,*

nes kad ir studijuoju neakivaizdžiai, kartkartėm man patinka nueiti į paskaitas; Šios studijos suteikia žmonėms galimybę persikvalifikuoti ar patobulinti esamą kvalifikaciją pagal individualius poreikius su jais suderintu laiku; Šios studijos vyksta distanciniu būdu, nereikia lankyti paskaitų, paskaitos vyksta virtualioje aplinkoje, šios studijos skirtos dirbantiems ir nuosekliųjų studijų negalintiems lankyti; Tiesiog žinau, kad tokios studijos egzistuoja, per daug nesidomėjau, nes kol kas neaktualu; Žinau kad tokios yra berods KTU; žinome tokią mokymo programą MOBLE.

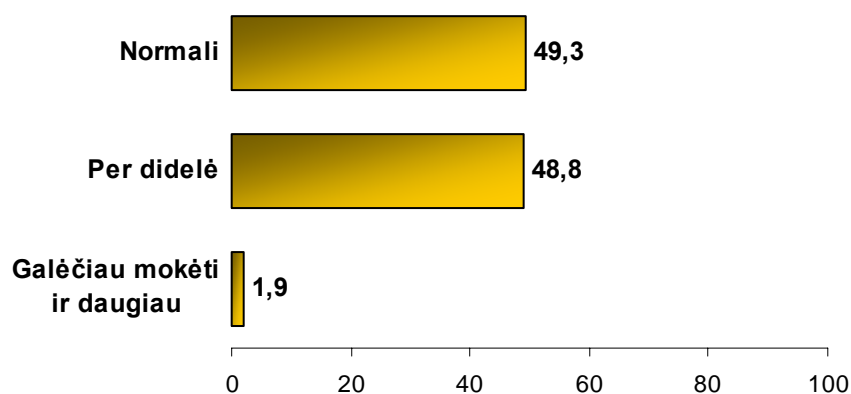
**1.4.32 pav. Ar norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?
(Nuosekliųjų studijų studentai, N=323)**

59,9 % tyrime dalyvavusių nuosekliųjų studijų studentų atsakė, kad taip, jie norėtų studijuoti nuotoliniu būdu. Mažesnę dalis studentų atsakė, jog nuotoliniu būdu jie nenorėtų studijuoti (40,1 %) (1.4.32 pav.).

1.4.33 pav. Jei atsakėte "taip", kodėl norėtumėte studijuoti nuotoliniu būdu?

Nuosekliųjų studijų studentai, kurie sutiktų rinktis nuotolinį studijavimo būdą, tai dažniausiai darytų dėl būtinybės derinti darbą ir studijas (77,7 %), taip pat dėl to, jog studijuojant nuotoliniu būdu jie galėtų rinktis mokymosi laiką ir vietą, nes nebūtina lankyti paskaitas ir atvykti į sesijas (73,6 %), daugelis sutiktų dėl to, kad norėtų išbandyti naujo pobūdžio studijas (47,2 %). Mažiausio pritarimo susilaukė teiginys, jog studijos nuotoliniu būdu būtų pasirinktos tik dėl nenoro studijuoti tradiciniu būdu (6,2 %). Įdomu tai, kad nuosekliųjų studijų studentų nuomonė visiškai sutapo su 11-12 klasių moksleivių nuomone, kurie tokia pat eilės tvarka suskirstė prioritetus, kurie lemtų jų pasirinkimą studijuoti nuotoliniu būdu.

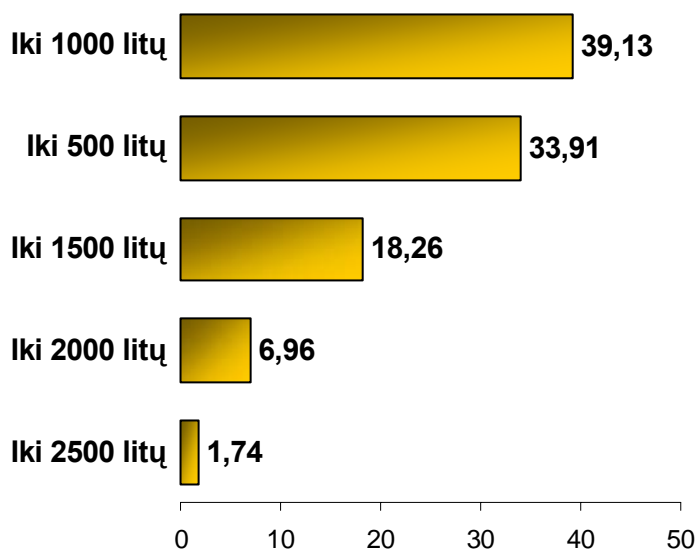
1.4.34 pav. Jei esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas, kaip vertinate šių studijų kainą? (Nuosekliųjų studijų studentai, N=323)

Nuosekliųjų studijų studentų, taip pat kaip ir 11-12 klasių moksleivių nuomonė dėl kainos už nuotolines studijas, pasidalino beveik po lygiai – 49,3 % tvirtino, jog nuotolinių studijų kaina yra normali 48,8 % – jog kaina per didelė ir 1,9 % atsakė, jog už nuotolines studijas jie galėtų mokėti ir daugiau (1.4.34 pav.).

Štai kokius nuotolinių studijų privalumus labiausiai akcentavo nuosekliųjų studijų studentai: kad būtų galima internetu prieiti prie pagrindinės studijų medžiagos (M=3,5), kad jiems patogiu laiku galėtų susirašinėti ir konsultuotis su dėstytojais (M=3,4), atsiskaitymai vyktų jiems patogiu laiku (M=3,3), pavyktų lengviau suderinti studijas ir darbinę veiklą (M=3,3), studijos vyktų nuotoliniu būdu ir nereiktų važiuoti į kitą miestą, pakaktų turėti kompiuterį ir internetą (M=2,9), nebūtų būtina lankyti auditorinių paskaitų (M=2,8). Atsakant į šį klausimą, nuotolinių studijų studentų ir 11-12 klasių moksleivių nuomonės vėl buvo labai panašios.

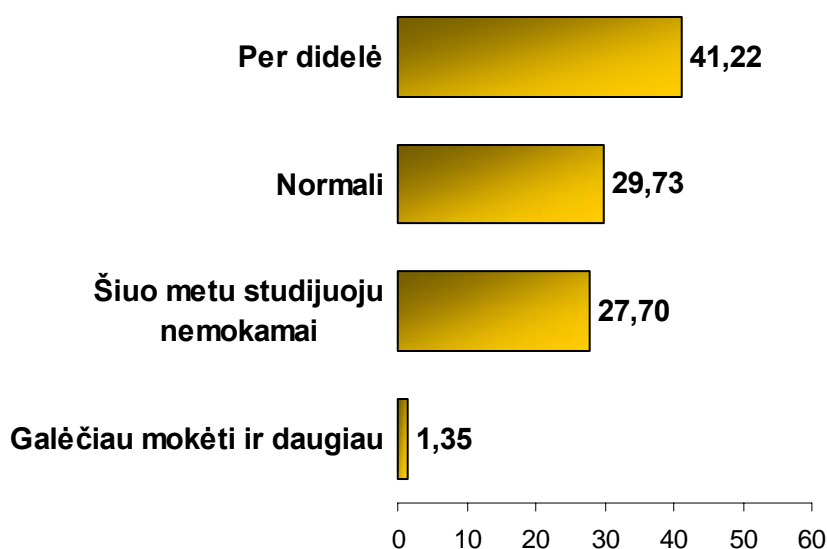
Nuotolinių studijų studentų buvo klausama kokia kaina už nuotolines studijas jų nuomone būtų optimaliausia. Didžioji dauguma respondentų atsakė, jog optimaliausia, jų nuomone, kaina už studijas yra iki 1000 litų (39,13 %) arba iki 500 litų (33,91 %) per metus. Mažiau buvo respondentų

optimalia įvardinusių iki 1500 litų kainą per metus (18,26 %), mažiausiai respondentų buvo atsakiusių, jog optimali nuotolinių studijų kaina turėtų būti iki 2500 litų per metus (1,74 %).

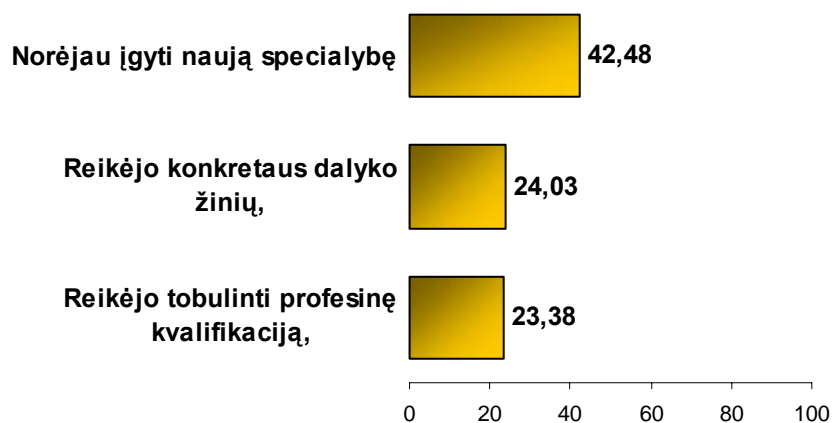

1.4.35 pav. Kokia kaina už nuotolines studijas (per metus), Jūsų nuomone, būtų pati optimaliausia (nei per didelė, nei per maža)? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Beveik pusė nuotolinėse studijose besimokančių studentų atsakė, jog kaina, kurią jie šiuo metu moka už studijas yra per didelė (41,22 %), 29,73 % studijuojančiųjų atsakė, jog kaina, kurią jie moka už studijas yra normali ir panašiai yra tokių, kurie šiuo metu studijuoja nemokamai (27,70 %). Tik 1,35 % studentų atsakė, jog už nuotolines studijas jie galėtų mokėti ir daugiau.

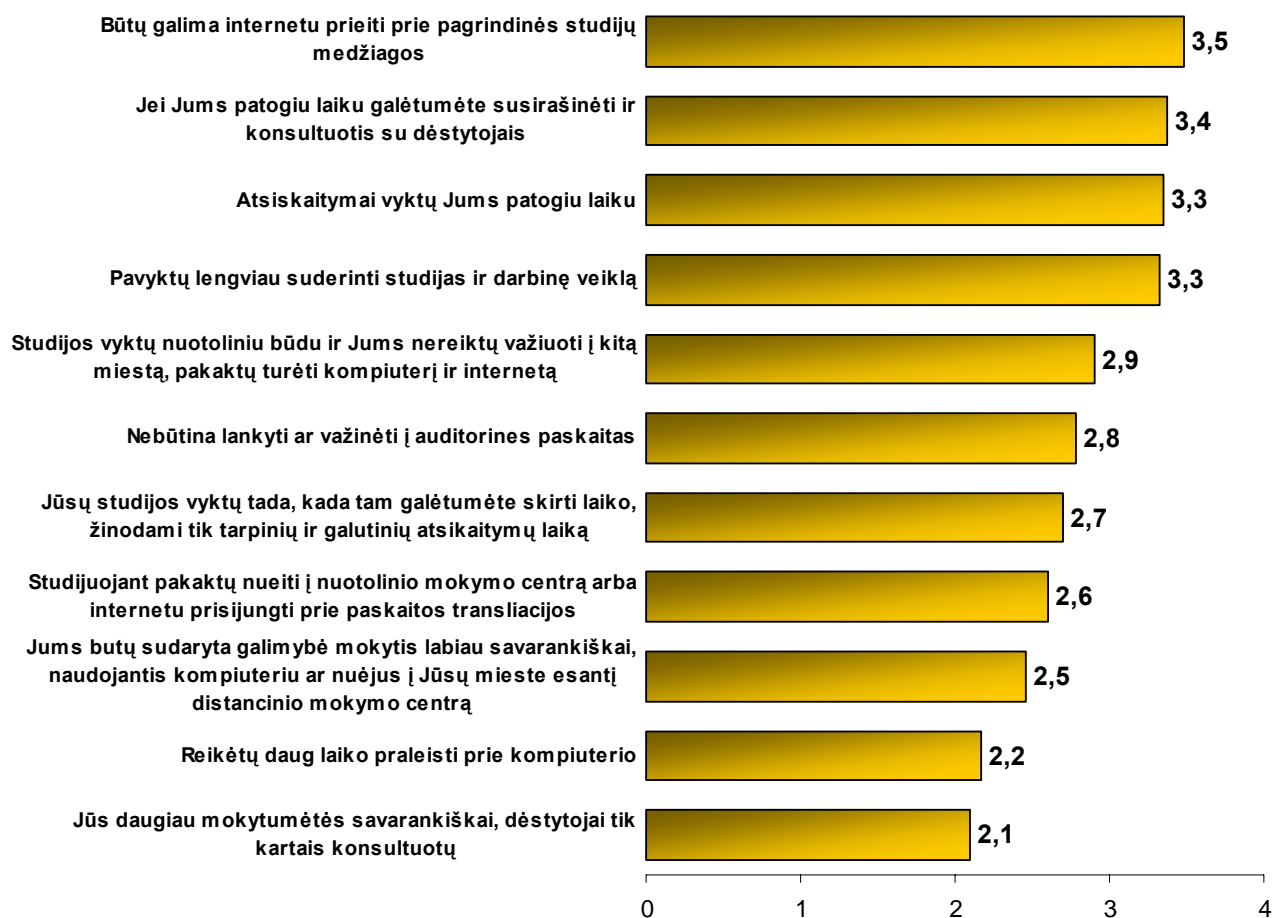

1.4.36 pav. Ar kaina, kurią Jus mokate už studijas, Jūsų nuomone dabar yra: (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

1.4.37 pav. Dėl kokių paskatų (priežasčių) rinkotės nuotolines studijas? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=150)

Dažniausiai savo pasirinkimą studijuoti nuotolinėse studijose studentai motyvavo noru įsigyti naują specialybę (42,48 %), likusi dalis nuoseklyose studijose besimokančių studentų pasidalino į dvi dalis – vieni sakė, jog tai daryti juos paskatino konkretaus dalyko žinių poreikis (24,03 %), kiti – jog reikėjo tobulinti profesinę kvalifikaciją (23,38 %) (1.4.37 pav.).

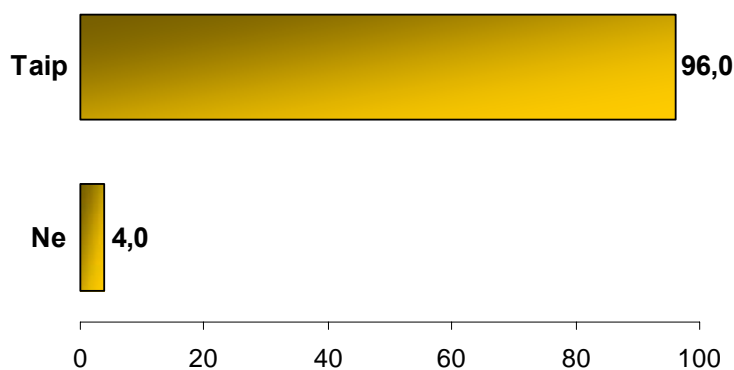
1.4.38 pav. Ar Jums būtų patogų studijuoti jei... (Nuosekliųjų studijų studentai, N=323)

Atviruose pasisakymuose apie nuotolines studijas, nuosekliųjų studijų studentai rašė: *aš visai nenorėčiau mokytis nuotolinėse studijose; būtų gerai susisteminti mokslą, pvz., dvi savaitės skirtos tik teisės teorijai, kitos dvi tik psichologijai ir t.t.; Dėstytojai galėtų daugiau laiko ir dėmesio skirti neakivaizdininkams ir dažniau ateiti į paskaitas, seminarus. Dabar dėstytojai dažnai tik iš aukšto žiūri į studentą (neak. stud.); jeigu tik tokios studijos tikrai kokybiškos ir ne prastesnio lygio nei dieninio skyriaus, taip pat jei dėstytojai geranoriškai stengiasi padėti, konsultuoja, ir nevengia studentų, kaip kartais pasitaiko; Manau, kad būtų labai sudėtinga gauti reikiamos medžiagos, taip pat studijų kokybė būtų labai prasta; nereikėtų išsiprašinėti iš darbo, nes yra darbų, kurių neatliktų be tavo pagalbos; norėčiau akcentuoti ypatingai svarbų dėstytojų bendradarbiavimą studijuojant, nes neakivaizdinis skyrius šių lūkesčių nepateisina; Nuotolines studijos gal ir gerai, bet aš manau kad geresnes žinios gaunamos stacionare; Pagrindinis paskaitų lankymo sunkumas yra jų nesuderinamumas su darbu. Tačiau nėra nieko naudingiau už "gyvas" paskaitas ir galimybę, bet kokiu momentu paklausti dėstytojo, ar diskutuoti su juo bei kolegomis. Jų metu gaunamos ne tik teorinės, bet ir praktinės žinios; prieš nuotolines studijas, nes tai sumažina gyvą kontaktą, prielaida padidėtų netikrų, nukopijuotų atsakymų tikimybė; tikrai nemanau, kad studijos nuotoliniu būdu gali bent trečdaliu prilygti normalioms studijoms, kuomet tiesiogiai diskutuojama aktualiais klausimais. Be to niekas negarantuoja, kad sėdintis prie kompiuterio tikrai yra studentas, o ne nupirktas profas; už ką tuomet mokėti jei absoliučiai viską darai, ruošiesi ir mokaisi savarankiškai? jau studijuojant neakivaizdžiai nelabai suprantu tokios aukštos studijų kainos, o už ką? už tai, kad dėstytojai tik nurodo medžiagą iš kurios reikia mokytis ir vėliau.*

Apibūdinant potencialių ir esamų klausytojų ir studentų nuostatas nuotolinio mokymosi atžvilgiu galime teigti, kad didžioji dalis potencialių klausytojų - bendrojo lavinimo mokyklų mokinių - planuoja mokytis viena ar kita forma. Didžioji jų dalis žino, kur mokysis, tačiau daugiau nei pusė mokinių nieko nėra girdėję apie studijas nuotoliniu būdu ir tik trečdalis iš jų gal būt norėtų studijuoti šia forma. Pagrindiniais studijų nuotoliniu būdu privalumais laikoma galimybė derinti darbą ir studijas, taip pat galimybė rinktis norimą studijų laiką ir vietą. Didesnė dalis nuosekliųjų studijų studentų yra girdėję apie nuotolinio mokymosi būdą, norėtų pamėginti studijuoti šiuo būdu. Pagrindiniai nuotolinio mokymosi privalumai, lyginant su nuosekliosiomis studijomis, yra galimybė derinti darbą ir studijas, bei pasirinkti pageidaujamą studijų laiką, vietą ir tempą. Analizuojant finansinį šių studijų aspektą galime konstatuoti, kad nuosekliųjų studijų studentai mano, kad nuotolinių studijų kaina yra normali, tačiau nuotoliniu būdu studijuojantys studentai įvardino tai, kad ta kaina jiems yra per didelė. Nuotoliniu būdu studijuojantys studentai pačia optimaliausia kaina už studijas laiko nuo 500 iki 1500 litų per metus.

Probleminiai klausimai: *Institucinius (akademinius ir suderinamumo) mokymosi barjerus.* Ištirti, kas perkančiojoje organizacijoje sudaro akademinius ir suderinamumo barjerus, palyginti su kitomis institucijomis ir nustatyti, kokių priemonių perkančioji organizacija galėtų imtis, norėdama sumažinti šiuos barjerus.

Respondentų buvo teiraujama, ar baigę nuotolinių studijų programą, jie gaus diplomą. Kaip matyti 1.4.33 paveiksle, 96 % studentų baigę studijas gaus diplomą ir tik 4 % apklausoje dalyvavusių studentų baigę studijas diplomų negaus.

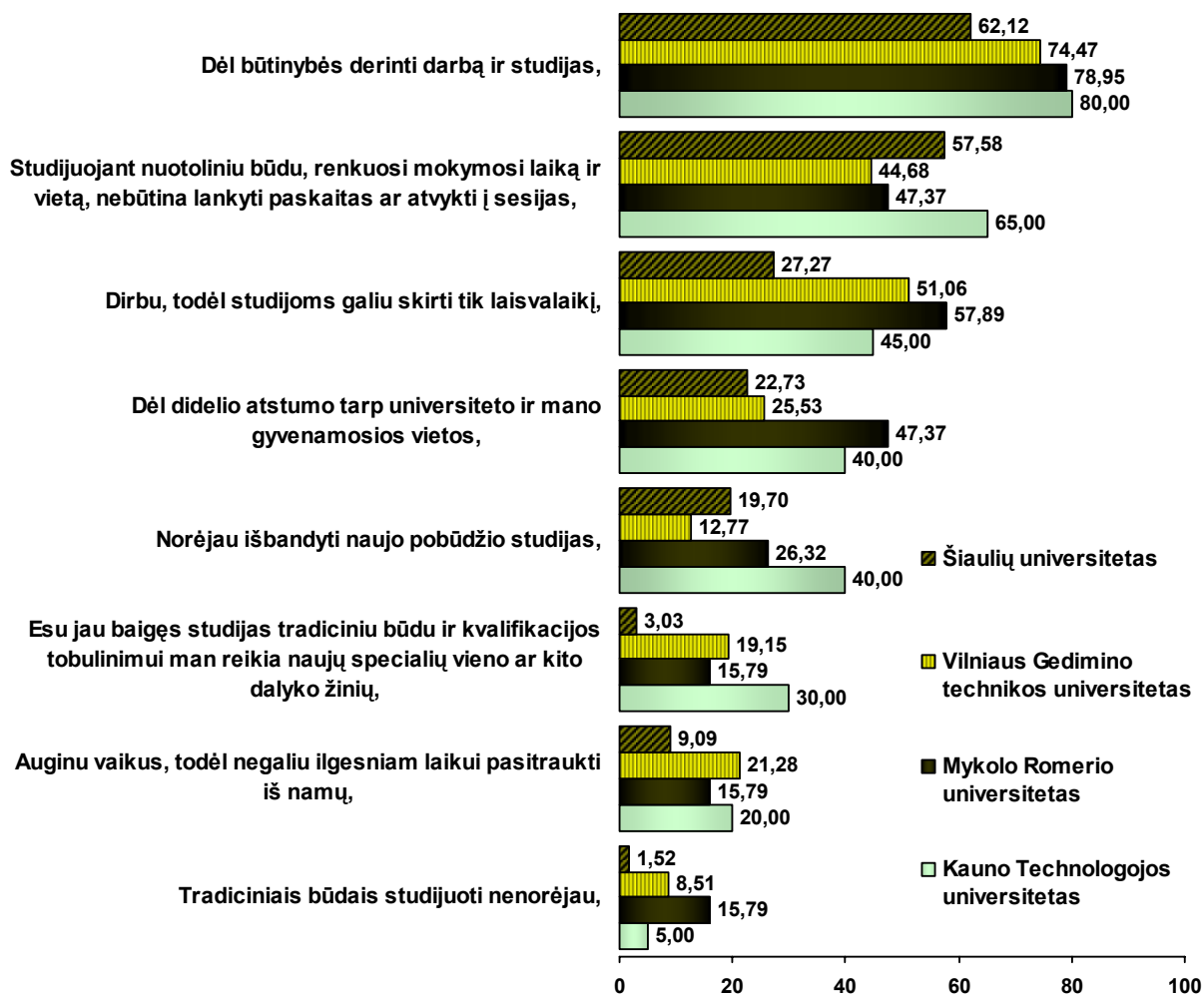
**1.4.39 pav. Ar Jūs studijuojate nuotolinių studijų programoje, kurią baigusi (-ęs) gausite diplomą?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

Siekiant išsiaiškinti priežastis, nulėmusias nuotolinių studijų pasirinkimą, respondentų buvo teiraujama, kodėl jie pasirinko būtent tokią studijų formą. Kaip matyti 1.4.39 paveiksle, esminė priežastis, nulėmusi nuotolinių studijų pasirinkimą, yra studentų noras derinti darbą ir studijas. Ypač šią priežastį akcentuoja KTU (80 %) ir MRU (79 %) nuotolinių studijų studentai, nors ji svarbi ir studijuojantiems VGTU (74 %) ar ŠU (62 %). Be to, KTU (65 %) ir ŠU (58 %) nuotolinių studijų studentai pabrėžia ir tai, kad pasirinkę tokią studijų formą jie renkasi mokymosi vietą ir laiką, nereikia lankyti paskaitų ar atvykti į sesiją. VGTU (51 %) ir MRU (58 %) nuotolinių studijų studentai kaip vieną iš tokio pasirinkimo priežasčių nurodo ir tai, kad dėl darbo jie mokslui gali skirti tik laisvalaikį.

Dalis studentų, ypač KTU (40 %) ir MRU (47 %), teigia, kad nuotolines studijas pasirinko dėl didelio atstumo tarp universiteto ir gyvenamosios vietos. KTU nuotolinių studijų studentai akcentuoja ir norą išbandyti tai, kas nauja, modernu (40 %), tik nedidelė dalis respondentų pripažįsta tai, kad nenorėjo studijuoti įprastu būdu (1.4.40 pav.).

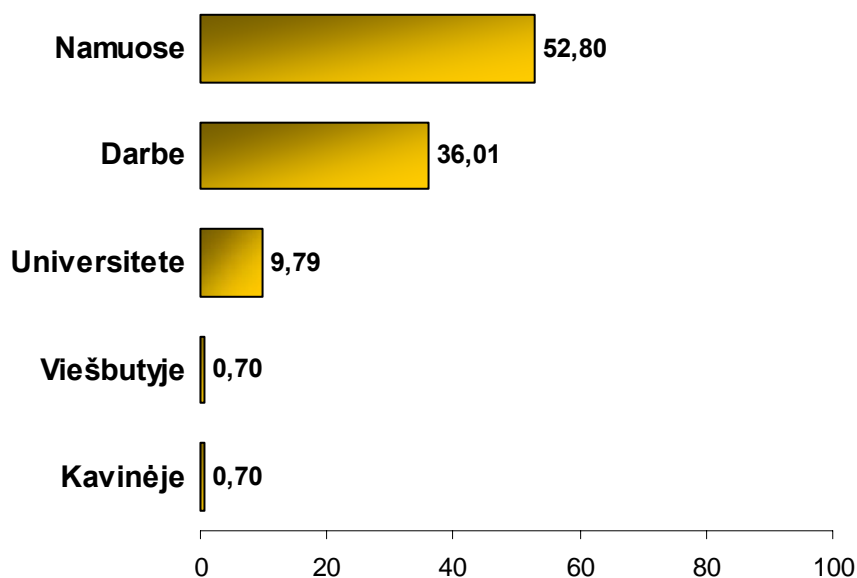
Tarp kitų priežasčių, įtakojusių nuotolinių studijų pasirinkimą, respondentai nurodo ir tai, kad taip buvo paskirtas modulis, kuris dėstomas nuotoliniu būdu arba tai, kad taip patogiau ir studentui, ir dėstytojui.

Toks nuomonių pasiskirstymas rodo, kad studentai dėl vienokių ar kitokių priežasčių prioritetą suteikę darbui, noriai renkasi nuotolines studijas ir įgyja aukštąjį išsilavinimą.

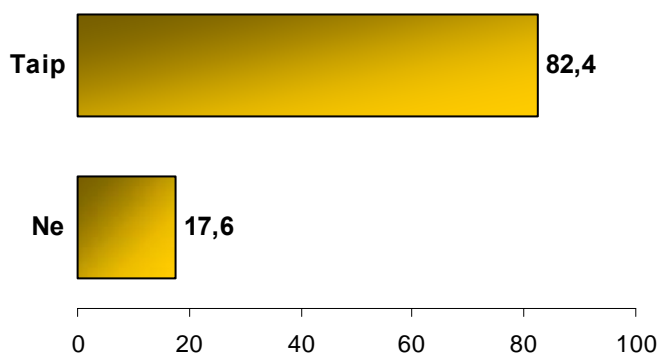
1.4.40 pav. Dėl kokių priežasčių rinkotės nuotolines studijas? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Kaip matyti 1.4.41 paveiksle, beveik pusė tyrime dalyvavusių respondentų teigia, kad kompiuteriu ir internetu jie turi galimybę naudotis namuose (53 %) arba darbe (36 %). Tik 10 % respondentų teigia, kad kompiuteriu ir internetu jie naudojami universitete. Taigi iš respondentų atsakymų matyti, kad jie turi galimybę mokytis nuotolinėse studijose, jiems patiems esant patogioje vietoje ir patogiu laiku.

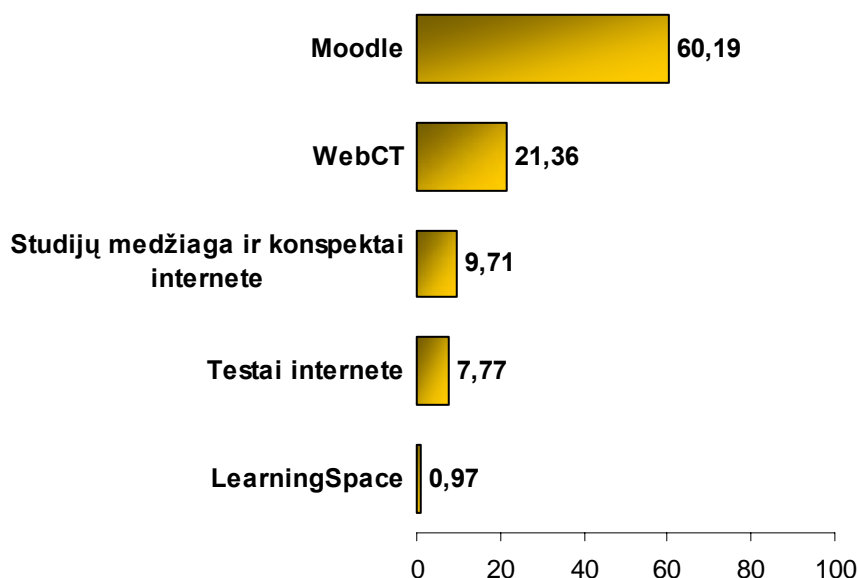
**1.4.41 pav. Kur turite galimybę naudotis kompiuteriu ir internetu?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

Respondentų buvo teiraujamasi, ar šie naudojami nuotolinio mokymosi aplinkomis. Į pateiktą klausimą 82 % tyrime dalyvavusių nuotolinių studijų studentų atsakė teigiamai ir tik 18 % teigia, kad nuotolinio mokymosi aplinkomis jie nesinaudoja (1.4.42 pav.).

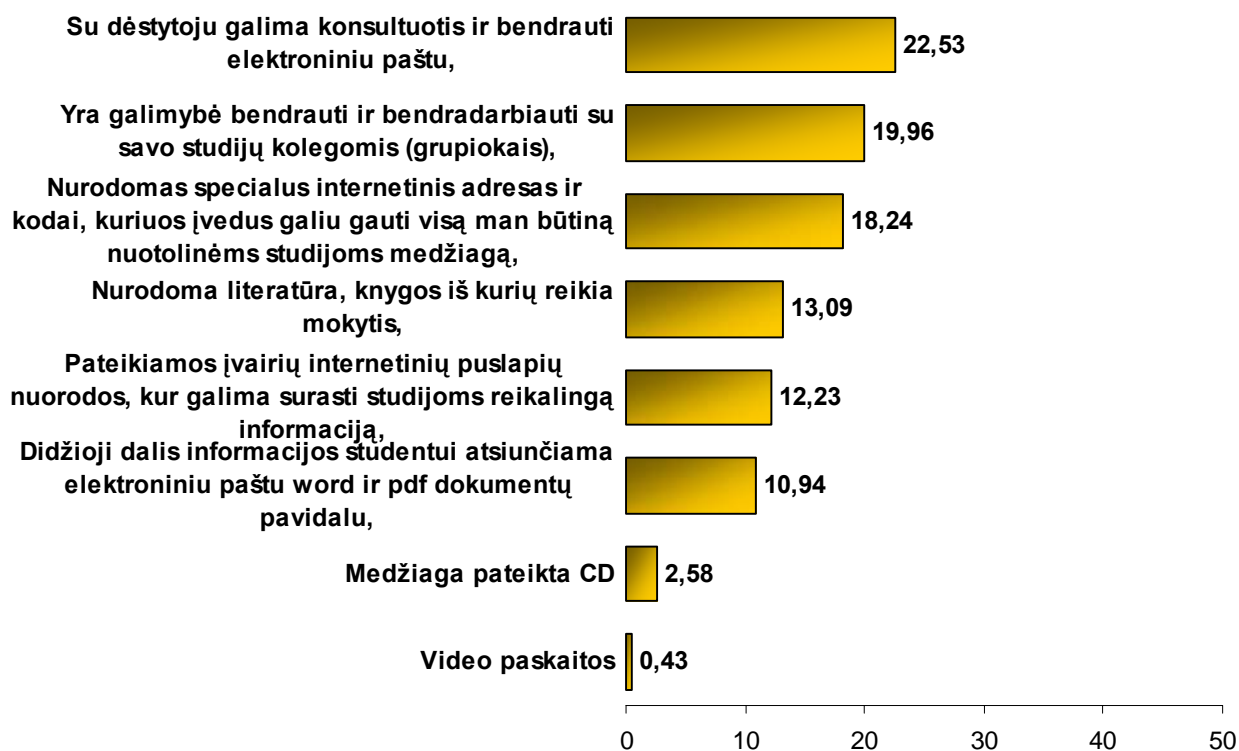
**1.4.42 pav. Ar naudojātės nuotolinio mokymosi aplinkomis?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

Tyrimė dalyvavę nuotolinių studijų studentai iš nuotolinio mokymosi aplinkų dažniausiai išskyrė Moodle (60 %), Web CT (21 %), o rečiausiai naudoja Learning Space (1 %) (1.4.43 pav.).

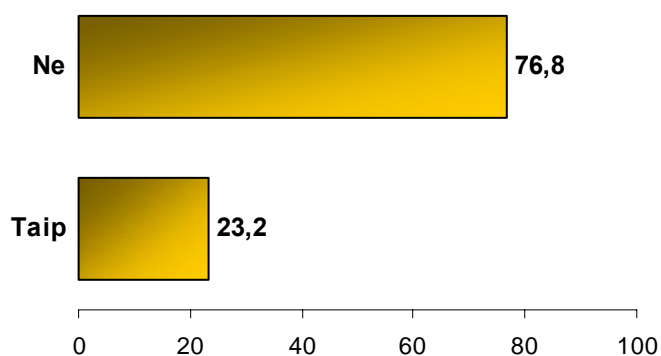

1.4.43 pav. Jei atsakėte "taip", kokiomis nuotolinio mokymosi aplinkomis naudojātės? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Dalis respondentų teigia, kad nuotolinio mokymosi aplinkomis *nesinaudoja, negalvoja apie tai ar tiesiog nežino, kas tai yra*. Kai kurie jų vis dėlto pripažįsta, kad naudojami universitete esančia duomenų baze, užsienio kalbų mokymosi baze, konsultuojasi su dėstytojais.

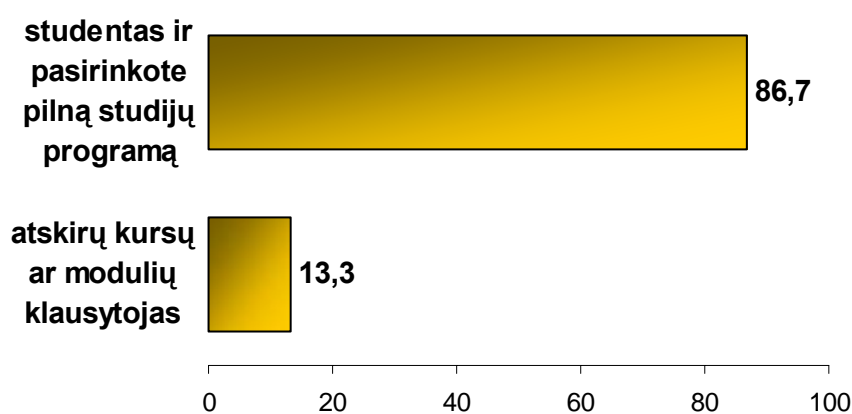

1.4.44 pav. Kaip Jums pateikiama nuotolinių studijų medžiaga? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

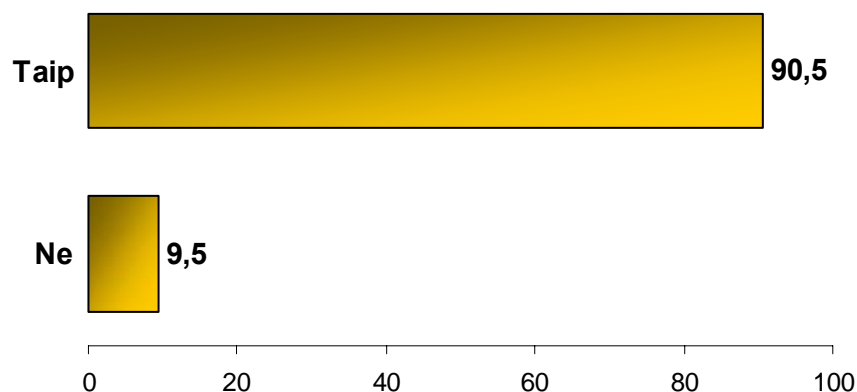
1.4.45 pav. Ar jūs domėjotės aukštųjų mokyklų nuotolinėmis studijų programomis ar mokomaisiais dalykais? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Tie, kurie į klausimą atsakė teigiamai, galėjo trumpai atsakyti kokiomis programomis ar mokomaisiais dalykais domėjosi: *domėjausi galimybe studijuoti nuotoliniu būdu; domėjausi nuotolinio mokymosi programomis, jų galimybėmis; domėjausi programomis, susijusiomis su aukšto mokslo diplomo ir specialybės įsigijimu. Respondentai pageidavo įsigyti informatikos, vadybos, anglų; statybos valdymo; edukologijos, ekonomikos, verslo vadybos, investicijų valdymo, nekilnojamojo turto valdymo ir vertinimo specialybes. Respondentai taip pat domėjosi nuotolinių studijų teikiamomis galimybėmis peržvelgdami informaciją pateiktą universitetų internetinėse svetainėse.*

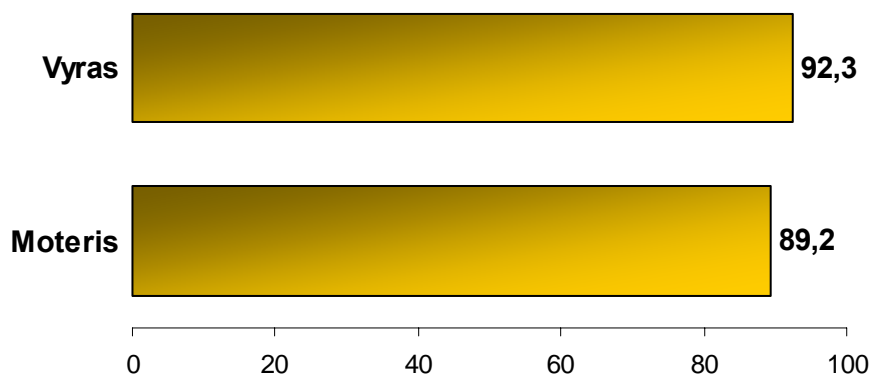
1.4.46 pav. Jūs studijujete kaip... (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Didelė dalis nuotoliniu būdu studijuojančių studentų yra pasirinkę pilną studijų programą (86,7 %). Taip pat didelė dalis nuotoliniu būdu studijuojančių respondentų atsakė, jog nuotolinis mokymasis pilnai pateisina jų lūkesčius (90,5 % teigiamų atsakymų) (1.4.47 pav.).

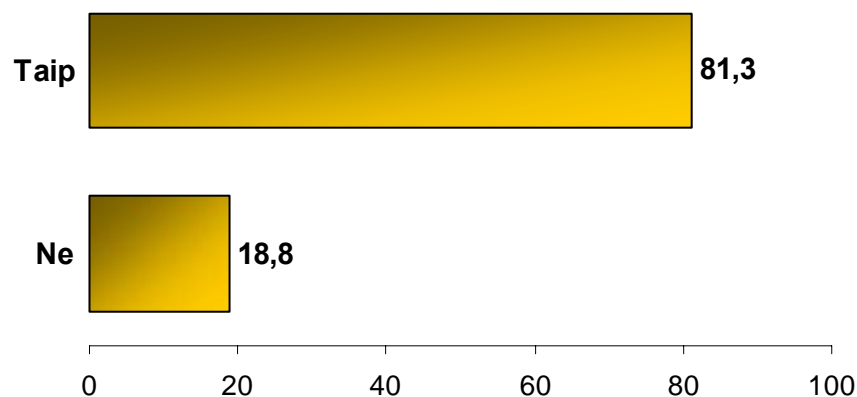
**1.4.47 pav. Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

Atsakant į klausimą ar nuotolinės studijos pateisino jų lūkesčius, didelių skirtumų tarp vyrų ir moterų atsakymų nepastebėta – 92,3 % vyrų ir 89,2 % moterų atsakė, jog nuotolinės studijos pateisino jų lūkesčius (1.4.48 pav.).

1.4.48 pav. Atsakymo į klausimą „Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius?“ nuomonių pasiskirstymas pagal lytį (pritarimo proc. N=154)

81,3 % Mykolo Romerio universitete nuotoliniu būdu studijuojančių klausytojų yra patenkinti savo studijomis. Kad studijos nepateisino jų lūkesčių, atsakė 18,8 % respondentų (1.4.49 pav.).

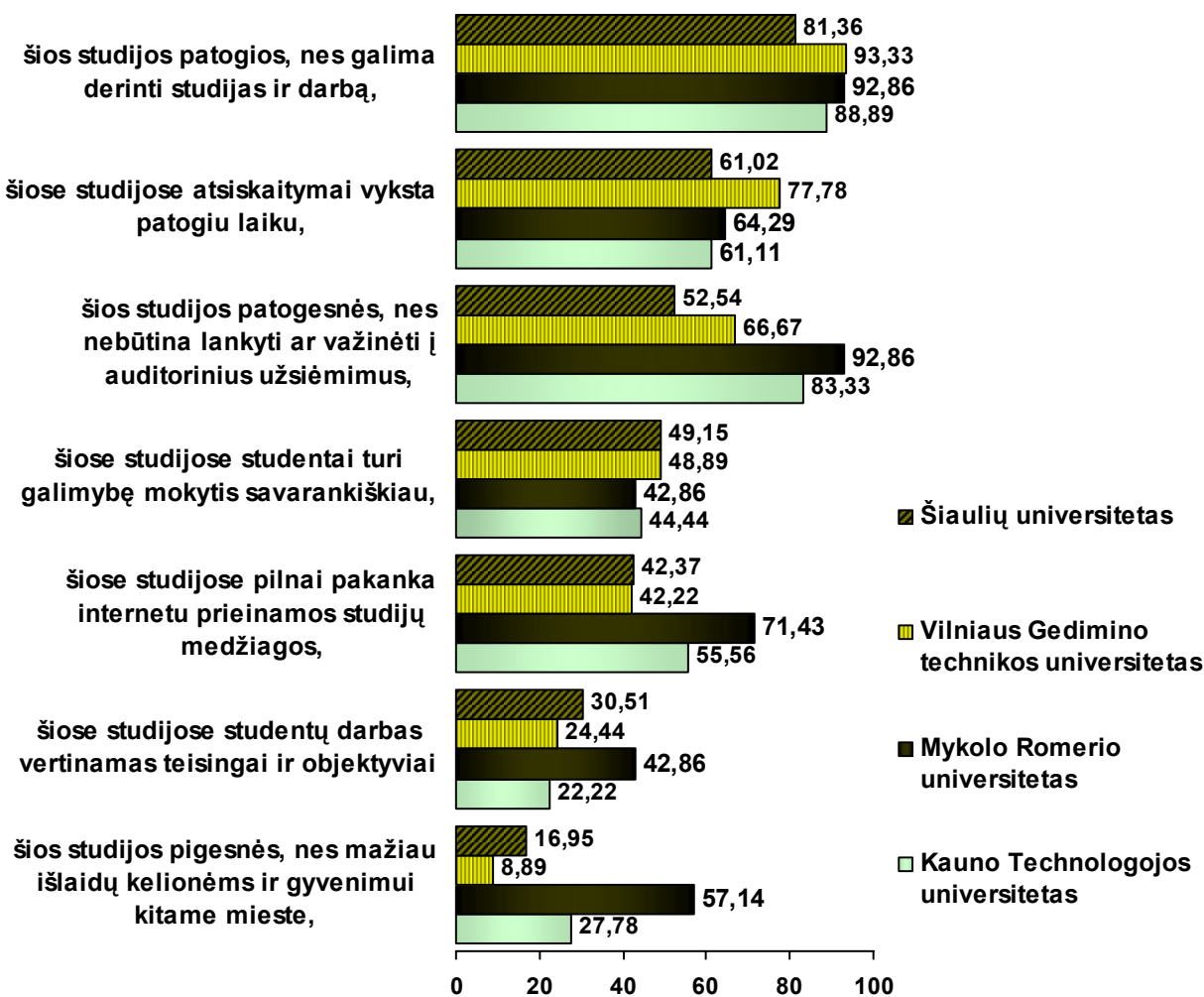
**1.4.49 pav. Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius?
(Mykolo Romerio universiteto nuotoliniu būdu studijuojantys klausytojai N=21)**

Tie, kurie atsakė, jog nuotolinės studijos pateisina jų lūkesčius, nuotolines studijas vertina, nes jos yra patogios, todėl, kad galima derinti studijas ir darbą (87,5 %), be to šiose studijose atsiskaitymai vyksta patogiu laiku (66,91 %) ir nebūtina lankyti auditorinių užsiėmimų (65,44 %). Tik nedidelė dalis nuotolinėse studijose besimokančių respondentų pažymėjo, jog šias studijas vertina ir už tai, kad jos yra pigesnės, nes mažiau išleidžiama kelionėms ir gyvenimui kitame mieste (19,85 %) (1.4.50 pav.).

**1.4.50 pav. Jei atsakėte „taip“, trumpai atsakykite kodėl?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

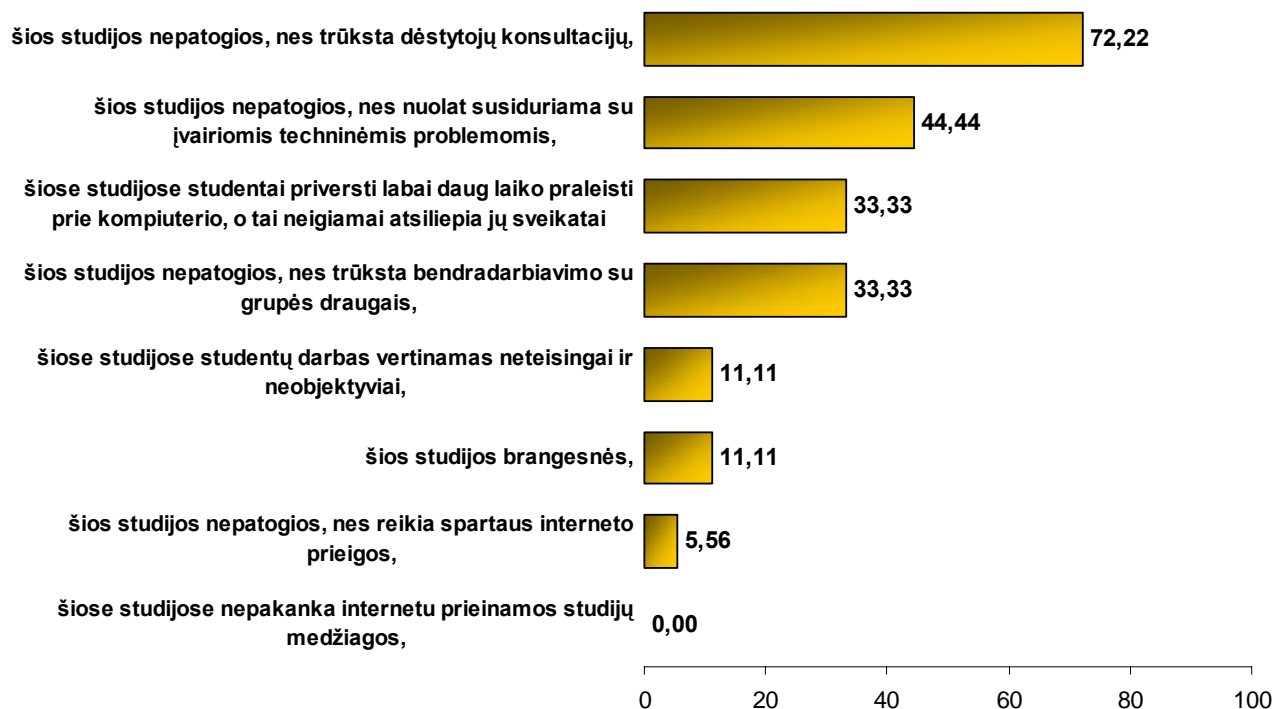
Lyginant visų tyrime dalyvavusių universitetų nuotolinėse studijose besimokančių studentų nuomonę matyti, jog visų universitetų studentų nuomonė labiausiai sutapo dėl teiginio, jog studijuojant nuotoliniu būdu galima derinti studijas ir darbą. M. Romerio universitete nuotoliniu būdu studijuojantys respondentai beveik visus teiginius, vertindami nuotolinių studijų patogumą, vertino aukščiausiu rangu. Jie aukščiausiai įvertino ir teiginį, jog šios studijos patogesnės, nes nebūtina lankyti auditorinių užsiėmimų (92,86 %), šiose studijose pilnai pakanka internetu prieinamos studijų medžiagos (71,43 %), šios studijos pigesnės, nes mažiau išlaidų kelionėms ir gyvenimui kitame mieste (57,14 %) (1.4.51 pav.).

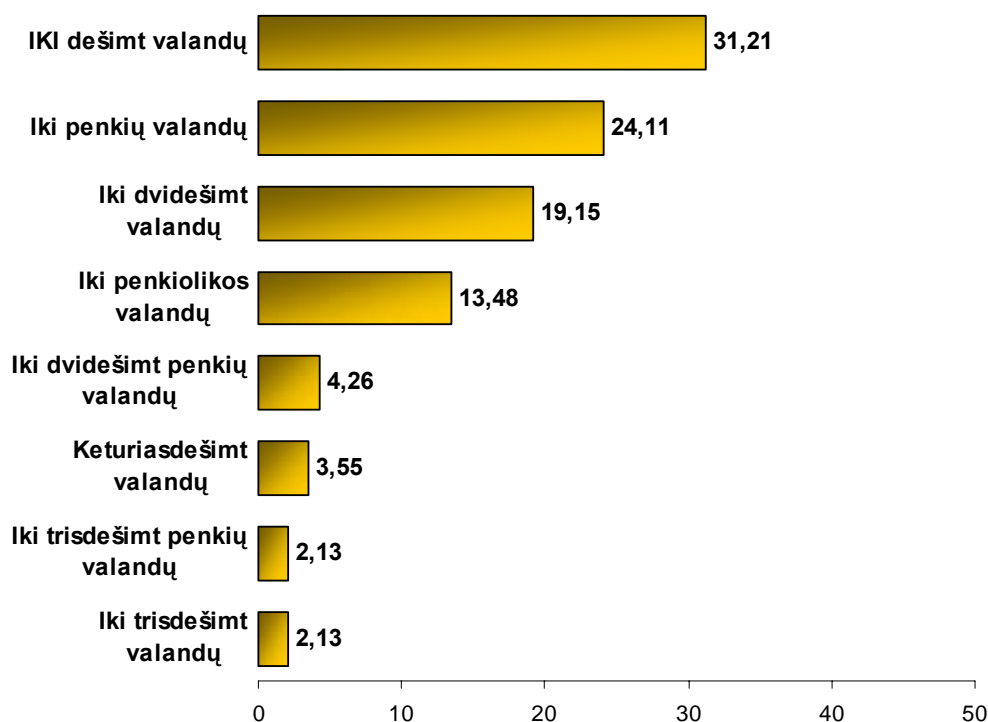
1.4.51 pav. Jei atsakėte „taip“, trumpai atsakykite kodėl? (atkirų universitetų studentų nuomonių palyginimas)

Tie, kurie atsakė, jog nuotolinės studijos nepateisina jų lūkesčių, labiausiai nusivylę dėl to, kad jiems trūksta dėstytojų konsultacijų (72,22 %) ir nuolat susiduriama su įvairiomis techninėmis problemomis (44,44 %), taip pat ir dėl to, jog šiose studijose studentai priversti labai daug laiko praleisti prie kompiuterio, o tai neigiamai atsiliepia jų sveikatai (33,33 %), be to jiems trūksta

bendradarbiavimo su grupės draugais (33,33 %). Nei vienas studijomis nusivylęs nuotoliniu būdu studijuojantis studentas nepažymėjo atsakymo, jog jiems šiose studijose trūksta internetu prieinamos studijų medžiagos (1.4.52 pav.).

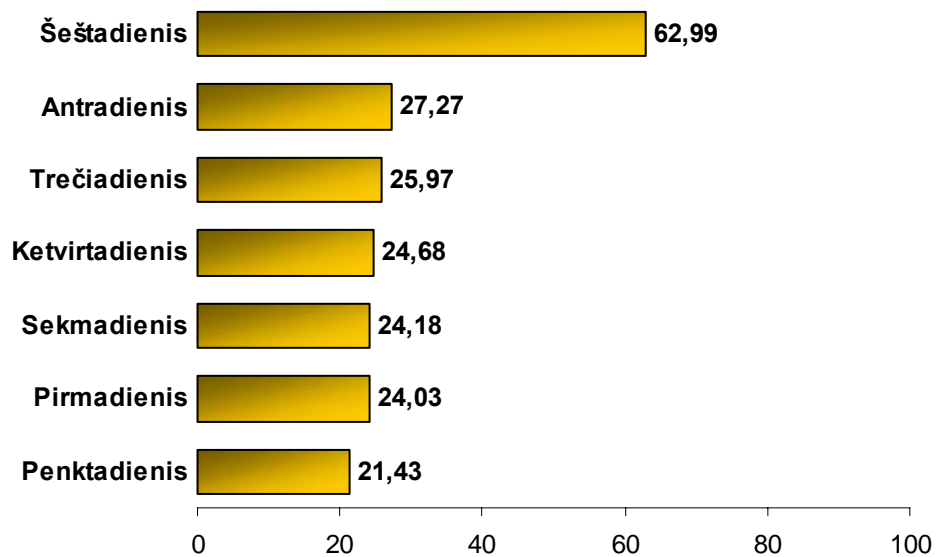
**1.4.52 pav. Jei atsakėte „ne“, trumpai atsakykite kodėl?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

**1.4.53 pav. Kiek apytiksliai valandų per savaitę skiriate studijoms?
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

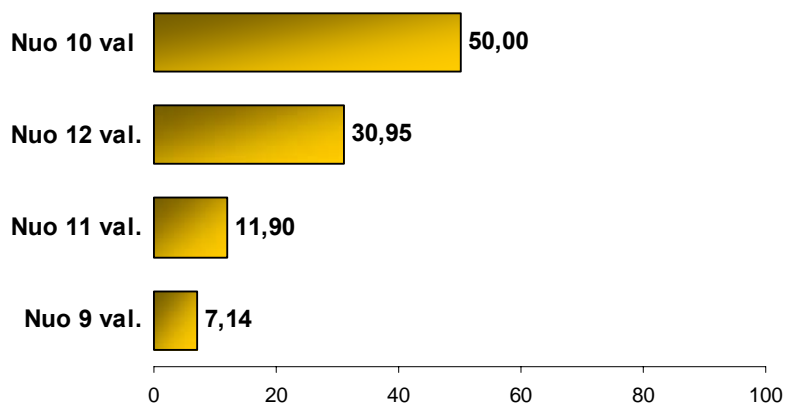
Nuotolinėse studijose studijuojantys studentai per savaitę studijoms dažniausiai skiria iki dešimties valandų (31,21 %), šiek tiek mažiau studentų, studijoms skiria iki penkių (24,11 %) arba iki dvidešimties (19,15 %) valandų per savaitę, nemažai studentų atsakė, jog studijoms jie skiria iki penkiolikos valandų per savaitę (1,48 %). Nors ir nedaug, tačiau buvo nuotoliniu būdu studijuojančių studentų tarpe tokių, kurie atsakė, jog savo studijoms jie skiria iki dvidešimt penkių (4,26 %), iki keturiasdešimt (3,55 %), iki trisdešimt penkių (2,13 %) ir iki trisdešimties (2,13 %) valandų per savaitę (1.4.53 pav.). Tokie skirtumai tarp studijoms skiriamo laiko gal būt atsiranda dėl to, jog vieni nuotolinėse studijose studijuojantys respondentai yra „tikrieji“ nuotolinių studijų studentai, o kiti – nuotolinėse studijose studijuojantys klausytojai.

Nuotolinių studijų studentų buvo klausama kokiomis savaitės dienomis jiems būtų patogu mokytis nuotolinėse studijose. Didžiausia dalis respondentų tvirtino, jog patogiausia diena mokslams jiems yra šeštadienis (62,99 %), mokslams nuotolinėse studijose mažiau pageidaujamos visos kitos savaitės dienos, studentų nuomonė dėl mokslo kitomis savaitės dienomis pasiskirstė labai panašiai (nuo 21,43 % iki 27,27 %), mažiausiai norinčių mokytis buvo penktadieniais (21,43 %) (1.4.54 pav.). Buvo studentų, manančių, jog galėtų skirti laiko mokslui visomis savaitės dienomis – darbo dienomis – po darbo, daugiausiai buvo pageidaujančių, jog mokslas truktų nuo 18 iki 20 valandos, daugiausiai galinčių skirti laiko mokslui ketvirtadieniais, mokytis norėtų nuo 17 arba nuo 18 valandos, o penktadieniais – nuo 18 arba nuo 19 valandos.

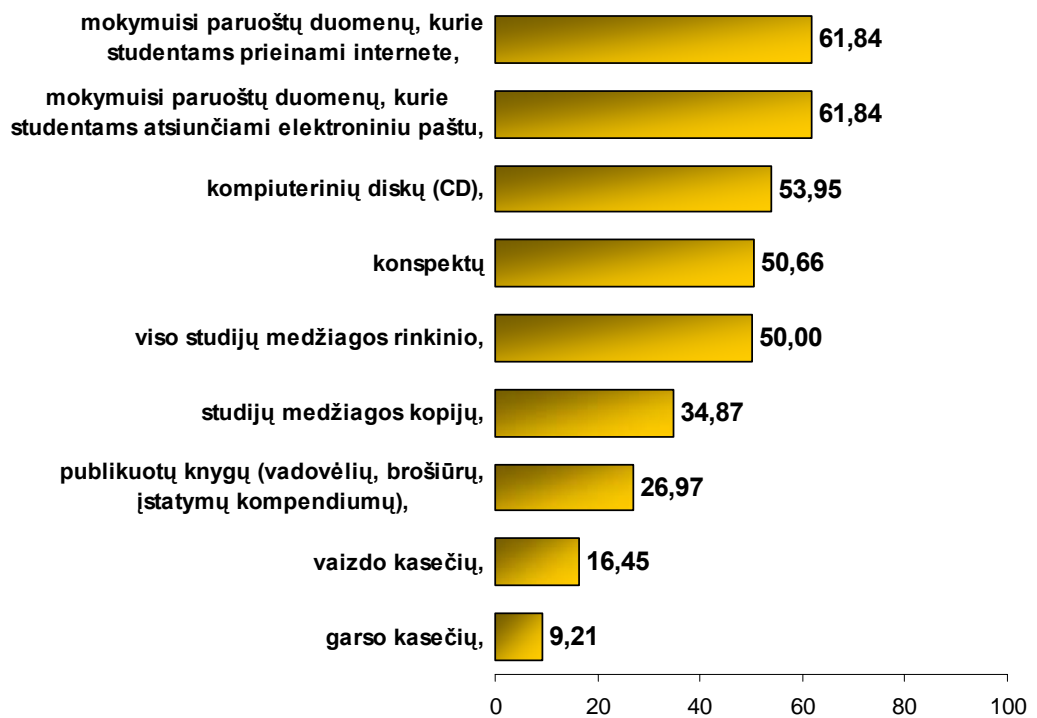
1.4.54 pav. Kokiomis savaitės dienomis Jums būtų patogu mokytis nuotolinėse studijose? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Kadangi labiausiai pageidaujama mokslui nuotolinėse studijose savaitės diena buvo pasirinktas šeštadienis, todėl detalizavome tuos pageidavimus smulkiau. 1.4.48 pav. matyti, jog pusė visų pageidaujančių mokytis šeštadieniais norėtų, jog mokslas prasidėtų 10 valandą ryto (50 %), trečdalis respondentų atsakė, jog jiems šeštadieniais priimtinausia mokslus pradėti 12 valandą (30,95 %), mokytis šeštadieniais nuo 11 valandos norėtų 11,90 % nuotolinių studijų studentų. Mažiausia studentų dalis norėtų šeštadienį mokslus pradėti 9 valandą ryto (7,14 %).

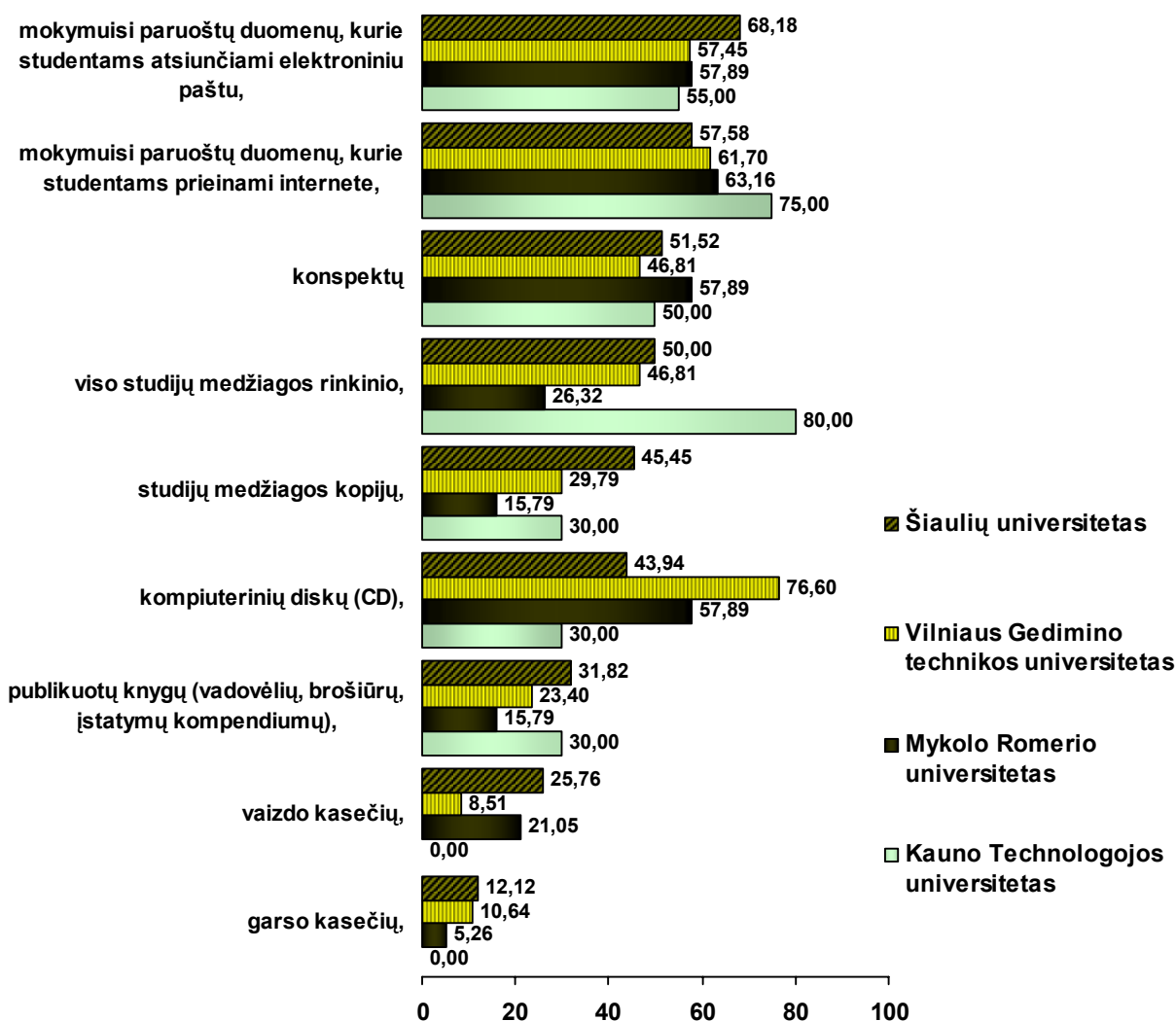
1.4.55 pav. Pageidavimai mokytis šeštadieniais (N=42)

Atsižvelgdami į gautus rezultatus galime daryti prielaidą, kad perspektyvoje nuotolinių studijų tempą ir laiką reikėtų optimizuoti pagal potencialiems studentams patogų režimą. Savarankiškas darbas, konsultacijos „forumuose“ bei „pokalbių kambariuose“ ir t.t., turi vykti vakarais nuo pirmadienio iki penktadienio. Auditoriniai užsiėmimai „on-line“ režimu ir atsiskaitymai, patogiausia, kad vyktų šeštadieniais maždaug nuo 10 valandos ryto.

1.4.56 pav. Kokių mokymosi priemonių, mokantis šiose nuotolinėse studijose, Jūs pageidautumėte? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

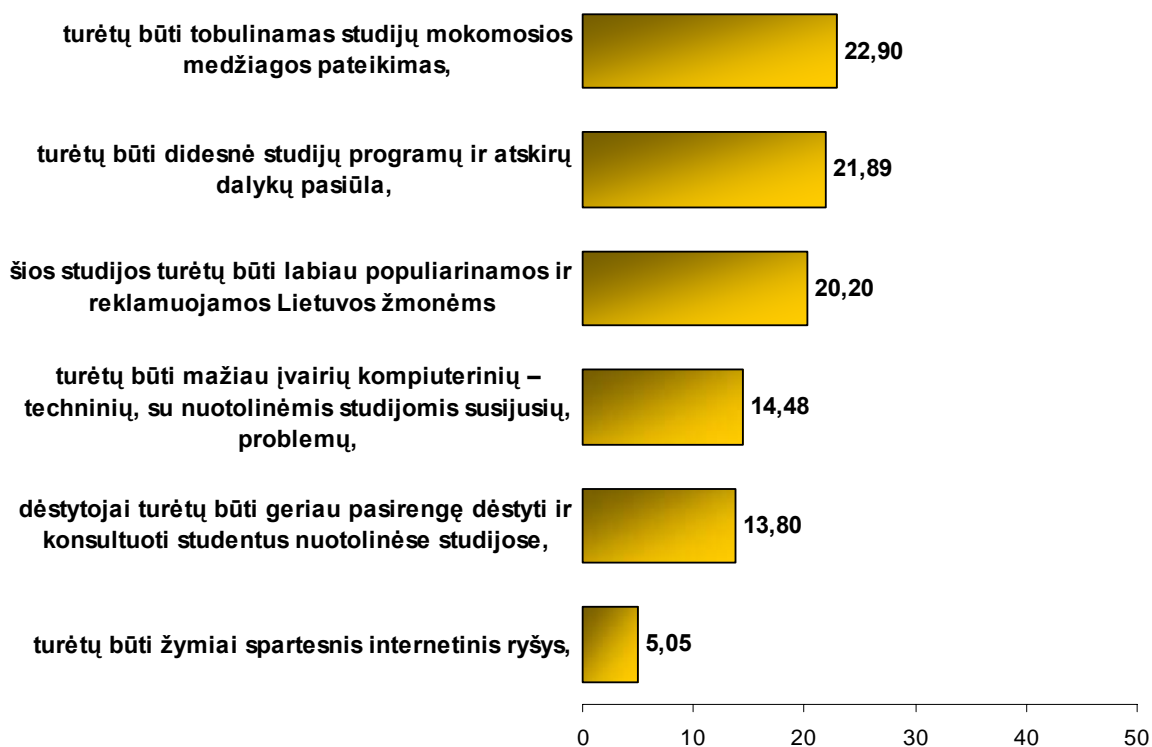
Nuotoliniu būdu studijuojantys studentai labiausiai pageidautų mokymuisi paruoštų duomenų, kurie studentams prieinami internete (61,84 %) ir kurie studentams išsiunčiami elektroniniu paštu (61,84 %), taip pat kompiuterinių diskų (CD) (53,95 %) bei konspektų (50,66 %), ar viso studijų medžiagos rinkinio (50,00 %), mažiausiai nuotoliniu būdu studijuojantys studentai pageidautų tokių mokymosi priemonių, kaip garso (9,21 %) ar vaizdo (16,45 %) kasetės (1.4.56 pav.).

1.4.57 pav. Kokių mokymosi priemonių, mokantis šiose nuotolinėse studijose, Jūs pageidautumėte? (skirtinguose universitetuose nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

1.4.57 pav. matyti kokių mokymosi priemonių labiausiai pageidauja skirtinguose universitetuose nuotoliniu būdu besimokantys studentai. KTU universitete nuotoliniu būdu studijuojantys studentai labiausiai pageidauja viso studijų medžiagos rinkinio (80 %), bei mokymuisi paruoštų duomenų, kurie studentams prieinami internete (75 %). Vilniaus Gedimino technikos universitete nuotoliniu būdu studijuojantys studentai labiausiai pageidauja kompiuterinių diskų (76,60 %), Šiaulių universitete nuotoliniu būdu studijuojantys studentai labiausiai pageidauja mokymui paruoštų duomenų, kurie studentams atsiunčiami elektroniniu paštu (68,18 %), Mykolo Romerio universitete nuotoliniu būdu studijuojantys klausytojai labiausiai pageidauja mokymuisi paruoštų duomenų, kurie studentams prieinami internete (63,16 %), mokymui paruoštų duomenų, kurie studentams atsiunčiami elektroniniu paštu (57,89 %) bei kompiuterinių diskų (57,89 %).

Atviruose pasisakymuose apie tai, kokių dar mokymosi priemonių, mokantis šiose nuotolinėse studijose jie pageidautų, studentai pareiškė šiuos pageidavimus: *Paskaitų; paskaitų transliacijos įrašų; video konferencijų.*

1.4.58 pav. Kokių turėtumėte pasiūlymų Jūsų nuotolinių studijų tobulinimui? (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

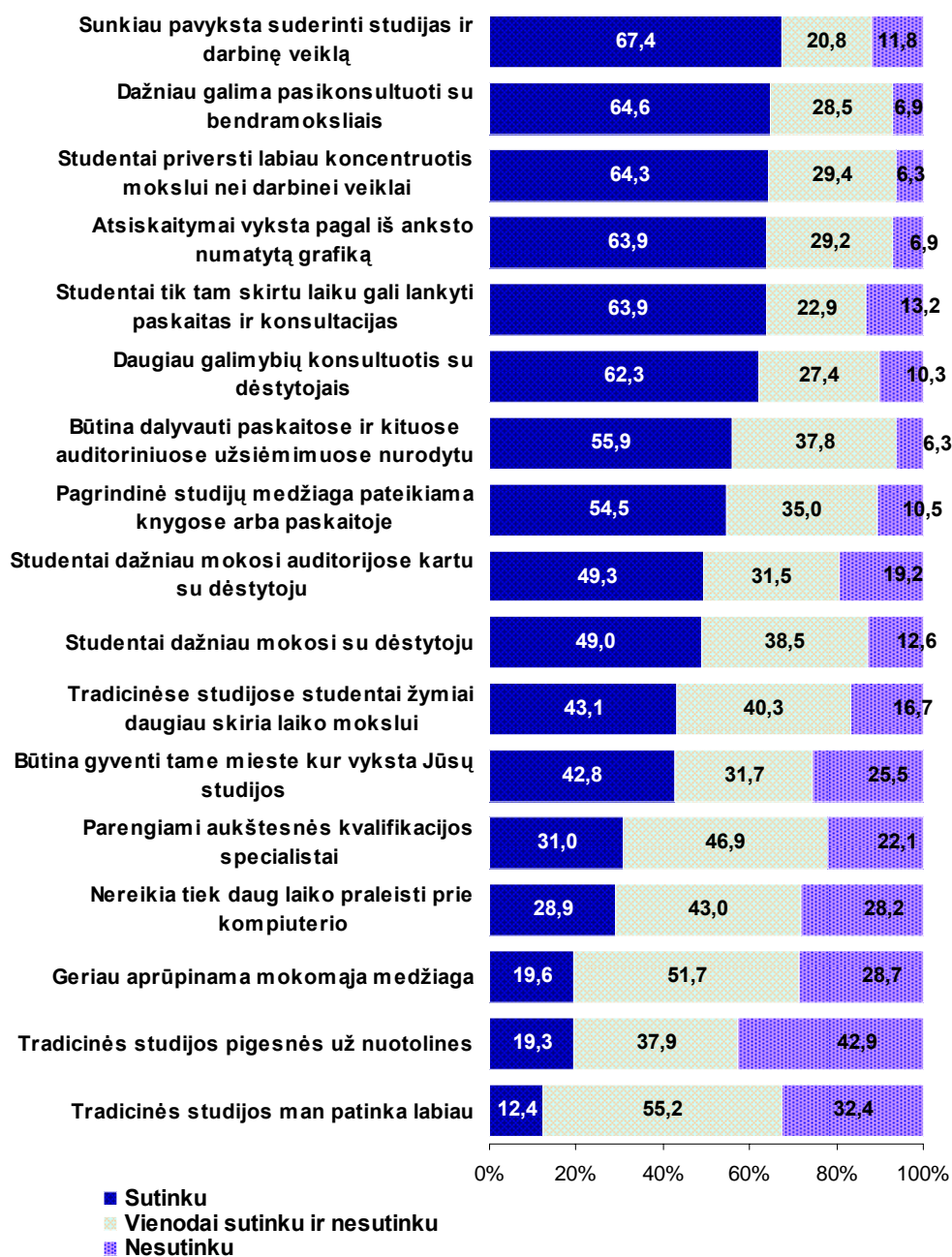
Nuotoliniu būdu besimokančių studentų buvo klausiama kokių jie turėtų pasiūlymų savo nuotolinių studijų tobulinimui. Daugiausiai nuotolinių studijų studentų pritarė teiginiams, jog turėtų būti tobulinamas studijų mokomosios medžiagos pateikimas (22,92 %), turėtų būti didesnė studijų programų ir atskirų dalykų pasiūla (21,89 %), šios studijos turėtų būti labiau populiarinamos ir reklamuojamos Lietuvos žmonėms (20,20 %). Mažiausiai respondentų buvo manančių, jog didelės įtakos nuotolinių studijų tobulinimui turėtų žymiai spartesnis internetinis ryšys (5,05 %) (1.4.58 pav.).

Atsižvelgiant į gautus rezultatus galime teigti, jog išsiskiria trys pagrindinės nuotolinių studijų organizavimo problemos: netobulas mokymosi medžiagos pateikimas, per maža programų ir atskirų dalykų pasiūla bei per mažas nuotolinių studijų populiarinimas Lietuvoje. Siekiant tobulinti mokymosi medžiagos pateikimą, būtina kelti universitetų dėstytojų ir personalo, atsakingo už nuotolinių studijų organizavimą, IKT kompetenciją. Nuotolinių studijų programų pasiūla turėtų būti didinama kryptingai, atsižvelgiant į potencialių studentų ar klausytojų poreikius. Daugelis potencialių studentų tiesiog nežino, kad toks mokymosi būdas tiesiog įmanomas ir kokie turėtų būti

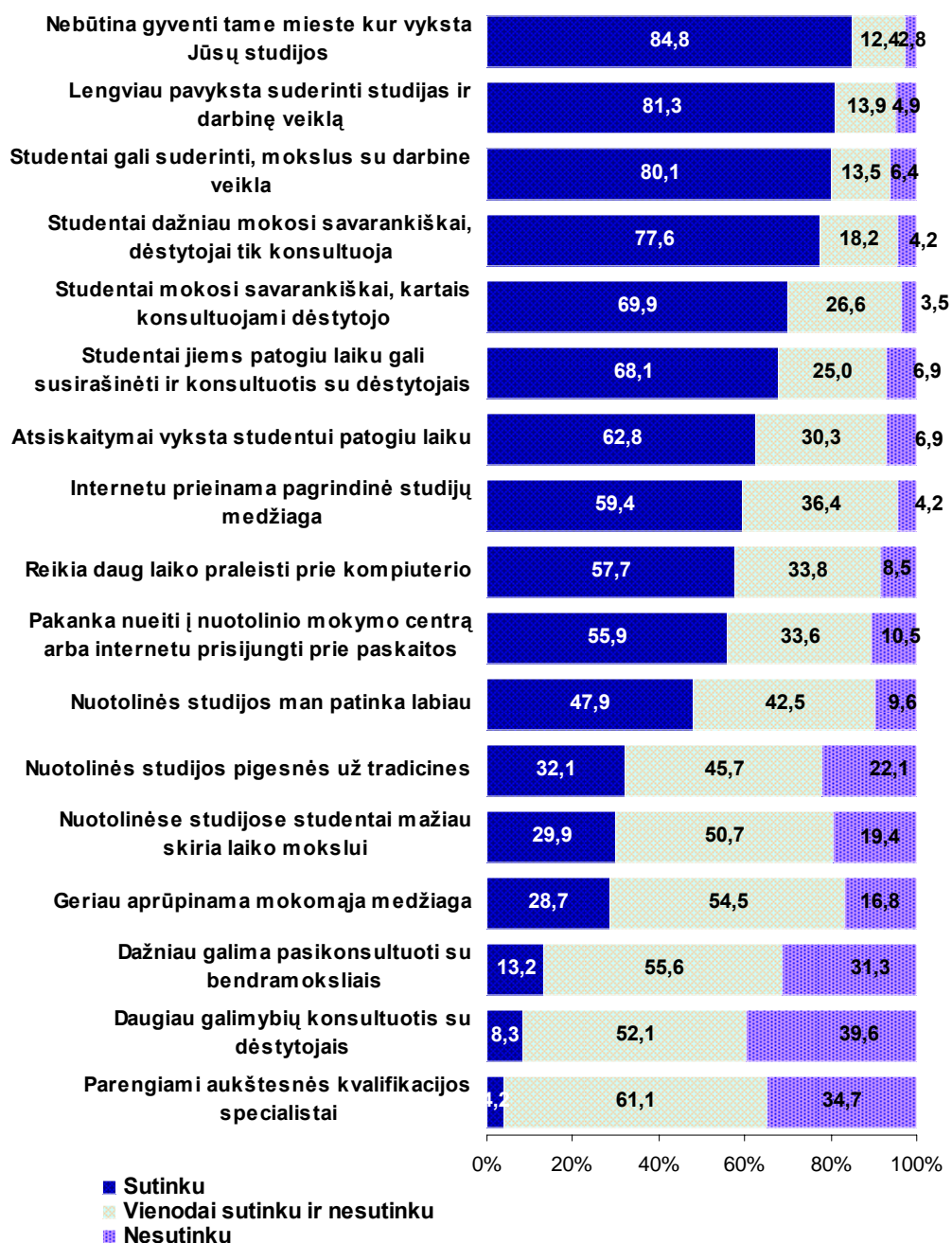
realūs žingsniai siekiant studijuoti nuotoliniu būdu. Nors Lietuvos virtualaus universiteto strategijoje numatyti svarbiausi nuotolinių studijų prioritetai, visgi iš šio tyrimo rezultatų matyti, kad nuotolines studijas būtina populiarinti visais įmanomais būdais, pasitelkiant IKT, spaudą, televiziją, ir t.t.

Atviruose pasisakymuose apie savo pasiūlymus nuotolinių studijų tobulinimui, respondentai rašė: *Trūksta aiškių užduočių bei susistemintos ir pateiktos vienoje vietoje (visu dalyku) mokymosi informacijos; Reikėtų sudaryti tokią mokymosi sistemą, kad užtektų laiko išstudijuoti; reikėtų visą mokymosi sistemą skaidyti į blokus (paketus); turėtų būti daugiau informacijos apie studijų kurso turinį, apimtį, eigą, struktūrą ir pan.; turėtų būti viena erdvė (Virtualus universitetas), kurioje prisijungęs galėčiau patekti į visas aplinkas (skirtingu universitetu), kurios yra man priskirtos, kad nereiktų klaidžioti po skirtingus puslapius ieškant dalykų kuriuos mokaisi.*

Nuotoliniu būdu besimokančių studentų buvo prašoma palyginti nuotolines ir nuoseklias studijas. Respondentai mano, jog mokantis nuoseklioje studijoje sunkiau pavyksta suderinti mokslą ir darbinę veiklą (67,4%), tačiau dažniau galima pasikonsultuoti su bendramoksliais (64,6%), be to, nuoseklioje studijoje besimokantys studentai priversti labiau koncentruotis mokslui nei darbinei veiklai (64,3%), nes studentai tik tam skirtu laiku gali lankyti paskaitas ir konsultacijas (63,9%), o atsiskaitymai vyksta pagal tam tikrą iš anksto numatytą grafiką (63,9%). Labiausiai nuotoliniu būdu besimokantys studentai nesutiko su teiginiu, jog tradicinės (nuosekliosios) studijos pigesnės už nuotolines (42,9%). Mažiausiai pritarimo sulaukė teiginys, jog tradicinės studijos jiems priimtinesnės už nuotolines (12,4%), didžioji dalis nuotoliniu būdu studijuojančių respondentų buvo nelinkę nei pritarti, nei nepritarti šiam teiginiui, 55,2% nuotoliniu būdu studijuojančių studentų šiam teiginiui pasirinko atsakymą „vienodai sutinku ir nesutinku“ (1.4.59 pav.).

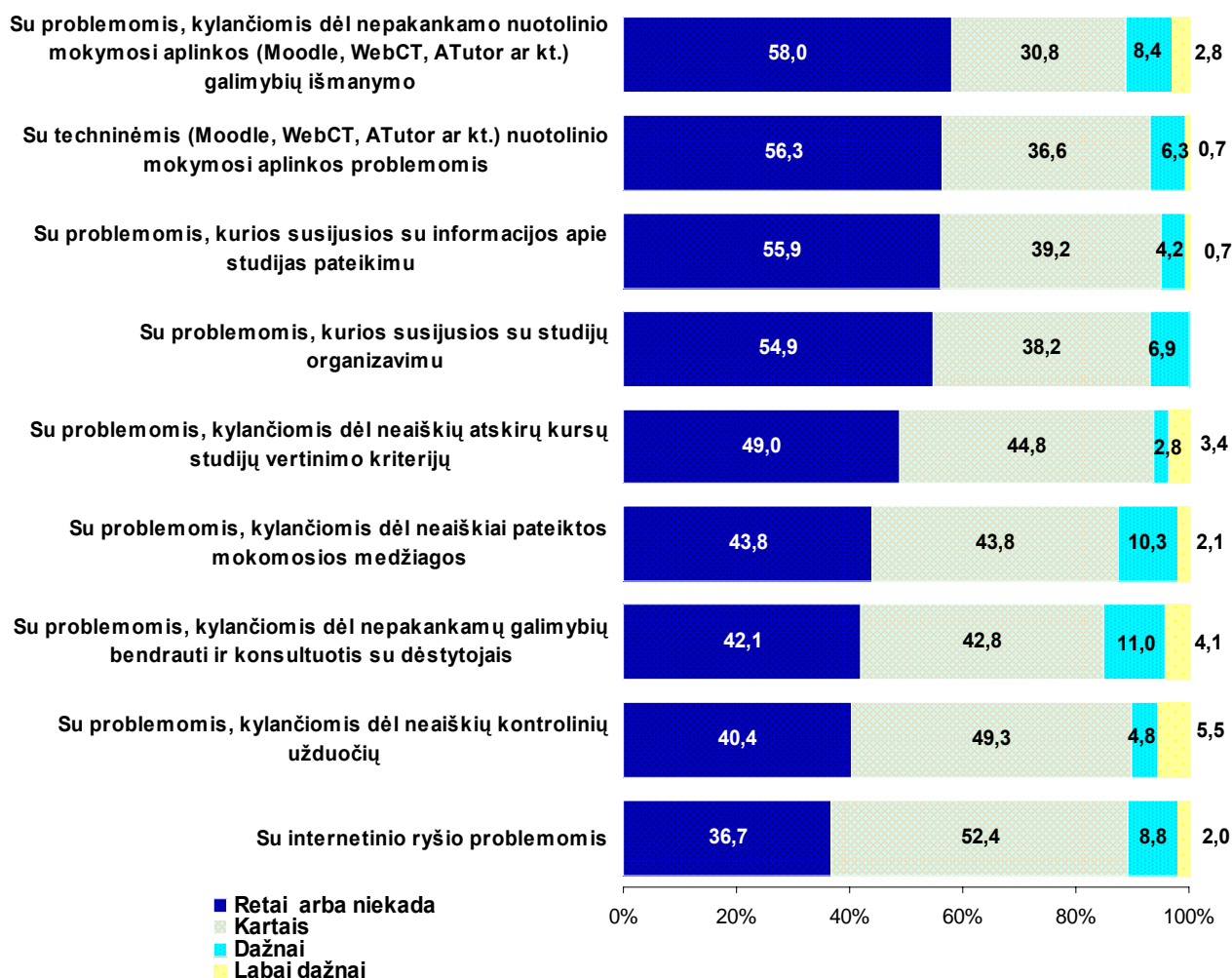
1.4.59 pav. Nuosekliųjų studijų vertinimas
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

**1.4.60 pav. Nuotolinių studijų vertinimas
(nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)**

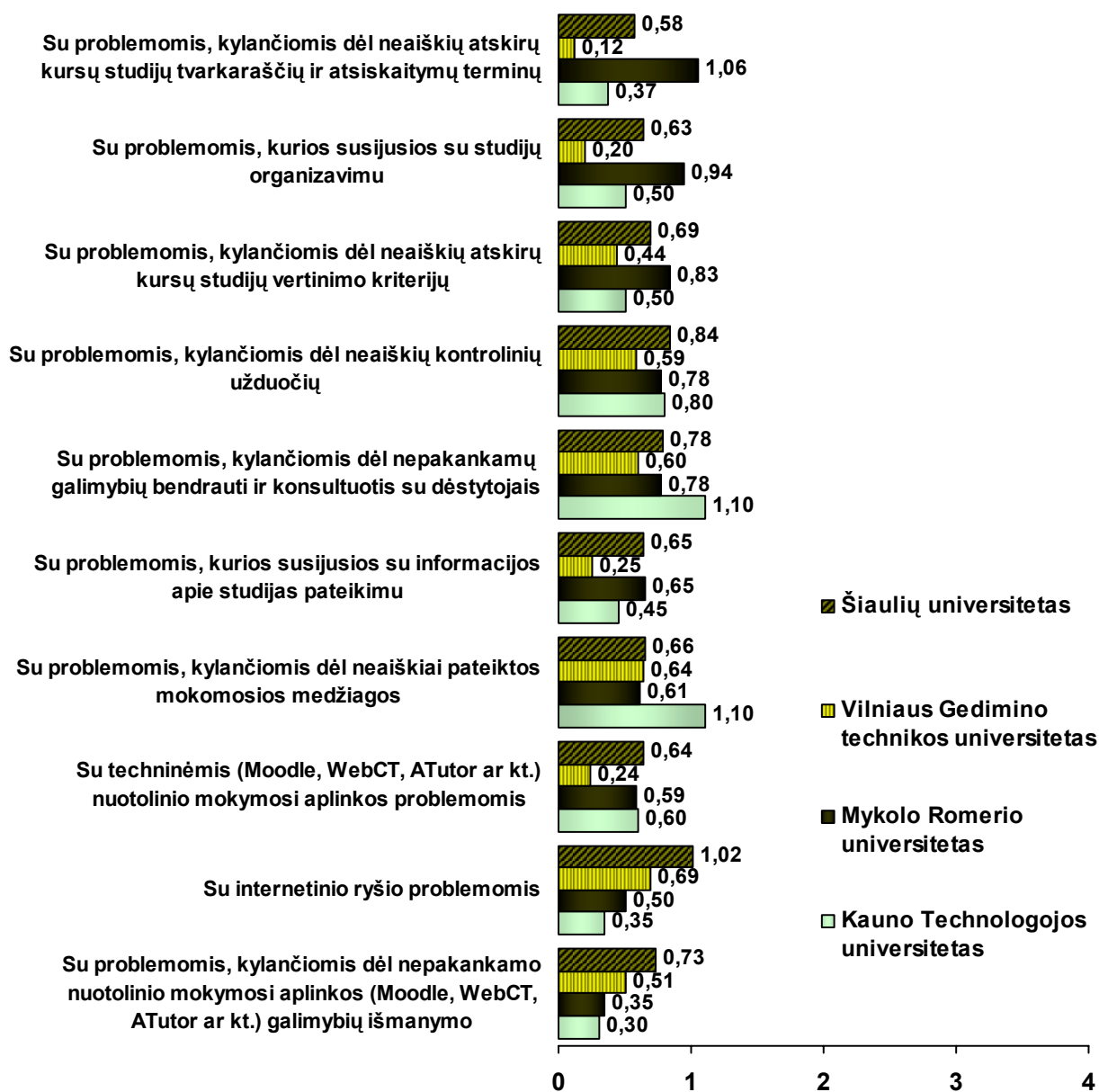
Nuotoliniu būdu besimokantys studentai labiausiai pritarė teiginiui, jog mokantis nuotoliniu būdu nebūtina gyventi tame mieste kur vyksta studijos (84,8 %), taip besimokant lengviau pavyksta suderinti studijas ir darbinę veiklą (81,3 %), studentai dažniau mokosi savarankiškai, dėstytojai juos tik konsultuoja (77,6 %). Mažiausiai respondentai pritarė teiginiui, jog studijuojant nuotoliniu būdu yra daugiau galimybių konsultuotis su dėstytojais (8,3 % teigiamų ir 39,6 % neigiamų atsakymų), respondentai taip pat nemano, jog besimokant nuotoliniu būdu yra

parengiami aukštesnės kvalifikacijos specialistai (34,7 % neigiamų atsakymų ir 61,1 % nei pritariančių, nei nepritariančių šiam teiginiui) (1.4.60 pav.).

1.4.61 pav. Su kokiomis problemomis, studijuodami nuotoliniu būdu, susiduriate dažniausiai (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Dažniausiai nuotoliniu būdu studijuojantiems studentams kyla problemų dėl nepakankamų galimybių bendrauti ir konsultuotis su dėstytojais (11 % „dažnai“), dėl neaiškiai pateiktos mokomosios medžiagos (10,3 % „dažnai“) bei dėl neaiškių kontrolinių užduočių (5,5 % „labai dažnai“, 4,8 % „dažnai“), taip pat internetinio ryšio problemos (8,8 % „dažnai“) (1.4.61 pav.).

1.4.62 pav. Su kokiomis problemomis, studijuodami nuotoliniu būdu, susiduriate dažniausiai (nuotoliniu būdu besimokantys studentai N=154)

Mykolo Romerio universitete nuotoliniu būdu studijuojantys klausytojai, paklausti su kokiomis problemomis dažniausiai susiduria studijuodami, įvardijo problemas, kylančias dėl neaiškių atskirų kursų studijų tvarkaraščių ir atsiskaitymo terminų ($M=1,06$), dėl pačių studijų organizavimo ($M=0,94$), dėl neaiškių atskirų kursų vertinimo kriterijų ($M=0,83$). KTU nuotoliniu būdu studijuojantys studentai įvardino tokias problemas, kaip nepakankamas galimybės bendrauti ir konsultuotis su dėstytojais ($M=1,10$) ir problemas, kylančias dėl neaiškiai pateiktos mokomosios medžiagos ($M=1,10$). ŠU ir VGTU nuotoliniu būdu studijuojantys studentai dažniausiomis įvardino internetinio ryšio problemas ($M=1,02$) (1.4.62 pav.).

Apibūdinat, kas perkančiojoje organizacijoje sudaro akademinis ir suderinamumo barjerus, palyginti su kitomis institucijomis ir nustatant kokių priemonių perkančioji organizacija galėtų imtis, norėdama sumažinti šiuos barjerus, galime teigti, jog ryškiai išreikštų tiek akademinis, tiek suderinamumo barjerų nėra. Perkančiojoje organizacijoje pastebimos šios nuotolinių studijų organizavimo ir vertinimo tendencijos:

- išryškėja nežymios mokymosi turinio parengimo problemos, kurios priklauso tiek nuo dėstytojo, tiek nuo klausytojo, kompetencijos ir jų individualių savybių.
- nežymios studijų organizavimo problemos, susijusios su studentų darbo ritmo nesuderinamumu.
- šios organizacijos labiau nei kitų tyrime dalyvavusių organizacijų respondentų nuomonėse pakankamai ryškios pozityvios nuotolinių studijų vertinimo nuomonės.

1.5 Ekspertinis interviu

Atliekant tyrimą buvo naudotas apklausos žodžiu tyrimo metodas (interviu). Tyrime dalyvavo Lietuvoje dirbantys ekspertai, atsakingi arba dalyvaujantis organizuojant ar realizuojant nuotolinį mokymąsi. Šiame tyrime ekspertus atstovavo Kauno Technologijos universitete distancinio mokymo centro technologijų skyriaus vedėjas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto nuotolinių studijų centro direktorius, Lietuvos informacinių technologijų centro direktorius ir jo pavaduotojas, Šiaulių ir Klaipėdos universitetuose nuotoliniu būdu besimokantiems studentams dėstančios lektorės.

Vienas respondentas įvardino, kad technologinių barjerų nuotolinėms studijoms praktiškai nėra, nes technologijos naudojamos pakankamai daug kur, jomis moka naudotis įvairaus amžiaus žmonės. Visos aukštosios mokyklos turi pakankamą techninę bazę, pakankamai solidžią serverių bazę. Paslaugos tiekėjo investicijos į nuotolinio mokymo techninį organizavimą yra palyginus nedidelės. Tam nebūtinai ypač modernūs serveriai, tam nebūtinai ypatingos spartos linijos. Šiuo metu visos aukštosios mokyklos turi pakankamai gerą nuotolinių studijų organizavimui skirtą infrastruktūrą. Net kai kurios vidurinės mokyklos taip pat turi pakankamas galimybes nuotolinių studijų organizavimui. Šiuo metu kompiuteriniai serveriai tikrai nėra brangūs ir pakankamai lengvai įperkami universitetų. Besimokančiam nuotolinėse studijose studentui pilnai pakanka turėti ne patį moderniausią, bet funkcionalų personalinį kompiuterį. Pilnai pakanka ne greičiausios bet vidutinės interneto spartos. Taip pat vartotojui nereikia jokios programinės įrangos, pilnai pakanka jau turimos jo kompiuteryje programinės įrangos. Virtualios mokymosi aplinkos veikia naudojantis interneto naršyklėmis. Tiekėjas tuo pačiu gali pasiūlyti paprastai prieinamą atviro kodo mokymosi

aplinkų. Vakarų valstybių universitetuose jau įprasta naudotis įvairiomis mokymosi aplinkomis. Viena iš svarbiausių problemų - išmanant mokymosi virtualioje erdvėje ypatumus, parengti gerą mokymosi kursą. Specialistų, gebančių tinkamai parengti mokymosi kursą ar modulį Lietuvoje, išties nėra daug. Todėl nuotolinio mokymosi kurso parengimas yra brangiai apmokamas, aukštos kompetencijos reikalaujantis darbas. Dažnai dėstytojų kvalifikacijos retingiai pavirsta paprasčiausiomis technologinėmis konsultacijomis. Dėstytojui prioritetas, kaip įkelti vieną ar kitą dokumentą, bet ne tai kas jame pateikta ir kaip reikia organizuoti nuotolinį mokymąsi, kurso struktūrą, logiką, studentų aktyvumus ir t.t. Taigi, infrastruktūrinių barjerų praktiškai nėra.

Kokie gi pagrindiniai barjerai? Jeigu žmogus nori mokytis Lietuvoje, jis turi daug galimybių mokytis ne tik distanciniu būdu. Tuo tarpu vyresnio amžiaus žmonių bendravimui elektroninėje erdvėje kyla problemų. Jaunesnio amžiaus studentai, studijuodami tokiu būdu, tarsi netenka galimybės „studentauti“, dalyvauti įvairiose studentiškosiose veiklose arba tiesiog būti studentiškoje akademinėje bendruomenėje.

Renkantis studijų būdą, studentams nemažą įtaką daro jų tėvai, giminaičiai. Ieškant veiksnių socialinėje aplinkoje taip pat atrasime, kad tiesiog kultūriškai susiformavo neigiamos nuostatos, „negi nuotoliniu būdu ką nors dorai galima išmokyti ir t.t.“. Štai, jeigu sūnus ar dukra, mokydamasis tradiciniu būdu, daugybę laiko praleidžia baruose ir klubuose, pasimokęs trejetą dienų išlaiko egzaminus. Tuomet tėvai lieka patenkinti. O nuotoliniu būdu - vis dar ne.

Kitas barjeras - tai pedagoginio personalo nepasirengimas nuotolinėms studijoms. Dominuoja klasikinė „Herberto“ pedagogika: „man reikia kreidos, lentos ir mokinių akių - daugiau nieko“. Todėl mokytojai, dėstytojai, pedagogai neskiria tam ypatingo dėmesio, nesidomi ir t.t.

Dar vienas barjeras - rinkos nebuvimas. Bet kuris Lietuvoje gyventis asmuo, nors ir būdamas toli nuo didmiesčių ar universitetu, Lietuvos masteliais nėra labai nutolęs nuo bet kurio taško Lietuvoje. Neakivaizdinių studijų studentai, anot eksperto, gali sėkmingai važinėti į sesijas be jokių didelių laiko ir finansinių sąnaudų. Pavyzdžiui, Kauno technologijos universitetą, Medicinos universitetą, Vytauto didžiojo universitetą, galima pasiekti iš bet kurio Lietuvos taško per 2-3 valandas. Todėl, tarsi ir nebūtų itin ryškaus socialinio ar ekonominio būtinumo šių nuotolinių studijų plėtojimui. Jei paliesti neformaliąsias studijas, pavyzdžiui, ar tikrai tikslinga mokytojui keletą kartų per metus važiuoti į Vilnių ir tris dienas kelti kvalifikaciją. Gal galima tai realizuoti nuotoline forma? Taigi, formaliųjų studijų socioekonominis, geografinis pasiekiamumas yra gana geras. Tai galima paaiškinti Lietuvos, kaip mažos valstybės specifika. Pasaulyje labiausiai šios studijos išplėtotos Skandinavijos valstybėse. Šiose valstybėse ir dėl didelių atstumų, ir dėl klimato sąlygų išties nėra paprasta pasiekti vieną ar kitą vietovę. Taigi, šiose valstybėse socioekonominis faktorius yra labai svarbus. Šie pamąstymai, kaip minėjo respondentas, lieka neaktualūs, turint

mintyje specialiųjų poreikių asmenis. Specialiųjų poreikių asmenims dažnai nuotolinės studijos būna bene vienintelė galimybė studijuoti.

Nežiūrint išsakytų minčių, nuotolinės studijos Lietuvoje vis tiek yra patrauklios, nes tai laiko atžvilgiu labai lanksti sistema, leidžianti mokytis kada nori ir kur nori. Taigi svarbiausia lankstumas, patogumas, prieinamumas.

Kai kurie ekspertai taip pat įvardino ir tam tikrus institucinius trūkumus arba barjerus. Ši forma, ekspertų nuomone, vis dėlto yra brangi, nereikia susidaryti klaidingos nuomonės, kad koks nors nuotolinis kursas „sukasi pats“, paspaudus vieną ar keletą klavišų. Dažnai reikia dėstytojo ar kito konsultanto pakankamai aukštų kompetencijų konsultuojant. Kita aktuali problema yra ta, kad nuotolinės studijos kaip forma nėra įteisintos. Šiuo metu Lietuvoje įteisintos *dieninės, vakarinės, neakivaizdinės* bet tik ne *nuotolinės* studijos. Už neakivaizdinėms studijoms skirtus pinigus, nuotoliniu būdu studijuojančio studento neparengsime.

Dar vienas barjeras, kurį svarbu paminėti, tai organizacinis finansinis, pedagoginio personalo nepasirengimo barjeras. Dažnai virtualioje erdvėje nuotolinis mokymas nerealizuojamas taip, kaip jis galėtų būti realizuojamas. Dažnai nuotolinis mokymas suvedamas tik į vaizdo konferencijas. Dėstytojas paima savo konspektą, jį perveda į pateikties elektroninį formatą ir skaito tas pačias paskaitas per internetą. Čia ne nuotolinis, bet „televizinis“ mokymas. Kitas kraštutinumas, kuomet visą laiką naudojamos virtualios mokymosi aplinkos, tačiau prarandamas studento ir dėstytojo gyvas kontaktas. Taigi, nuotolinis mokymasis nėra vaizdo konferencija ir nuotolinis mokymasis nėra vien tik virtuali erdvė. Kita problema, yra sertifikavimo problema. Ar galima prilyginti nuosekliųjų tradicinių studijų studento mokymąsi nuotoliniu būdu studijuojančio studento mokymuisi? Jei tik studentai sąžiningai siektų įgyti žinių, gebėjimų, o ne naudotis diplomo teikiamomis karjeros, statuso privilegijomis, tuomet taip. Kaip šiuos dalykus pamatuoti ir įvertinti iki galo nėra aišku. Šia prasme nuotolinis mokymasis sąlyginai gali būti įvardinamas kaip „teisėtas“ diplomo pirkimas.

Taigi, apibendrinat išsakytas mintis, nuotolinių studijų organizavimas, dubliuojant tokias pačias nuosekliųjų studijų programas nėra iki galo tikslingas ar naudingas.

Kito ekspertinio interviu metu buvo išsakytas pastebėjimas, jog Lietuvoje išties gerai išvystyta nuotolinio mokymosi centrų ir kitos infrastruktūros technologinė bazė. Buvo realizuojami projektai, kurių rėmuose buvo pateiktos ekspertinės ir metodinės rekomendacijos, kaip reikėtų tobulinti studijas, pasitelkiant nuotolinio mokymosi būdą. Kaip negatyvus momentas buvo įvardinta tai, kad dažnai nuotolinės studijos organizuojamos daugiau atskirų asmenų iniciatyvų pagrindu, o ne institucijos iniciatyva. Nors valstybės dokumentuose, strategijoje ir kitur, pakankamai progresyviai apibrėžiama virtualaus universiteto idėja, minint nuotolinių studijų svarbą ir kt., tačiau egzistuoja

gana rezervuotas požiūris į nuotolines studijas ir ypač tarpinstitucinio bendradarbiavimo aspektu. Dažnai atskirų distancinio mokymo centrų funkcijos pakankamai neapibrėžtos, šių centrų įgaliojimai yra gana riboti. Pats distancinio mokymo centras negali dalyvauti teikiant studijas ir jas po to sertifikuojuant ar išduodant diplomą. Taigi, centras negali būti studijas organizuojančiu padaliniu. Nuotolinių studijų centras lieka tik kaip paprastas techninis centras. Taip pat nuotolinėse studijose nėra iki galo realizuojamas tęstinis mokymasis. Kaip dar vieną privalumą respondentas įvardino, tai, jog studijų moduliai pasiūlomi klientams ir išorės, ne studentams, besimokantiems universitete, o kitiems asmenims, kurie pageidauja kelti savo profesinę kvalifikaciją. Taip pat nuotolinio mokymosi privalumas yra ir tas, kad tam tikram regione aukštos klasės specialistai praktiškai neatsitraukę nuo savo darbinės veiklos gali sėkmingai studijuoti. Tuo būdu neprarandamas aukštos klasės specialistas, arba jis nevežinėja į kitus miestus studijuoti.

Dar vieno atsakingo už nuotolinių studijų organizavimą eksperto nuomonė susifokusavo tik į dvi problemas. Pirmoji problema - kokybiškos studijų medžiagos parengimas ir antroji - nepakankama tiek dėstytojų, tiek studentų informacinė komunikacinė kompetencija.

Respondentų buvo įvardinti ir tokie negatyvūs momentai, kaip studentų nesąžiningumas. Studijuojant nuotoliniu būdu, nemotyvuoti mokslui studentai turi geresnes galimybes nusirašyti. Taip pat beveik visi ekspertinio interviu reprezentantai, išsakydami nuotolinio mokymosi privalumus, akcentavo šių studijų lankstumą - studentas, būdamas labai užsiėmęs, gali sau patogiu laiku įgyti žinių ir taip kelti savo kvalifikaciją.

Apibendrinat galime teigti, kad nuotolinės studijos yra patrauklus studijų būdas, leidžiantis studentui mokytis kada nori ir kur nori, tuo pačiu neatsitraukus nuo pagrindinės darbinės veiklos. Šis būdas ypač svarbus specialiujų poreikių asmenims. Lietuvoje pakankamai neblogai išvystyta nuotolinio mokymosi infrastruktūra. Pagrindiniai nuotolinių studijų barjerai ir trūkumai yra šie: institucinis nenoras bendradarbiauti tarp atskirų institucijų, kokybiškos mokymosi medžiagos problema, nepakankama studentų ir dėstytojų informacinė komunikacinė kompetencija, situacinis barjeras - mažos valstybės teritorijos specifika, ir dispozicinis barjeras yra tas, kad Lietuvos gyventojų nuostatos į nuotolinį mokymąsi vis dar pakankamai rezervuotos. Siekiant tobulinti nuotolines studijas būtina kelti dėstytojų ir studentų informacinę kompiuterinę kompetenciją, tobulinti atskirų nuotolinių kursų, modulių parengimą, nuotolines studijas valstybiniu lygmeniu būtina galutiniai įteisinti ne kaip būdą, bet kaip formą, taip pat ieškoti būdų kaip galėtų būti skatinamas tarpuniversitetinis, tarpinstitucinis bendradarbiavimas realizuojant virtualaus universiteto viziją. Lietuvos Nacionalinė darnaus vystymosi strategija šiuo metu atnaujinama, atsižvelgiant į naujas Europos Sąjungos darnaus vystymosi tendencijas bei įgytą patirtį. Spartinant darnaus vystymosi nuostatų įgyvendinimą, praktikoje turėtų būti efektyviau išnaudojamas aukštųjų

mokyklų mokslo potencialas, tobulinamos studijų programos, plėtojamas mokslininkų, politikų ir verslo bei socialinių partnerių bendradarbiavimas. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2007 m. spalio 2 d. patvirtino Nacionalinę darnaus vystymosi švietimo 2007–2015 metų programą, kurios paskirtis – sukurti darnaus vystymosi švietimo sąlygas, tobulinti formaliojo bei neformaliojo švietimo, savišvietos bei visuomenės informavimo kokybę, kad kiekvienas žmogus gebėtų prisidėti prie darnaus vystymosi – asmeniškai, profesine veikla, dalyvaudamas visuomenės gyvenime – vietos ir pasaulio mastu. Taigi, kiekvienas modernus universitetas turėtų sudaryti plačias galimybes kiekvienam potencialiam studentui ar klausytojui rinktis pageidaujamas studijas, jų formas ir būdą. Atsižvelgdamas į šiuolaikinius visuomenės mokymosi visą gyvenimą poreikius ir pasaulines aukštojo mokslo raidos tendencijas, Lietuvos universitetai jau siūlo dalį studijų programų, pritaikytų nuotolinėms studijoms.

1.6 Nuotoliniu būdu studijuojančių studentų apklausa žodžiu

Grupinio interviu metodo pagalba, buvo apklausti nuotoliniu būdu Mykolo Romerio universitete studijuojantys studentai (klausytojai), kurie buvo priimti studijuoti pagal projektą „Universitetinių studijų prieinamumo gerinimas taikant naujausias informacines ir komunikacines priemones“.

Studentai (klausytojai) yra labai patenkinti šiomis studijomis ir pasisakė už tai, jog tokios studijos yra naudingos ir perspektyvios. Šios studijos kai kurioms studentėms, kurios gyvena toliau ir augina vaikus, yra vienintelė galimybė studijuoti ir tobulinti kvalifikaciją. Studentai šią galimybę studijuoti įvardino kaip puikų šansą išbandyti savo galimybes.

Pokalbyje studentai pasiūlė, jog būtų racionaliau, jei būtų mokomasi ne po atskirą dalyką, o apjungiant keletą dalykų į paketus. Pavyzdžiui, tokius dalykus kaip filosofija, psichologija, istorija, galima mokytis kartu. Studentų buvo akcentuojamos kai kurios studijų organizavimo problemos. Studentai minėjo, jog šių studijų laikotarpis per trumpas, studijos per daug intensyvios. Sunku atlikti įvairių dėstytojų užduotus savarankiškus darbus. Studentai skundėsi, kad atsikaitymo laikotarpis jiems yra per trumpas. Studijose buvo per daug tarpinių atsikaitymų, į kuriuos reikėjo įdėti labai daug darbo. O šie darbai buvo vertinami labai menkai. Pavyzdžiui, filosofijos buvo net keturi labai menkai vertinami atsiskaitymai, o įdirbio reikėjo labai didelio. Filosofijos buvo tik įskaitos, o atrodė, kad buvo mokomasi labiau nei egzaminui. Vieni studentai apgailestavo, kad per mažai laiko galėjo skirti studijoms. Jei būtų skyrę daugiau, tuomet būtų sėkmingai išsilaikę visas

įskaitas ir egzaminus. Taip atsitiko todėl, kad projekto tikslas buvo supažindinti klausytojus su nuotolinių studijų galimybėmis ir paskatinti juos tęsti studijas toliau.

Daugeliui nuotoliniu būdu studijuojančių studentų mokytis buvo labai sunku, nes reikėjo derinti darbą, šeimos, vaikų problemas ir nuolatinį mokymąsi vakarais. Dalis studentų manė, kad sugebėjimas suspėti priklauso nuo studento asmenybės. Vieni galbūt jau nuo 22 valandos ėjo miegoti, o kiti dar turėjo jėgų mokytis. Dėl šios priežasties vieni apgynė, išlaikė visas įskaitas ir kursinius, o kiti ne.

Klausytojai atėjo į šią programą dėl to, kad galėtų studijuoti savo tempu savo galimybėmis, norėjo kuo daugiau savarankiškai įgyti žinių ir, kad tos žinios būtų „tvirtos“.

Taigi, studijų tempas, dėl projekto specifikos, buvo per greitas. Kita dalis studentų manė, jog tarpiniai atsiskaitimai nebuvo per daug sunkūs, nes dėstytojai atsižvelgė į tarpinių atsiskaitymų rezultatus. Viena studentė, kuri nuotoliniu būdu mokėsi anksčiau kitame universitete, teigė, jog tuomet dėstytojai visiškai nemokėjo naudotis nuotolinio mokymosi aplinka ir tiesiog susirašinėdavo elektroniniu paštu. Minėtose studijose už atskirus kreditus buvo sumokėti pinigai, bet dėstytojai neatsakydavo, nebendradavo. Realizuojant Mykolo Romerio universiteto vykdomą projektą, dėstytojai žymiai geriau mokėjo naudotis nuotolinio mokymosi aplinkomis (gal tik pradžioje jiems tai sekėsi sunkiau).

Taip pat studentai minėjo, jog mokymosi medžiagoje stigo pavyzdžių. Buvo nepatogus konsultavimo laikas (buvo paskirta 16 valanda) ne visi galėjo tuo metu prieiti ir prisijungti prie forumo. Kai kuriems studentams šis laikas buvo netinkamas. Studentai siūlė, kad galbūt dėstytojas penktadienio vakarą galėtų aptarti su studentais visos savaitės savarankiško ar kitokio mokymosi rezultatus. Kartais būdavo ir taip, jog dėstytojai atsakydavo: „čia ne mano klausimas atsakys kitas dėstytojas“. Studentai užduodavo (forume) klausimus vienam dėstytojui, bet ateidavo kitas ir dalis klausimų likdavo neatsakyta. Studentai siūlė, kad galima būtų į mokymosi aplinką įdėti studentų ir dėstytojų nuotraukas, tuo būdu būtų gal kiek kitoks bendravimas. Studentai pakankamai gerai vertino mokymosi medžiagos turinį. Jis buvo pakankamai gerai atskleistas. Gal tik medžiagos buvo kiek per daug. Filosofijos dėstytojas akcentavo, jog šiems nuotolinių studijų studentams mokymosi medžiaga buvo parengta daug kokybiškiau nei neakivaizdininkams. Studentai įėję į mokymosi aplinką, galėjo rasti pilnatekstę medžiagą ir daug papildomų nuorodų. Vieniems studentams teisės teorijos dalyko mokymosi medžiaga buvo pateikta aiškiau vadovėlyje nei nuotolinių studijų medžiagoje, kitiems priešingai. Dalis studentų minėjo, jog pateiktoje mokymosi medžiagoje trūko logikos ir pavyzdžių, sprendimų. Vėliau pavyzdžiai studentams buvo pateikti. Taip pat studentai minėjo, jog buvo atvejis, kuomet neveikė teisės teorijos dėstytojo ir studentų forumas. Teisės teorijos dėstytojas net barė, kad nedalyvavome forume, o studentai išvis nematė, to forumo.

Dėstytojas teigė, kad studentams buvo pateikta medžiaga, tačiau tos medžiagos studentai nematė. Studentai (klausytojai) taip pat minėjo, jog neatsidarinėjo kai kuri vaizdinė medžiaga (skaidrės). Neatsidarinėjo įvadinės paskaitos skaidrės, filmuota auditorinė paskaita. Studentai manė, kad galbūt jų nespirtus internetinis ryšys, gal būtent dėl to jie negavo kai kurių dokumentų. Studentai labai pozityviai atsiliepė apie iškilusių techninių problemų sprendimus. Buvo paskirtas atsakingas darbuotojas, kuriam paskambinus viskas išsprendavo. Studentai įvardino, jog forumo forma ne pati patogusia, juolab, kad dėstytojai ne visuomet atsakydavo į pateiktus klausimus. Forumuose visi tekstai išlikdavo, o pokalbių kambariuose – išsitrindavo, o tai ne visiems patiko ir buvo patogiu.

Apžvelgiant MRU klausytojų nuomonę matyti, jog studentai labai pageidavo, kad nuotolinės studijos ir toliau vyktų. Studentai (klausytojai) pageidavo, kad dėstytojai į šią studijų formą ar būdą žiūrėtų rimčiau. Kai kurie dėstytojai nesugebėjo naudotis elementariais dalykais nuotolinio mokymosi aplinkoje. Klausytojai siūlė, kad reikia organizuoti dėstytojų apmokymus kaip naudotis nuotolinio mokymosi aplinka. Dalies studentų manymu, dieninėse studijose studentai išmoksta geriau, tačiau jie neturėtų galimybės jose studijuoti. Kiti studentai mano, jog šiose studijose yra geriau. Čia gali užduoti klausimą net ir naktį, o ryte gali rasti atsakymą. Šios studijos patogios dar ir tuo, kad studentas mokosi savarankiškai, planuoja savo laiką, atsikaitymų laiką ir t.t. Klausytojų nuomone, dėstytojai studentų darbus vertino pakankamai objektyviai, atsižvelgdami į esamą situaciją ir studentų galimybes.

Apibendrinat apklausos žodžiu (interviu) rezultatus galime teigti, jog MRU nuotolinių studijų klausytojai yra patenkinti šiomis studijomis, jie įgijo daug naujų kompetencijų, kurias galės pritaikyti savo darbinėje veikloje. Šis studijų būdas jiems buvo patogi ir bene vienintelė galimybė studijuoti ir tobulinti kvalifikaciją. Klausytojai pozityviai vertino dėstytojų ir organizatorių pagalbą, studijų medžiagos parengimo kokybę ir patį studijų organizavimą.

Išvados

Apibendrinat tyrimo rezultatus galime teigti, jog Lietuvos aukštosios mokyklos siekia gerinti aukštojo mokslo prieinamumą, pasitelkiant informacines komunikacines technologijas, diegiant nuotolines studijas ir liberalizuojant neakivaizdines (dalinio laiko) studijas.

Tyrimo metu nustatyta, kad:

1. Tipinis nuotolinių studijų studentas ar klausytojas yra vyresnio (20 – 39) metų amžiaus ir solidesnę darbo patirtį turintis asmuo. Nuotoliniu būdu dažniau mokosi šeimas sukūrę ir vaikų turintys asmenys, dažniausiai dirbantys paslaugų sferoje ir gaunantys didesnes mėnesines pajamas nei studentai, studijuojantys nuoseklioje studijoje.

2. Didžioji dalis potencialių studentų ar klausytojų:

- bendrojo lavinimo mokyklų mokinių, planuoja mokytis viena ar kita forma, didžioji jų dalis žino kur mokysis, daugiau nei pusė potencialių studentų ar klausytojų nieko nėra girdėję apie studijas nuotoliniu būdu ir tik trečdalis iš jų galbūt norėtų studijuoti šia forma. Pagrindiniais studijų nuotoliniu būdu privalumais mokinių laikoma galimybė derinti darbą ir studijas, bei galimybė rinktis norimą studijų laiką ir vietą.

- didesnė dalis nuosekliųjų studijų studentų yra girdėję apie nuotolinio mokymosi būdą ir norėtų pamėginti studijuoti šiuo būdu. Pagrindiniai nuotolinio mokymosi privalumai, lyginat su nuosekliosiomis studijomis, yra galimybė derinti darbą ir studijas, bei pasirinkti pageidaujama studijų laiką, vietą ir tempą.

- nuosekliųjų studijų studentai mano, kad nuotolinių studijų kaina yra normali, tačiau nuotoliniu būdu studijuojantys studentai įvardino tai, kad ta kaina jiems yra per didelė. Nuotoliniu būdu studijuojantys studentai pačia optimaliausia kaina už studijas laiko nuo 500 iki 1500 litų per metus.

- ekspertų nuomone, nuotolinės studijos yra patrauklus studijų būdas, leidžiantis studentui mokytis kada nori ir kur nori, tuo pačiu neatsitraukus nuo pagrindinės darbinės veiklos. Šis būdas ypač svarbus specialiųjų poreikių asmenims. Lietuvoje nuotolinio mokymosi infrastruktūra išvystyta pakankamai gerai.

3. Ryškiai išreikštų tiek akademinų, tiek suderinamumo barjerų tarp perkančiosios ir kitų organizacijų nėra. Išryškėja nežymios mokymosi turinio parengimo, studijų organizavimo problemos. Perkančiosios organizacijos, labiau nei kitų tyrime dalyvavusių organizacijų respondentų nuomonėse pakankamai ryškios pozityvios nuotolinių studijų vertinimo nuomonės. Lietuvoje pagrindiniai nuotolinių studijų barjerai ir trūkumai yra šie:

- tarpinstitucinis nenoras bendradarbiauti,
- kokybiškos mokymosi medžiagos parengimo problema,
- nepakankama studentų ir dėstytojų informacinė komunikacinė kompetencija.

REKOMENDACIJOS

Tyrimo duomenys ir visa tyrimo metu surinkta informacija po analizės leido parengti rekomendacijas *švietimo politikos, institucijos ir individo lygmenyje*. Be abejo, perkančioji organizacija negali turėti esminės įtakos faktoriams, kurie apibrėžti rekomendacijose švietimo politikos lygmeniui. Konkrečiai šių rekomendacijų tikslas – padėti perkančiajai organizacijai nusistatyti išorinių švietimo politikos veiksnių įtaką organizacijos plėtros strategijai. Antroji rekomendacijų grupė – rekomendacijos institucijai – leidžia perkančiajai organizacijai formuluoti nuotolinių studijų plėtrą nuo strategijos iki konkrečių veiklos aspektų. Formuluojant nuotolinių studijų plėtros strategiją institucijoje derėtų nepamiršti ir individo lygmens. Rekomendacijos individo lygmenyje yra skirtos visiems nuotolinių studijų „veikėjams“, t.y. studentui/klausytojui, dėstytojams, studijų organizatoriams ir administratoriams. Pagrindinis šių rekomendacijų akcentas – perkančioji organizacija, visų pirma, turėtų apmąstyti nuotolinio mokymosi kultūros puoselėjimo veiksnius.

Lietuvos Respublikos Švietimo politikos lygmenyje rekomenduojama:

- parengti vieningai suprantamos nuotolinio mokymo ir mokymosi plėtros politikos strategiją;
- parengti nuotolinį mokymąsi reglamentuojantį įstatymą ar atskirą jam skirtą įstatymo dalį;
- parengti bendrus nuotolinių studijų ir jų kokybės vertinimo tvarkos reikalavimus;
- plėsti nuotolinio švietimo studijų programų įvairovę, atsižvelgiant į pokyčius darbo rinkoje;
- finansuoti atskirų nuotolinio mokymo ir mokymosi kursų (programų) kūrimą;
- sudaryti sąlygas aukštosioms mokykloms technologiniu požiūriu naudoti daugialypes nuotolinio mokymo sistemas;
- sudaryti sąlygas aukštosioms mokykloms nuotolinių studijų medžiagą naudoti ir tradicinėse studijose;
- parengti atskiras nuotolinių studijų programų akreditavimo Lietuvos aukštosiose mokyklose procedūras;
- nuotolinių studijų plėtrą daugeliu atvejų finansuoti iš valstybės lėšų ir jas didinti, atsižvelgiant į modernizavimo poreikį;
- parengti metodinius nurodymus nuotolinių studijų kokybės vertintojams;
- organizuoti ir finansuoti nuotolines studijas diegiančių dėstytojų tikslinį kvalifikacijos

tobulinimą;

- patvirtinti kompetencijas, reikalingas nuotolinių studijų personalui (administratoriams, IKT specialistams, kuratoriams, dėstytojams);
- finansuoti metodinių rekomendacijų ar „Gerosios praktikos vadovų“ leidybą;
- išnaudoti nuotolinio mokymosi teikiamas galimybes ne tik formalių, bet ir neformalių studijų, kvalifikacijos tobulinimo organizavimui ir įgyvendinimui;
- sukurti modernią integruotą nuotolinio švietimo sistemą;
- numatyti atlikti tyrimus, nukreiptus į ketinančių studijuoti poreikius ir lūkesčius, studentų mokymosi būdus, technologinį kontekstą ir informacijos priemonių derinių veiksmingumą;
- plėtoti neformalųjį gyventojų švietimą, pasitelkus informacijos laikmenas, radiją ir televiziją.

Aukštojo mokslo institucijų, teikiančių nuotolines studijas ir siekiančių užtikrinti jų kokybę, *lygmenyje* rekomenduojama:

- parengti nuotolinių studijų organizavimo strategiją, kuri būtų integralia bendrosios institucijos strategijos dalimi;
- numatyti nuotolinių studijų plėtros finansavimo šaltinius ar intensyviai dalyvavimą įvairiose nuotolinio mokymo diegimo programose;
- parengti nuotolinių studijų kokybės užtikrinimo ir vertinimo sistemą, apimančią procedūras ir standartus, vertinimo kriterijus nuo modulio parengimo iki jo realizavimo edukacinėje praktikoje;
- nuotolinių studijų proceso kokybės tobulinimui numatyti vidinį ir išorinį vertinimą bei parengti vertinimo metodiką;
- pasirengti individualias nuotolinių studijų programų akreditavimo procedūras;
- sudaryti sąlygas nuotolinių studijų medžiagą naudoti ir studentams, besimokantiems tradicinėse studijose;
- daugiau dėmesio skirti naujų nuotolinio mokymosi pedagoginių modelių kūrimui ir taikymui;
- atsižvelgiant į materialinę bazę ir pedagoginių darbuotojų kompetenciją, didinti nuotolinių studijų patrauklumą ir priimtinumą potencialiems studentams;
- parengti ir viešai pristatyti visuomenės informavimo apie nuotolines studijas tvarką

- technologiniu požiūriu naudoti daugialypes nuotolinio mokymo sistemas;
- nuotolinių studijų studentams užtikrinti galimybę pasiekti kuo įvairesnius mokymosi šaltinius, atlikti tyrimus ar laboratorinius darbus;
- parengti nuotolinių studijų modulių atestavimo tvarką;
- nuotolinių studijų kokybės užtikrinimo vertinimą atlikti remiantis nuotolinių studijų tyrimų rezultatais;
- sudaryti sąlygas dėstytojams ir kitiems nuotolinių studijų specialistams kelti kvalifikaciją;
- parengti dėstytojų ir kitų nuotolinių studijų specialistų kompetencijų vertinimo metodiką, numatyti vertinimo procedūras;
- parengti nuotolinių studijų studentų žinių ir gebėjimų vertinimo sistemos kokybės tikrinimo metodiką ir numatyti vertinimo procedūras;
- parengti mokymosi medžiagos kokybės vertinimo metodiką įvairiems nuotolinių studijų modulių teikimo būdams;
- parengti nuotolinių studijų organizavimo kokybės vertinimo metodiką bei procedūras;
- parengti dalinimosi gerąja patirtimi sistemą ir užtikrinti gerosios patirties sklaidą;
- plėtoti infrastruktūrą, kuri būtų pritaikyta nuotolinių studijų organizavimui;
- stiprinti e-mokymąsi, kaip vieną iš esminių nuotolinio mokymo ir mokymosi komponentų;
- gilinti mokslininkų bendradarbiavimą, nukreiptą į mokslinių tyrimų organizavimą bei rezultatų diegimą, nuotolinio mokymo srityje;
- parengti nuotolinėse studijose dirbančių specialistų pareiginių aprašą ir aiškiai apibrėžti atliekamas funkcijas;
- sukurti studentų paramos sistemą, orientuotą į komunikavimo priemonių pasirinkimą, bibliotekos prieinamumą, informacijos teikimą;
- numatyti galimybę greitai gauti atsakymus į iškilusius klausimus, greitai gauti savikontrolės klausimų, užduočių atlikimo ir egzamino įvertinimus, galimybę naudotis papildomomis priemonėmis, akademinė ir socialinė parama;
- turi būti sudaryta galimybė studentams įvertinti savo žinių lygį bet kuriuo metu;
- numatytos priemonės egzaminų neišlaikiusiems studentams gauti specialią pagalbą ir

konsultacijų;

- užtikrinti pagalbinės mokymo metodinės medžiagos ir laidų kokybę, sudarant prielaidas veikti pagalbinei techninei grupei;
- į tęstinio mokymosi programas įtraukti mokėjimą naudotis informacijos priemonėmis, informacinių ir komunikacinių technologijų įvaldymą bei naudojimąsi jų galimybėmis;
- iširti ketinančių studijuoti poreikius ir lūkesčius, įvertinti jų motyvaciją studijoms, atsižvelgiant į mokymosi sąlygas, aplinką;
- įvertinti tai, kad nuotolinis mokymas reikalauja mokymosi vaidmenų kaitos, kai visi mokymosi procese dalyvaujantys veikėjai – studentai, dėstytojai, kuratoriai, studijų administratoriai, kursų autoriai ir kt. keičia savo vaidmenis ir prisitaiko prie mokymosi sąlygų, kurias pasirenka vartotojas – besimokantysis;
- atsižvelgti į tai, kad nuotolinio mokymo paslaugų teikimas reikalauja: papildomų išteklių; švietimo organizacijų restruktūrizacijos; mokymo paslaugos kokybės sampratos pokyčių; naujų mokymosi proceso dalyvių atsakomybių ir vaidmenų suvokimo; rinkos poreikių tenkinimo kuriant naujas paslaugas;
- sudaryti lygias galimybes visiems mokytis;
- parengti lanksčią mokėjimo už studijas ir kreditavimo sistemą;
- įvertinti tai, kad nuotolinėms studijoms parengti ir vykdyti iš pradžių skiriama daugiau finansinių išteklių negu tradicinėms studijoms. Toliau vieno studento ruošimo kaina priklauso nuo mastelio efekto. Jeigu studentų skaičius viršija tam tikrą kritinę ribą, tai studentų ruošimas nuotoliniu būdu kainuoja pigiau, nei tradiciniu būdu. Ir priešingai.
- įvertinti tai, kad nuotolinių studijų metu mažinamas tiesioginės dėstytojų pedagoginės veiklos krūvis (palyginus su tradicinių studijų sistema), vienu metu didinant krūvius mokomajai medžiagai rengti.
- profesinio tobulėjimo priemonėse didesnę dėmesį kreipti į pedagogiką, ekonomiką, technologijas, studijų organizavimo formas, veiklos kultūrą, dalyvavimą jų srities organizacijų veikloje, geriausios patirties praktikos taikymui;
- projektinę veiklą vertinti kaip realią paramą pagrindinių funkcijų vykdymui.

Individo lygmenyje (studentas/klausytojas, dėstytojas, nuotolinių studijų administratoriai ir organizatoriai) rekomenduojama:

- tobulinti asmeninę informacinę-komunikacinę kompetenciją ir įgūdžius dirbant, mokantis virtualiose aplinkose;
- išnaudoti nuotolinio ir e-mokymosi teikiamas galimybes naujų žinių ir įgūdžių įgijimui, kompetencijų tobulinimui ar persikvalifikavimui;
- kritiškai vertinti savo veiklą ir ugdytis sąžiningumą, reiklumą, didelę asmeninę discipliną ir atsakomybę už savo veiklos rezultatus (mokymosi, dėstymo, bendradarbiavimo, organizavimo ir pan.).

LITERATŪRA

1. Apie mokymo(si) sistemą Moodle. Prieiga per internetą: <http://moodle.projektas.lt/> –
2. Balčytienė, A. Būdas mokytis kitaip: hipertekstinė mokymo aplinka. Vilnius, Margi raštai, 1998.
3. Clemets, I. Virtual Learning Environment Comparison [interaktyvus]. 2003. Prieiga per internetą: http://www.atutor.ca/atutor/files/VLE_comparison.pdf.
4. e-mokymosi kursų metodiniai nurodymai. Prieiga per internetą: http://www.liedm.lt/about/metodiniai_nurodymai/titulinis.html
5. Giedrimas, V., Tankelevičienė, L.. Nuotolinių studijų kursų rengimas Lotus LearningSpace Forum aplinkoje. Mokomoji knyga, Šiauliai, VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2004.
6. Hall, B. E-Learning Glossary [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://www.brandon-hall.com/free_resources/glossary.shtml.
7. Hall, B. LMS KnowledgeBase 2007 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.brandon-hall.com/publications/lmskb/lmskb.shtml>.
8. Kaplan-Leiserson, E. Learning Circuits Glossary [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.learningcircuits.org/glossary.html>.
9. Kompiuterinės leksikos aiškinamasis žodynas [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://www.likit.lt/?i=terminija/aiskinamasis_zodynas.
10. Lietuvos distancinio mokymosi tinklo svetainė. Prieiga per internetą: <http://www.liedm.lt/>
11. Lietuvos virtualusis universitetas [interaktyvus].. Prieiga per internetą: <http://www.lvu.lt/app?service=redirect-lvu>.
12. Mokomųjų kompiuterinių priemonių ir virtualiųjų mokymosi aplinkų profesinio mokymo srityse diegimo tyrimas [interaktyvus]. 2005, Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.emokykla.lt/admin/file.php?id=338>.
13. Nacionalinės distancinio mokymo asociacijos svetainė. Prieiga per internetą: <http://www.ndma.lt/>
14. Nuotolinis mokymasis. Sud. D. Rutkauskienė, Kaunas, Technologija, 2003.
15. Prieiga per internetą: http://www.cetis.ac.uk/members/pedagogy/files/4thMeet_framework/VLEfullReport. [interaktyvus]. 2004.
16. Rutkauskienė, D., Targamadžė, A., Kovertaitė, V.R. ir kt. Nuotolinis mokymasis. Kaunas, 2003.
17. Šiaulių universiteto Nuotolinių studijų centro svetainė. Prieiga per internetą: <http://distance.su.lt>
18. Targamadžė, A., Normantas, E., Rutkauskienė, D., Vidžiūnas, A. Naujos distancinio švietimo galimybės. Vilnius, 1999.
19. Virtualioji mokymosi aplinka mokyklai. Švietimo ir mokslo ministerija. Mokyklų tobulinimo programa. Mokymo ir mokymosi sąlygų gerinimas pagrindinėje mokykloje [interaktyvus]. 2005, Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.mtp.smm.lt/dokumentai/InformacijaSvietimui/MethodinesRekomendacijos/200506VMA.doc>.
20. Wikipedia, the free encyclopedia. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://en.wikipedia.org/wiki/Learn>

Priedai

Nuotolinių studijų studentams

Gerbiamasis/gerbiamoji

Mykolas Romeris universitetas, vykdydamas projektą „Universitetinių studijų prieinamumo gerinimas taikant naujausias informacines ir komunikacines priemones“, atlieka tyrimą, kurio tikslas įvertinti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius.

Siekiant nustatyti ir įvertinti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, būtina atlikti išsamų mokslinį tyrimą, todėl mes **labai prašome visų tyrimo dalyvių ypač kruopščiai atsakyti į šios anketos klausimus**, nes Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Tik mūsų bendrų pastangų dėka galima darni švietimo sistemos veikla. Iš anksto dėkojame Jums už pagalbą ir nuoširdžius atsakymus į anketos klausimus.

GARANTUOJAME VISIŠKĄ ATSAKYMŲ ANONIMIŠKUMĄ.

Rašyti vardo ir pavardės nereikia. Anketoje nėra teisingų ar neteisingų atsakymų. Jums tiesiog reikėtų parašyti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Patirtis rodo, kad pirmoji mintis, kilusi vienu ar kitu klausimu, dažniausiai yra teisinga. Todėl nereikėtų ties vienu klausimu apsistoti labai ilgai. Labai svarbu, kad atsakytumėte į VISUS klausimus.

1. Kokioje veiklos srityje Jūs šiuo metu dirbate? (galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒)

- Prekyboje, Paslaugų sferoje, Švietime, Gamyboje, Nedirbu.

Kitoje srityje (įrašykite konkrečią veiklos sritį ar veiklą)

2. Ar Jūs studijuojate atskirus dalykus? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

- Taip Ne

3. Įvardinkite, kokius dalykus Jūs studijuojate nuotolinėse studijose? (įrašykite)

- 1
2
3

4. Ar Jūs studijuojate nuotolinių studijų programoje, kurią baigusi (-ęs) gausite diplomą?

Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

- Taip Ne

5. Jei į 4 tą klausimą atsakėte „taip“, įvardinkite kokioje nuotolinių studijų programoje Jūs mokotės? (įrašykite)

.....
.....
.....

6. Dėl kokių priežasčių rinkotės nuotolines studijas? (galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒)

- Dėl būtinybės derinti darbą ir studijas,
 Dėl didelio atstumo tarp universiteto ir mano gyvenamosios vietos,
 Tradiciniais būdais studijuoti nenorėjau,
 Norėjau išbandyti naujo pobūdžio studijas,
 Esu jau baigęs studijas tradiciniu būdu ir kvalifikacijos tobulinimui man reikia naujų specialių vieno ar kito dalyko žinių,
 Studijuojant nuotoliniu būdu, renkuosi mokymosi laiką ir vietą, nebūtina lankyti paskaitas ar atvykti į sesijas,
 Dirbu, todėl studijoms galiu skirti tik laisvalaikį,
 Auginu vaikus, todėl negaliu ilgesniam laikui pasitraukti iš namų,
 Negaliu išeiti iš namų, nes turiu judėjimo negalę,

kita (įrašykite)

7. Ar Jūs turite namuose kompiuterį? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

- Taip Ne

8. Pažymėkite ir įrašykite, kokiomis programomis dažniausiai naudojotės?

(galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒)

 Microsoft Office Word ☐	 Microsoft Office Excel ☐	 Paint ☐	 Adobe Reader ☐
 Microsoft Office PowerPoint ☐	 E-mail Microsoft Office Outlook ☐	 Internet Internet Explorer ☐	Kita (įrašykite)

9. Kur turite galimybę naudotis kompiuteriu ir internetu?

Galite pažymėti ne vieną atsakymą ir įrašykite:

Namie

Darbe

kita (įrašykite)

10. Ar naudojate nuotolinio mokymosi aplinkomis? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Taip Ne

11. Jei atsakėte „taip“, kokiomis nuotolinio mokymosi aplinkomis naudojate? (įrašykite)

.....
.....
.....

12. Jei atsakėte „ne“, kokiomis nuotolinio mokymosi aplinkomis norėtumėte naudotis? (įrašykite)

.....
.....
.....

13. Kaip Jums pateikiama nuotolinių studijų medžiaga? Galite pažymėti ne vieną atsakymą ir įrašykite:

- Nurodoma literatūra, knygos iš kurių reikia mokytis,
- Nurodomas specialus internetinis adresas ir kodai, kuriuos įvedus galiu gauti visą man būtiną nuotolinėms studijoms medžiagą,
- Pateikiamos įvairių internetinių puslapių nuorodos, kur galima surasti studijoms reikalingą informaciją,
- Didžioji dalis informacijos studentui atsiunčiama elektroniniu paštu word ir pdf dokumentų pavidalu,
- Su dėstytoju galima konsultuotis ir bendrauti elektroniniu paštu,
- Yra galimybė bendrauti ir bendradarbiauti su savo studijų kolegomis (grupiokais),

kita (įrašykite)

14. Ar jus domėjotės aukštųjų mokyklų nuotolinėmis studijų programomis ar mokomaisiais dalykais? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Taip Ne

15. Jei atsakėte „taip“, trumpai atsakykite kokiomis programomis ar mokomaisiais dalykais domėjotės? (įrašykite)

.....
.....
.....

16. Jūs studijuojate kaip: (pažymėkite ir įrašykite)

studentas ir pasirinkote pilną studijų programą,

atskirų kursų ar modulių klausytojas,

kita (įrašykite)

17. Ar nuotolinės studijos pateisina Jūsų lūkesčius? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

Taip Ne

18. Jei atsakėte „taip“, trumpai atsakykite kodėl? Galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒

- šios studijos patogios, nes galima derinti studijas ir darbą,
- šios studijos patogesnės, nes nebūtina lankyti ar važinėti į auditorinius užsiėmimus,
- šios studijos pigesnės, nes mažiau išlaidų kelionėms ir gyvenimui kitame mieste,
- šiose studijose studentai turi galimybę mokytis savarankiškiau,
- šiose studijose atsiskaitymai vyksta patogiu laiku,
- šiose studijose pilnai pakanka internetu prieinamos studijų medžiagos,
- šiose studijose studentų darbas vertinamas teisingai ir objektyviai,

kita (įrašykite)

19. Jei atsakėte „ne“, trumpai atsakykite kodėl? Galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒

- šios studijos nepatogios, nes nuolat susiduriama su įvairiomis techninėmis problemomis,
- šios studijos nepatogios, nes trūksta bendradarbiavimo su grupės draugais,
- šios studijos brangesnės,
- šios studijos nepatogios, nes trūksta dėstytojų konsultacijų,
- šios studijos nepatogios, nes reikia spartaus interneto prieigos,
- šiose studijose nepakanka internetu prieinamos studijų medžiagos,
- šiose studijose studentų darbas vertinamas neteisingai ir neobjektyviai,
- šiose studijose studentai priversti labai daug laiko praleisti prie kompiuterio, o tai neigiamai atsiliepia jų sveikatai,

kita (įrašykite)

20. Kiek apytiksliai valandų per savaitę skiriate studijoms?

(įrašykite skaičių)

21. Kokia kaina už nuotolines studijas, Jūsų nuomone, būtų pati optimaliausia (nei per didelė, nei per maža)?

(įrašykite sumą litais)

22. Ar kaina, kurią Jus mokate už studijas, Jūsų nuomone dabar yra:

Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

Per didelė Normali Galėčiau mokėti ir daugiau Šiuo metu studijuojau nemokamai

23. Dėl kokių paskatų (priežasčių) rinkotės nuotolines studijas?

Galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒ ir įrašykite:

- Reikėjo konkretaus dalyko žinių,
- Reikėjo tobulinti profesinę kvalifikaciją,
- Norėjau įgyti naują specialybę,

kita (įrašykite)

24. Kokiomis savaitės dienomis Jums būtų patogu mokytis nuotolinėse studijose?

(kai organizuojami kontaktiniai ir auditoriniai užsiėmimai, video konferencijos ir kt.)

Pažymėkite	Savaitės diena	Pageidaujama valanda (įrašykite skaičių)	Pažymėkite	Savaitės diena	Pageidaujama valanda (įrašykite skaičių)
☐	Pirmadienis	☐	Penktadienis
☐	Antradienis	☐	Šeštadienis
☐	Trečiadienis	☐	Sekmadienis
☐	Ketvirtadienis			

25. Kokių mokymosi priemonių, mokantis šiose nuotolinėse studijose, Jūs pageidautumėte?

Galite pažymėti ne vieną atsakymą ir įrašykite

- publikuotų knygų (vadovėlių, brošiūrų, įstatymų kompendiumų),
- garso kasečių,
- vaizdo kasečių,
- kompiuterinių diskų (CD),
- mokymuisi paruoštų duomenų, kurie studentams atsiunčiami elektroniniu paštu,
- mokymuisi paruoštų duomenų, kurie studentams prieinami internete,
- studijų medžiagos kopijų,
- viso studijų medžiagos rinkinio,
- konspektų,

kita (įrašykite)

.....

26. Kokių turėtumėte pasiūlymų Jūsų nuotolinių studijų tobulinimui?

Galite pažymėti ne vieną atsakymą ir įrašykite

- turėtų būti didesnė studijų programų ir atskirų dalykų pasiūla,
- turėtų būti tobulinamas studijų mokomosios medžiagos pateikimas,
- turėtų būti žymiai spartesnis internetinis ryšys,
- dėstytojais turėtų būti geriau pasirengę dėstyti ir konsultuoti studentus nuotolinėse studijose,
- turėtų būti mažiau įvairių kompiuterinių – techninių, su nuotolinėmis studijomis susijusių, problemų,
- šios studijos turėtų būti labiau populiarinamos ir reklamuojamos Lietuvos žmonėms,

kita (įrašykite)

.....

27. Gal galėtumėte palyginti tradicines studijas su nuotolinėmis.

Pažymėkite atsakymo variantą, kuris Jums atrodo labiausiai priimtinas. Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite J ū s ū n u o m o n e atitinkantį rutuliuką (po vieną kiekviename eilutėje).

Tradicinės studijos yra geresnės už nuotolines, nes:					Nuotolinės studijos yra geresnės už tradicines, nes:				
	↓	Nesutinku	Vienodai sutinku ir nesutinku	Sutinku		↓	Nesutinku	Vienodai sutinku ir nesutinku	Sutinku
1	Tradicinės studijos man patinka labiau	○	○	○	19	Nuotolinės studijos man patinka labiau	○	○	○
2	Tradicinės studijos pigesnės už nuotolines	○	○	○	20	Nuotolinės studijos pigesnės už tradicines	○	○	○
3	Studentai dažniau mokosi auditorijose kartu su dėstytoju	○	○	○	21	Studentai mokosi savarankiškai, kartais konsultuojami dėstytojo	○	○	○
4	Parengiami aukštesnės kvalifikacijos specialistai	○	○	○	22	Parengiami aukštesnės kvalifikacijos specialistai	○	○	○
5	Sunkiau pavyksta suderinti studijas ir darbinę veiklą	○	○	○	23	Lengviau pavyksta suderinti studijas ir darbinę veiklą	○	○	○
6	Daugiau galimybių konsultuotis su dėstytojais	○	○	○	24	Daugiau galimybių konsultuotis su dėstytojais	○	○	○
7	Studentai priversti labiau koncentruotis mokslui nei darbinei veiklai	○	○	○	25	Studentai gali suderinti mokslus su darbine veikla	○	○	○
8	Būtina gyventi tame mieste kur vyksta Jūsų studijos	○	○	○	26	Nebūtina gyventi tame mieste kur vyksta Jūsų studijos	○	○	○
9	Tradicinėse studijose studentai žymiai daugiau skiria laiko mokslui	○	○	○	27	Nuotolinėse studijose studentai mažiau skiria laiko mokslui	○	○	○
10	Studentai tik tam skirtu laiku gali lankyti paskaitas ir konsultacijas	○	○	○	28	Studentai jiems patogiu laiku gali susirašinėti ir konsultuotis su dėstytojais	○	○	○
11	Studentai dažniau mokosi su dėstytoju	○	○	○	29	Studentai dažniau mokosi savarankiškai, dėstytojai tik konsultuoja	○	○	○
12	Būtina dalyvauti paskaitose ir kituose auditoriniuose užsiėmimuose nurodytu laiku ir nurodytoje vietoje	○	○	○	30	Pakanka nueiti į nuotolinio mokymo centrą arba internetu prisijungti prie paskaitos transliacijos	○	○	○
13	Geriau aprūpinama mokomąja medžiaga	○	○	○	31	Geriau aprūpinama mokomąja medžiaga	○	○	○
14	Dažniau galima pasikonsultuoti su bendramoksliais	○	○	○	32	Dažniau galima pasikonsultuoti su bendramoksliais	○	○	○
15	Nereikia tiek daug laiko praleisti prie kompiuterio	○	○	○	33	Reikia daug laiko praleisti prie kompiuterio	○	○	○
16	Pagrindinė studijų medžiaga pateikiama knygose arba paskaitoje	○	○	○	34	Internetu prieinama pagrindinė studijų medžiaga	○	○	○
17	Atsiskaitymai vyksta pagal iš anksto numatytą grafiką	○	○	○	35	Atsiskaitymai vyksta studentui patogiu laiku	○	○	○
18	Kita (irašykite)				36	Kita (irašykite)			

Žymėjimo pavyzdys:

28. Pažymėkite atsakymo variantą, kuris Jums atrodo labiausiai priimtinas

<i>Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite (tik vieną eilutėje) Jūsų nuomonę atitinkantį rutuliuką.</i>		Retai arba niekada	Kartais	Dažnai	Labai dažnai
1	Aš lankausi sporto varžybose	☐	☐	☒	☐

28. Su kokiomis problemomis, studijuodami nuotoliniu būdu, susiduriate dažniausiai:

<i>Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite (tik vieną eilutėje) Jūsų nuomonę atitinkantį rutuliuką ir atsakykite raštu.</i>		Retai arba niekada	Kartais	Dažnai	Labai dažnai
1	Su internetinio ryšio problemomis	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
2	Su techninėmis (Moodle, WebCT, ATutor ar kt.) nuotolinio mokymosi aplinkos problemomis	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
3	Su problemomis, kylančiomis dėl nepakankamų galimybių bendrauti ir konsultuotis su dėstytojais	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
4	Su problemomis, kylančiomis dėl neaiškiai pateiktos mokomosios medžiagos	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
5	Su problemomis, kylančiomis dėl neaiškių kontrolinių užduočių	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
6	Su problemomis, kylančiomis dėl neaiškių atskirų kursų studijų vertinimo kriterijų	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
7	Su problemomis, kylančiomis dėl neaiškių atskirų kursų studijų tvarkaraščių ir atsiskaitymų terminų	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
8	Su problemomis, kylančiomis dėl nepakankamo nuotolinio mokymosi aplinkos (Moodle, WebCT, ATutor ar kt.) galimybių išmanymo	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
9	Su problemomis, kurios susijusios su studijų organizavimu	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
10	Su problemomis, kurios susijusios su informacijos apie studijas pateikimu	☐	☐	☐	☐
Su kokiomis (įrašykite):					
Kita (įrašykite)					

Žymėkite

29. Jūsų lytis: Moteris Vyras

30. Kiek Jums metų? (įrašykite) _____

31. Jūsų išsilavinimas: Pažymėkite tik vieną atsakymą ar įrašykite

Nebaigtas vidurinis Vidurinis Aukštesnysis Aukštasis

Kita (įrašykite):

32. Kokią specialybę ar specialybes Jūs jau esate įgijusi/ęs (įrašykite)

.....
.....
.....

33. Koks Jūsų bendras darbo stažas (įrašykite) _____

34. Šeimyninė padėtis: Pažymėkite tik vieną atsakymą

Jūs vedusi/ęs, Jūs nevedusi/ęs, Jūs išsituokusi/ęs

35. Ar turite vaikų? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Ne Taip

36. Jei galite, pažymėkite kokios apytikriai yra Jūsų mėnesinės darbo pajamos (į rankas)?

Pažymėkite tik vieną atsakymą ar įrašykite

☐ Pajamų neturiu	☐ Iki 1000 litų	☐ Iki 2000 litų	☐ Iki 3000 litų	☐ Iki 4000 litų
☐ Iki 5000 litų	☐ Iki 6000 litų	☐ Iki 7000 litų	☐ Virš 7000 litų	Kita

37. Vietovė, kurioje Jūs gyvenate: Miestas Miestelis Kaimas

Dėkojame už bendradarbiavimą

Kilus klausimams skambinti: Tel. 86 99 41660

Studentams

Gerbiamasis/gerbiamoji

Mykolas Romeris universitetas, vykdydamas projektą „Universitetinių studijų prieinamumo gerinimas taikant naujausias informacines ir komunikacines priemones“, atlieka tyrimą, kurio tikslas įvertinti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius.

Siekiant nustatyti ir įvertinti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, būtina atlikti išsamų mokslinį tyrimą, todėl mes **labai prašome visų tyrimo dalyvių ypač kruopščiai atsakyti į šios anketos klausimus**, nes Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Tik mūsų bendrų pastangų dėka galima darni švietimo sistemos veikla. Iš anksto dėkojame Jums už pagalbą ir nuoširdžius atsakymus į anketos klausimus.

GARANTUOJAME VISIŠKĄ ATSAKYMŲ ANONIMIŠKUMĄ.

Rašyti vardo ir pavardės nereikia. Anketoje nėra teisingų ar neteisingų atsakymų. Jums tiesiog reikėtų parašyti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Patirtis rodo, kad pirmoji mintis, kilusi vienu ar kitu klausimu, dažniausiai yra teisinga. Todėl nereikėtų ties vienu klausimu apsistoti labai ilgai. Labai svarbu, kad atsakytumėte į VISUS klausimus.

1. Kokioje veiklos srityje Jūs šiuo metu dirbate? (galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒)

Prekyboje, Paslaugų sferoje, Švietime, Gamyboje, Nedirbu,

Kitoje (įrašykite konkrečią veiklos sritį ar veiklą)

2. Kokią specialybę ar specialybes Jūs jau esate įgijusi/ęs (įrašykite)

.....
.....
.....

Klausimai apie kompiuterinių technologijų naudojimą

3. Ar Jūs turite namuose kompiuterį? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

Taip Ne

4. Ar Jūsų kompiuteris turi spartaus interneto prieigą? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

Taip Ne

5. Pažymėkite ir įrašykite, kokiomis programomis dažniausiai naudojātės?

(galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒ ir įrašykite)

 Microsoft Office Word ☐	 Microsoft Office Excel ☐	 Paint ☐	 Adobe Reader ☐
 Microsoft Office PowerPoint ☐	 E-mail Microsoft Office Outlook ☐	 Internet Explorer ☐	Kita (įrašykite)

Klausimai apie Jūsų studijas

6. Ar teko girdėti ką nors apie nuotolines studijas? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

Taip Ne

7. Jei atsakėte „taip“, ką esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas? (įrašykite)

.....
.....
.....

8. Ar norėtumėte studijuoti nuotolinėse studijose? Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

Taip Ne

9. Jei atsakėte „taip“, kodėl norėtumėte studijuoti nuotolinėse studijose?

(galite pažymėti ne vieną atsakymą ☒ ir įrašykite)

- Dėl būtinybės derinti darbą ir studijas,
 - Dėl didelio atstumo tarp universiteto ir mano gyvenamosios vietos,
 - Tradiciniais būdais studijuoti nenoriu,
 - Norėčiau išbandyti naujo pobūdžio studijas,
 - Esu jau baigęs studijas tradiciniu būdu ir kvalifikacijos tobulinimui man reikia naujų specialių vieno ar kito dalyko žinių,
 - Studijuojant nuotoliniu būdu, galėčiau rinktis mokymosi laiką ir vietą, nebūtina lankyti paskaitas ar atvykti į sesijas,
 - Dirbu, todėl studijoms galiu skirti tik laisvalaikį,
 - Auginu vaikus, todėl negaliu ilgesniam laikui pasitraukti iš namų,
 - Negaliu išeiti iš namų, nes turiu judėjimo negalę,
- kita (įrašykite)

10. Jei esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas, kaip vertinate šių studijų kainą?

Nuotolinių studijų kaina Jums yra: Pažymėkite tik vieną atsakymą ☒

- Per didelė Normali Galėčiau mokėti ir daugiau

Žymėjimo pavyzdys:

11. Pažymėkite atsakymo variantą, kuris Jums atrodo labiausiai priimtinas

<i>Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite (tik vieną eilutėje) Jūsų nuomonę atitinkantį rutuliuką.</i>		Visiškai nesutinku	Nesutinku	Vienodai sutinku ir nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
1	Man patinka žiema	○	○	○	○	○

11. Pažymėkite atsakymo variantą, kuris Jums atrodo labiausiai priimtinas

Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite Jūsų nuomonę atitinkantį rutuliuką (po vieną kiekvienoje eilutėje)

Ar Jums būtų patogiau studijuoti jei:		Visiškai nesutinku	Nesutinku	Vienodai sutinku ir nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
1	Jūsų studijos vyktų tada, kada tam galėtumėte skirti laiko, žinodami tik tarpinių ir galutinių atsiskaitymų laiką	○	○	○	○	○
2	Studijos vyktų nuotoliniu būdu ir Jums nereiktų važiuoti į kitą miestą, pakaktų turėti kompiuterį ir internetą	○	○	○	○	○
3	Jums būtų sudaryta galimybė mokytis labiau savarankiškai, naudojantis kompiuteriu ar nuėjus į Jūsų mieste esantį distancinio mokymo centrą	○	○	○	○	○
4	Pavyktų lengviau suderinti studijas ir darbinę veiklą	○	○	○	○	○
5	Jei Jums patogiu laiku galėtumėte susirašinėti ir konsultuotis su dėstytojais	○	○	○	○	○
6	Jūs daugiau mokytumėtės savarankiškai, dėstytojai tik kartais konsultuotų	○	○	○	○	○
7	Studijuojant pakaktų nueiti į nuotolinio mokymo centrą arba internetu prisijungti prie paskaitos transliacijos	○	○	○	○	○
8	Reikėtų daug laiko praleisti prie kompiuterio	○	○	○	○	○
9	Būtų galima internetu prieiti prie pagrindinės studijų medžiagos	○	○	○	○	○
10	Nebūtina lankyti ar važinėti į auditorines paskaitas	○	○	○	○	○
11	Atsiskaitymai vyktų Jums patogiu laiku	○	○	○	○	○
12	Kita (įrašykite)					

Žymėkite

12. Jūsų lytis: Moteris Vyras

13. Kiek Jums metų? (įrašykite) _____

14. Jei galite, pažymėkite kokios apytikriai yra Jūsų mėnesinės darbo pajamos (į rankas)?

Pažymėkite tik vieną atsakymą ar įrašykite

☐ Pajamų neturiu	☐ Iki 1000 litų	☐ Iki 2000 litų	☐ Iki 3000 litų	☐ Iki 4000 litų
☐ Iki 5000 litų	☐ Iki 6000 litų	☐ Iki 7000 litų	☐ Virš 7000 litų	Kita

15. Jūsų išsilavinimas: Pažymėkite tik vieną atsakymą ar įrašykite

nebaigtas vidurinis vidurinis aukštesnysis aukštasis

Kita (įrašykite):

16. Jei Jūs dirbate, koks bendras Jūsų darbo stažas (įrašykite) _____

17. Kokia Jūsų šeimyninė padėtis:

Jūs vedusi/ęs, Jūs nevedusi/ęs, Jūs išsituokusi/ęs

18. Ar turite vaikų? Ne Taip

19. Vietovė, kurioje Jūs gyvenate: Miestas Miestelis Kaimas

Dėkojame už bendradarbiavimą

Kilus klausimams skambinti: Tel. 86 99 41660

Mokiniam 11-12 klasių

Gerbiamasis/gerbiamoji

Mykolas Romeris universitetas, vykdydamas projektą „Universitetinių studijų prieinamumo gerinimas taikant naujausias informacines ir komunikacines priemones“, atlieka tyrimą, kurio tikslas įvertinti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius.

Siekiant nustatyti ir įvertinti aukštojo mokslo prieinamumo pokyčius, būtina atlikti išsamų mokslinį tyrimą, todėl mes **labai prašome visų tyrimo dalyvių ypač kruopščiai atsakyti į šios anketos klausimus**, nes Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Tik mūsų bendrų pastangų dėka galima darni švietimo sistemos veikla. Iš anksto dėkojame Jums už pagalbą ir nuoširdžius atsakymus į anketos klausimus.

GARANTUOJAME VISIŠKĄ ATSAKYMŲ ANONIMIŠKUMĄ.

Rašyti vardo ir pavardės nereikia. Anketoje nėra teisingų ar neteisingų atsakymų. Jums tiesiog reikėtų parašyti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Patirtis rodo, kad pirmoji mintis, kilusi vienu ar kitu klausimu, dažniausiai yra teisinga. Todėl nereikėtų ties vienu klausimu apsisistoti labai ilgai. Labai svarbu, kad atsakytumėte į VISUS klausimus.

1. Gal galėtumėte atsakyti, ką planuojate veikti baigę mokyklą?

(galite pažymėti ne vieną atsakymo variantą) Žymėkite taip ir atsakykite raštu:

1	☐	Planuoju mokytis (įrašykite kur?)
2	☐	Planuoju dirbti (įrašykite kur?)
3	☐	Kita (įrašykite)

2. Kokią specialybę Jūs planuojate įgyti (įrašykite)

.....
.....
.....

Klausimai apie kompiuterinių technologijų naudojimą

3. Ar Jūs turite namuose kompiuterį? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Taip Ne

4. Ar Jūsų kompiuteris turi spartaus interneto prieigą? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Taip Ne

5. Pažymėkite ir įrašykite, kokiomis programomis dažniausiai naudojate?

(galite pažymėti ne vieną atsakymą ir įrašykite)

 Microsoft Office Word ☐	 Microsoft Office Excel ☐	 Paint ☐	 Adobe Reader ☐
 Microsoft Office PowerPoint ☐	 E-mail Microsoft Office Outlook ☐	 Internet Explorer ☐	Kita (įrašykite)

Klausimai apie Jūsų studijas

6. Ar teko girdėti ką nors apie nuotolines studijas? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Taip Ne

7. Jei atsakėte „taip“, ką esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas? (įrašykite)

.....
.....
.....

8. Ar norėtumėte studijuoti nuotolinėse studijose? Pažymėkite tik vieną atsakymą

Taip Ne

9. Jei atsakėte „taip“, kodėl norėtumėte studijuoti nuotolinėse studijose?

(galite pažymėti ne vieną atsakymą ir įrašykite)

- Dėl būtinybės derinti darbą ir studijas,
- Dėl didelio atstumo tarp universiteto ir mano gyvenamosios vietos,
- Tradiciniais būdais studijuoti nenoriu,
- Norėčiau išbandyti naujo pobūdžio studijas,
- Studijuojant nuotoliniu būdu, galėčiau rinktis mokymosi laiką ir vietą, nebūtina lankyti paskaitas ar atvykti į sesijas,
- Planuoju dirbti, todėl studijoms galiu skirti tik laisvalaikį,

kita (įrašykite)

10. Jei esate girdėjusi/ęs apie nuotolines studijas, kaip vertinate šių studijų kainą?

Nuotolinių studijų kaina Jums yra: Pažymėkite tik vieną atsakymą

- Per didelė Normali Galėčiau mokėti ir daugiau

Žymėjimo pavyzdys:

11. Pažymėkite atsakymo variantą, kuris Jums atrodo labiausiai priimtinas

<i>Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite (tik vieną eilutėje) Jūsų nuomonę atitinkantį rutuliuką.</i>		Visiškai nesutinku	Nesutinku	Vienodai sutinku ir nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
1	Man patinka žiema	○	○	○	○	○

11. Pažymėkite atsakymo variantą, kuris Jums atrodo labiausiai priimtinas

Jūsų sutikimą ar nesutikimą su teiginiais atitinka rutuliuko dydis. Pažymėkite Jūsų nuomonę atitinkantį rutuliuką (po vieną kiekvienoje eilutėje)

Ar Jums būtų patogų studijuoti jei:		Visiškai nesutinku	Nesutinku	Vienodai sutinku ir nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
1	Jūsų studijos vyktų tada, kada tam galėtumėte skirti laiko, žinodami tik tarpinių ir galutinių atsiskaitymų laiką	○	○	○	○	○
2	Studijos vyktų nuotoliniu būdu ir Jums nereiktų važiuoti į kitą miestą, pakaktų turėti kompiuterį ir internetą	○	○	○	○	○
3	Jums būtų sudaryta galimybė mokytis labiau savarankiškai, naudojantis kompiuteriu ar nuėjus į Jūsų mieste esantį distancinio mokymo centrą	○	○	○	○	○
4	Pavyktų lengviau suderinti studijas ir darbinę veiklą	○	○	○	○	○
5	Jei Jums patogiu laiku galėtumėte susirašinėti ir konsultuotis su dėstytojais	○	○	○	○	○
6	Jūs daugiau mokytumėtės savarankiškai, dėstytojai tik kartais konsultuotų	○	○	○	○	○
7	Studijuojant pakaktų nueiti į nuotolinio mokymo centrą arba internetu prisijungti prie paskaitos transliacijos	○	○	○	○	○
8	Reikėtų daug laiko praleisti prie kompiuterio	○	○	○	○	○
9	Būtų galima internetu prieiti prie pagrindinės studijų medžiagos	○	○	○	○	○
10	Nebūtina lankyti ar važinėti į auditorines paskaitas	○	○	○	○	○
11	Atsiskaitymai vyktų Jums patogiu laiku	○	○	○	○	○
12	Kita (įrašykite)					

Žymėkite

12. Jūsų lytis: Moteris Vyras

13. Jūs mokotės: (pažymėkite tik vieną variantą)

gimnazijoje vidurinėje mokykloje pagrindinėje mokykloje profesinėje mokykloje

Kitoje (įrašykite):

14. Kiek Jums metų? (įrašykite)

15. Koks apytikriai bendras Jūsų mokymosi vidurkis? (įrašykite skaičių)

16. Vietovė, kurioje Jūs gyvenate: Miestas Miestelis Kaimas

Dėkojame už bendradarbiavimą

Kilus klausimams skambinti: Tel. 86 99 41660

Nuotoliniu būdu studijaujančių studentų ir klausytojų pasirinkti studijuoti dalykai

Visuose universitetuose nuotolinėse studijose studijuojančių studentų buvo prašoma įvardinti, kokius dalykus jie studijuoja nuotolinėse studijose. Atlikus atsakymų turinio analizę, išryškėjo, kad KTU nuotolinėse studijose studijuojantys studentai savo studijoms dažniausiai yra pasirinkę šiuos dalykus: *ANM nacionalinė ir tarptautinė politika; ANM teorijos ir sistemos; Daugialypės terpės; Informacines technologijas; IT technologijos; Kompiuterių architektūra; Kompiuterių architektūra ir operacinės sistemos; Kompiuterinė grafika; NM nacionalinė ir tarptautinė politika; NM technologijos ir standartai; Programavimas; Programų inžinerija; Žiniatinklio technologijos; ANM teorija ir sistemos; bendravimo technologijos; Duomenų bazės; Duomenų bazės ir informacinės sistemos; NM paramos sistemos; NM politika; Nuotolinio mokymosi standartai ir technologijos; Nuotolinio mokymosi teorija ir politika; Nuotolinio mokymosi teorijos ir sistemos; objektinis programavimas; OS ir kompiuterių architektūra; Programų inžinerija; duomenų bazės; Kompiuterių architektūra; Kompiuterių architektūra ir operacinės sistemos; NM infrastruktūra; Nuotolinio mokymosi technologijos; Objektinis programavimas; Paskirstytos sistemos; Šiuolaikinės kompiuterinės technologijos; Tinklai; Žiniatinklio sistemos; Žiniatinklio sistemų technologijos; Algoritmai ir objektinis programavimas; Algoritmai ir programavimas Visual Basic; Bendravimo technologijos; Kompiuterinė grafika; Kompiuterių architektūra; Kompiuterių teorija; NM kursų kūrimas ir diegimas; NM teorijos ir sistemos; Nuotolinio mokymosi infrastruktūra; Operacinės sistemos ir kompiuterių architektūra; Virtualios mokymosi terpės; ANM kursų kūrimas ir diegimas; NM kursų kūrimas ir diegimas; Paskirstytos sistemos; Tiriamasis darbas; Programų sistemų architektūros analizė; Informacinių technologijų naudojimo edukaciniai aspektai; Paskirstytos sistemos.*

VGTU nuotolinių studijų studentai dažniausiai studijuoja tokius dalykus: *elektroninio verslo pagrindai; Finansai; Finansų analizė; Finansų sistemos; internetinės technologijos; internetinių sprendimų parama; investicinės technologijos; nekilnojamas turtas; nekilnojamo turto sandoriai, turto vertinimas, draudimas; nekilnojamo turto vertinimas; nekilnojamojo turto vertinimas; nekilnojamojo turto vertinimas ir valdymas; normatyvinių doc. Sistema; NT teisė ir draudimas; NT vertinimas; organizacijų teorija; pastatų ūkio valdymas; pelno ir rizikos inžinerija; sprendimų paramos sistemos; statybos ekonomika; statybos ekonomikos valdymas; statybos verslo ekonomika; statybu verslo ekonomika; teisė; Vadybos teorija; veiklos draudimas; Verslo vadybą; žemės bei pastatų vertinimas; žemės bei pastatų vertinimas agentų veikla; žemės ir pastatų vertinimas; agentų veiklai; Finansų analizė ir valdymas; finansų inžinerija; GIS; internetinės technologijos; Investicijų valdymą;*

Inžinerinė ekonomika; Kiekybiniai valdymo metodai; Nekilnojamo turto sandoriai; nekilnojamo turto vertė; nekilnojamojo turto teisė ir draudimas; NT verslas; pastatų ūkio valdymas; sprendimų parama; sprendimų paramos sistemos; statybos sandoriai; subalansuota plėtra; teisė; turto vertinimas; vadybos teorija; žinių visuomenė; žinių visuomenė, ekonomika ir sistemos; žinių visuomenė, žinių ekonomika; Finansų sistemos; geografinės informacinės sistemos; internetinės technologijos; Investicijos į skolos ir nuosavybės vertybinius popierius; Inžinerinė ekonomika; mokslinio tyrimo pagrindai; nekilnojamas verslas; nekilnojamojo turto teisė; nekilnojamojo turto teisė ir draudimas; NT vertinimas ir agentų veikla; NT vertinimo agentūrų veikla; pastatai ir jų konstrukcijos; pastatų ūkio valdymas; pastatų ūkio valdymas; projektų vadyba; sprendimų parama; standartai ir apmokėjimo pagrindai; statinių bei verslo pastatų vertinimas; statinių projektavimo pagrindai; statyba; subalansuota teritorijų plėtra; tarptautinis verslas; veiklos draudimas; žinių visuomenė, žinių ekonomika, žinių sistema; El. verslo pagrindai; internetinė sprendimų parama; inžinerinė ekonomika; Kiekybiniai valdymo metodai; matematiniai metodai; nekilnojamojo turto valdymas; NT draudimas; NT valdymas ir vertinimas; pastatai ir jų konstrukcija; pastatai ir jų konstrukcijos; pastatų konstrukcijos; pastatų ūkio valdymas; Pelno ir rizikos inžinerija; sprendimų paramos sistemos; statybos normatyvai; subalansuota teritorijų plėtra; subalansuota turizmo plėtra; turto vertinimas; Vadybos teorija; Veiklos draudimas; žinių visuomenė; elektroninio verslo pagrindai; elektroninis darbas; elektroninis verslas; Etikos standartai ir profesionalizmas; finansų analizė ir valdymas; informacinės technologijos; Investicijos į nuosavybės ir skolos vertybinius popierius; organizacijų teorija; Organizacijų teorija; pastatų statybos technologija; pastatų ūkio valdymas; Pelno ir rizikos inžinerija; subalansuota teritorijų plėtra; subalansuota teritorijų veikla; tarptautinė vadyba; teritorijų plėtra; visuomenė ir ekonomika; žemės, pastatų vertinimas ir agentų veikla; civilinė teisė; elektroninio verslo pagrindai; Finansų sistemos GIS; internetinė sprendimų parama; ISP; pastatų ūkio valdymas; urbanistika; Vadybos teorija; žinių ekonomika.

Šiaulių universitete nuotolinėse studijose besimokantys studentai savo studijoms dažniausiai yra pasirinkę šiuos dalykus: *Ergonomika; finansinė analizė; finansų analizė; informacinės sistemos; įvadas į viešąjį administravimą; įvairių; marketingas; marketingo vadyba; propaganda; tarptautinė mokslo komunikacija; auditas; audito teorija ir praktika; ergonomika; feminizmo studijos; informacinių sistemų vadyba; makroekonomika; marketingas; mikroekonomika; Tarptautinė vadyba; vadybos informacinės sistemos; auditas; audito teorija ir praktika; ekonomika; informacijos valdymas; marketingo tyrimai; reklamos ir rėmimo organizavimas; taikomoji etika; tarptautinė mokslo komunikacija; tiesinė algebra, mokslinė analizė; vadybos informacinės sistemos; finansų analizė; socialinių tyrimų metodologija; vadybos informacinės sistemos; investicinis valdymas;*

marketingas ir vadyba; socialinių tyrimų metodologija; tarptautinė mokslo komunikacija; psichologija; sociologija

MRU nuotolinėse studijose besimokantys studentai savo studijoms dažniausiai yra pasirinkę šiuos dalykus: *baudžiamoji teisė; bendrauniversitetiniai dalykai; Ekonomika; jokių; studijavom 13 dalykų; teisė ir valdymas; teisės; teisės teorija; vadyba, filosofija, psichologija, etika, viešas administravimas; vadyba, filosofija, teisės teorija, teisės istorija, psichologija, etika; ekonomika, spec. kalba, lotynų kalba, logika, konflikto stud. ir t.t.; filosofija; teisės ir valdymo spec. Dalykai; teisės istorija, teisės teorija; vadyba; lotynų k. ir literatūra.*